

Obsah příloh

Příloha 1 Přehled hlavních otázek k semistrukturovanému interview (s. 1)

Příloha 2 Rozhovor s paní Evou (s. 2- 32)

Příloha 3 Rozhovor s paní Štěpánkou (s. 33-60)

Příloha 4 Rozhovor s panem Zdeňkem (s. 61-80)

Příloha 5 Rozhovor s paní Marií (s. 81-92)

Příloha 6 Rozhovor s paní Mirkou (s. 93- 108)

Příloha 7 Rozhovor s paní Anežkou (s. 109- 117)

Příloha 8 Rozhovor s paní Věrou (s. 118- 136)

Příloha 1 Přehled hlavních otázek k semistrukturovanému interview

Úvodní otázky

Jak se Vám daří? /Jak se dnes cítíte?
Jak Vám nemoc začala? Co Vás přivedlo k lékaři?
Jaká o omezení Vám nemoc přinesla?
Co je teď pro Vás nejdůležitější? / Co Vás teď nejvíce trápí?

Biologické potřeby

Bolí Vás teď něco?
Spíte dobře?
Jaké máte další problémy, které Vás teď trápí (inkontinence moče a stolice, zácpa, dušnost, nevolnost, zvracení, nechutenství, únava, ztráta hmotnosti, kašel, svědění, pocení...problémy s pohyblivostí, nedostatečná nebo žádná soběstačnost) další jiné příznaky.
Co Vám pomáhá k jejich zmírnění/zvládnutí?

Psycho-sociální potřeby

Máte problémy s pamětí nebo se soustředěním?
Míváte někdy úzkosti?
Cítíte se někdy vyděšený? / Pokud ano, můžete o tom s někým hovořit?
Můžete tady (v hospici) dělat své obvyklé aktivity? /Baví Vás stále věci, které jste rád(a) dělal(a)?
Čeho se Vám teď ve Vašem životě nejméně dostává (př. soukromí, soběstačnost, činit vlastní rozhodnutí)?
Chodí za Vámi někdo na návštěvu? Pokud ano, jste spokojen(a) s frekvencí návštěv?
Kdo (nebo co) Vás ve Vaší nemoci nejvíce podpoří? (kde čerpáte zdroje, povzbuzení, podporu)? /Jaký vztah je ve Vašem životě nejdůležitější? / Existují lidé, které opravdu milujete, nebo jsou pro Vás velmi důležití?
Jak respektuje Vaše potřeby ošetrovatelský personál? Hovoří s Vámi o nich?
Uvítal(a) byste možnost hovořit s někým o své nemoci?
Máte přístup k jiným zdrojům informací (internet, knihy, TV)?
Chcete být plně informován(a) o Vašem zdravotním stavu?
Cítíte se tu jako doma? Je to pro Vás pěkné prostředí?
Přemýšlíte o finančním zabezpečení svých příbuzných/rodiny?
Je zde nějaký (rodinný) problém, který Vás tíží a Vy byste ho chtěl(a) řešit?
Cítíte, že byste chtěl(a) dokončit nějaký pro Vás důležitý životní úkol?
Kdyby tu byla ta možnost, s kým byste se chtěl(a) v současné době setkat?

Spirituální potřeby

Potřeba smyslu života

Rozmýšlel(a) jste někdy nad svým životem? / Co dává vašemu životu smysl? / Bilancoval(a) jste někdy svůj život? Pokud ano jak byste to zhodnotila(a)?
Kladete si někdy otázku, proč se ta nemoc vyskytla právě u Vás? Pokud ano, jak o tom přemýšlíte?
○ *Náboženství*

Považujete se za duchovně či nábožensky založeného člověka?
Jste věřící? / Věříte v Boha?
Pomohla/pomáhá Vám Vaše víra v nemoci nebo při jiných těžkostech? / Jak se existence Boha nebo něčeho vyššího promítá ve Vašem životě?
Chcete se (nebo jste se již setkal/a) s Vaším duchovním?
Je pro Vás důležité vykonávat náboženské praktiky v době pobytu v tomto zařízení?
Má Vaše nemoc vliv na Vaši víru? / Pociťujete duchovní pokoj? / duchovní tíseň?

Příloha 2 Přepis rozhovoru s paní Evou (80 let)

Doba trvání rozhovoru s přestávkami celkem: 3 hodiny 43 minut (11.7.2023)

Dg. melanom vlasové části hlavy.

Chci Vás seznámit s tím, že se bude hovor nahrávat. Vaše personální údaje budou anonymizovány. Tak jsem se Vás chtěla, paní inženýrko, zeptat, zdali s tím souhlasíte. Také chci, abyste věděla, že zpracovávám diplomovou práci, jak jsou uspokojovány potřeby pacientů v hospici.

Ano. Se vším souhlasím a taky já nemám co tajit.

A byl chvilku nějaký klid, když Vám odoperovali ten nádor, to byl rok 2013, a šla jste na ten Žlutáček? (pozn. Masarykův onkologický ústav v Brně- adresa Žlutý kopec)

Jo, hlubší zásah nedělali to byl ten rok 2013 a to jsem se dočetla v roce 2014, že se jen jeden ze čtyř se tím dožívá víc jak jeden rok.

To je pak určitě dobrá prognóza, když se to objeví dřív, ale u Vás to zvládli najít dřív?

To nevím. No jako já statistikám od té doby nevěřím.

Nevěříte?

Protože já, kdybych měla statistice věřit, tak už tady dávno nejsem.

Rozumím, tak už tady nejste. A co myslíte není to nějaké znamení, že jste všechno takhle zvládla?

Já nejsem silně věřící. Já jsem se snažila se s tím poprat, četla jsem si o tom na internetu, četla jsem knížky a vyhledávala jsem si všechny věci, který by to jako mohly blokovat, to znamená doplnit zinek. Mám tu knihu od Janči.

Myslíte tu knihu od doktora Janči? Také ji mám doma, měl ji můj tatínek.

Jo? Prevence jsou například slunečnicová semínka, kde je hodně zinku nebo jiné prvky.

A slyšela jste někdy o kombuše, ta houba? Zkoušela jste to někdy?

Ne, nezkoušela. A pak kustovnice čínská. Zinek, kustovnice a co jsem ještě jedla...no teď si už ani nevzpomenu.

To nevadí, ale prostě nějakým způsobem jste začala bojovat s tou nemocí.

No, prostě jsem hledala celou dobu, co by to blokovalo, a mezitím jsem chodila na tu léčbu, tam mi dávali různé kapačky, který mi zabíraly.

Takže vlastně od toho roku 2013 takhle bojujete s tou nemocí.

Bojuju? Myslíte? No, tak jo. No, víte, oni mi pořád říkali, ještě tři měsíce, ještě tři měsíce a teď je to deset let! No a teď jsem šla sem.

Vy máte doma nějakého pána nebo rodinu paní inženýrko?

Už mi umřel na rakovinu slinivky.

A to se stalo v době, kdy Vy jste již měla tohle onemocnění?

No.

Takže další zátěž. No vidíte a vše jste zvládla.

No, ono mě nic jiného nezbyvalo, než se pokusit to dát.

A kdy se to stalo s tím Vaším pánem?

V roce 2018.

Měly jste nějaké děti?

Dvě.

Chodí za Vámi?

Jo. Jeden je v N. M. a dcera je v B.

Tak dcera k Vám má opravdu blízko. A teď bych se Vás zeptala na Vaše tělesné příznaky, co Vás nejvíce trápí a co Vás sužuje?

No, mám hrozně těžké nohy.

Nevidím, že byste je měla oteklé.

No, to už mám takových osm let, takový pocit tíhy.

A co s tím děláte? Jak se to dá zvládat?

No, chodím s tím.

Rozumím, tak na cigaretu si dojdete, chodíte ven paní inženýrko?

Se synkem.

Jo, když přijede syn z toho N. M., tak Vás vezme ven.

Můj syn má dva metry tři. A je moc hezkej. A dcera je taky vysoká po mě, ta má 185 a má jen 63 kilo, ta jezdí tam, kde je vítr a moře. A surfuje. Moje děti studovaly tělocvik.

Tak to je zajímavé, že jsou tak sportovně založené.

No, ani jedno se nevyvedlo po mně.

Měly být inženýři architekti? Co jste od nich očekávala?

Grafické nadání. A brzo jsem přišla na to, že to nebude grafické nadání.

No vidíte, já mám vlastně taky pedagogické vzdělání a můj první obor byl Pedagogika-Ošetřovatelství a učila jsem budoucí zdravotní sestry.

No, to je hezký, a můj syn teď učí v nádherné škole, takovou budovu jsem ještě neviděla. Je to malotřídka. No a můj syn má vysokou, je magistr. Oba dva jsou magistři!

To je úžasný, to každého rodiče těší, že má děti vysokoškoláky.

No. To jo. Já Vám je ukážu. Chcete se podívat?

Ano určitě. Ráda se podívám.

Tak tady jsou i moje vnoučata a žena od syna. A tady je moje dcera.

Jsou to moc atraktivní lidé. Moc se mi líbí Vaše dcera. Vidím, že jste si tu udělala krásnou nástěnku s fotkami svých nejbližších, a tady vidím taky nějakého pejska.

To je pejsek od dcery.

Máte tady všechny.

No a mrkněte na toho mého syna.

No to je fešák taky!

A mrkněte na ty dveře! Vidíte ho? *(paní Eva ukazuje na velký plakát s prezidentem P. Pavlem)*

No vidím, to je pohledný prezident.

No, takovej sexy.

Tak to určitě. No a teď zpátky k Vám. Já se teď pokusím zopakovat informace. Takže jste si to objevila v roce 2013, pak jste se léčila onkologicky na tom Žluťáku. A další taková katastrofa byla, že Vám v roce 2018 zemřel Váš manžel. To jste byla ještě samostatná, pohyblivá?

To jsem se ještě o něj starala.

Jak dlouho jste se o něj starala?

No, on měl tu slinivku. A bylo to moc rychlé. On vydržel šest týdnů. No to bylo objevený velice pozdě, a on neměl žádný problém. On, který jezdil ještě před tím 60 kilometrů na kole. On byl závodní plavec, tak si to představte.

Tak to byl asi taky vysoký pán?

No jo. A naše děti to musely podědit, tu výšku. Prakticky po mně ty děti nepodědily nic.

A z toho jste zklamaná?

Ne, prakticky si myslím, že ten sport je pro život lepší. A že pak nesedíme u toho internetu. No, vždyť je to teď hrůza, to my v mládí jsme měli tužku v ruce a dělali jsme svoji vlastní tvorbu. Jinak se dělá přes vlastní mozek a úplně jinak se dělá přes počítač.

Já s Vámi souhlasím.

Protože přes mozek si to musíte načrtnout čili jedete úplně z jiné strany, musíte se tam pracně dostat, přes počítač to ne. No tenkrát na to ani nebyly peníze. Já jsem sice byla architekt s platem dva tisíce čtyři sta, a počítač tehdy stál asi půl milionu.

Rozumím. Tak jste se spoléhala při práci jen na sebe.

Jo, takže počítač jsem si určitě pořídit nemohla. No, já jsem dělala interiérový design a mám dvě zlaté medaile a taky mám ocenění: *Vynikající výrobek roku.*

Tak to byla moje další otázka. Na co jste nejvíce pyšná?

No to ne, že bych na to byla pyšná.

No, tak to trochu přeformulujeme. v čem si myslíte, že jste byla nejvíce dobrá?

V tom designovém detailu. On design je vlastně buď dobrej, nebo špatnej. Design musí dobře vypadat, tj. lahodný pro oko, a přitom musí stejně tak dobře vypadat, jako fungovat čili ta funkce a ten vzhled jde dohromady ruku v ruce.

Takže já bych řekla, že Vás stále těší, že jste byla vynikající v tom designu.

No ve své době jsem byla uznávaný odborník.

Takže práce Vám byla vším? Můžeme to takhle říci?

Vším ne, ale dodneška, když jde něco v televizi, tak to pořád sleduji, ta práce mě pořád baví. Když by někdo přišel a ukázal mi něco, jako teď myslím poradit, kam co, tak bych to udělala.

Tak teď mi řekněte, paní inženýrko, kdyby někdo přišel a chtěl by od Vás poradit, že by chtěl mít pěkný a pohodlný obývací, tak byste se do toho pustila?

No jo.

Takže bytový design?

No jo. To já takhle po večerech třeba řeším byty s nouzovými nákladama pro sociálně slabší. To znamená levné, vyhovující.

Aha, tak to Vás baví. A máte to prozatím jen v hlavě nebo na papíře?

To je na spolupráci.

Takže říkáte, že v hlavě Vám jede ta práce, že Vás to uspokojuje.

Jo, dost na to myslím.

Pak jste ráno při vizitě říkala, že jste o tom měla takové hezké sny? O čem jsou takové sny? Taký Vám tam jede ta práce?

No, třeba přijdu k nějaký horský řece, k vodopádu, a tam stojí takový dům řekněme, taková gotika, a do toho najednou mi tam vleze baroko a všechno možný. Najednou se mě to přesune a z toho najednou vzniká nová čtvrť. Ono se to dá těžko popsat.

No, já si myslím, že je tam pořád ta tvorba.

Je.

A to Vám dělá velkou radost. Takže i když sníte nebo i když jste při vědomí. Tak tvoříte například ty nouzové byty?

No, to mám před spaním. To vymyslím, jak bude vypadat ta místnost...ted' ty skříně, jakou budou mít kapacitu. Nebo ty společné záchody, kam je umístím, společné sprchy podle kategorie. Tak kam to dát? Nebo zda to bude v té místnosti, kde budou bydlet...

Tak to se Vám honí před spaním hlavou.

To je ale normální, ne?

Nevím, paní inženýrko, Vy jste pořád tvořivý člověk. Co Vám ještě dělá radost?

Já bych řekla, že ty děti. Ony každý týden za mnou přijdou.

Obě děti?

Obě. A chodí každý zvlášť, protože když Vám přijdou dvě děti, který se neviděj.

Ony se nestýkají?

Tak on bydlí ve Ž., a ona je v B.

Takže si telefonují?

To jo. Právě když se potkají tady, tak já jim říkám, nejezděte spolu.

Tak to je rozkaz od maminky.

No takhle, já jsem jim nikdy nic nerozkazovala.

Ano, já si teď dělala legraci, to znamená, vyjádřila jste přání, aby Vás Vaše děti navštěvovaly individuálně, abyste se mohla každému z nich intenzivně věnovat.

Ano, každému z nich se chci věnovat, protože když jsou dvě a ony se dlouho nevidí, tak začnou komunikovat mezi sebou. A já se sice dovím různé věci z jejich života, ale nemám pocit, že přijely kvůli mně, ale že si povídají mezi sebou.

Tak to rozumím, tak to jste si zařídila dobře.

No, jednou tady byli oba. A já jsem jim hned říkala, tak hele, kamarádi, přijeli jste za maminkou nebo si mezi sebou popovídát?

Tak to je výborné, umíte si říci, co potřebujete. Že se takto ozvete, víte, on to taky někdo neumí. No, to jste asertivní žena.

No to jo. Víte, pokud budete hovořit s paní Š., tak ona je úplně jiná. Víte ona je na druhé straně moře.

Myslíte, že si neřekne?

No to jo, ale ona je dost přísná na ty svoje děti. Ježíš já, kdybych svým dětem vytkla něco takovým způsobem jako ona, tak by přestaly za mnou chodit. Můj syn je strašně háklivý na určitý druh konverzace. Musí to mít jakousi úroveň.

No a kdyby tady byla ta možnost, přála byste si, aby s Vámi to dítě mohlo zůstat v tom hostinském pokoj, nebo ty návštěvy jsou pro Vás dostačující?

Jo, to je dostačující pro mě. My chodíme buď s Pavlem ven, ale s dcerou Martou ne. No, on Pavel byl takový věčný student, on skončil ty svoje studia ve 44. Nejdřív dělal tu angličtinu, pak si dělal certifikáty, pak jel do Dublinu, je hudebně nadaný. On mluví údajně jako Angličan.

Tak to mu závidím. No, já dělám chyby, ale člověk se nesmí stydět.

No, to byl můj mužskej, ten říkal: „Ať mluvíš, jak mluvíš, prostě mluv.“

Tak to máte tak šikovného syna, že mluví jako rodilý mluvčí.

No a synova žena, tak ta studovala francouzštinu a angličtinu. Na fildě na Masaryčce. A ta říká, já se k němu nemůžu ani postavit, jak on mluví. Ona to slyší. On oba ty certifikáty dělal, aniž by chodit do těch přípravných kurzů. On nechodil ani v Anglii ani v tom Dublinu a šel rovnou na zkoušku. Tak to jsem ho obdivovala. On začal jako au pair, a to ho jako aktivovalo. Mluvil a mluvil a nebál se toho.

Tak vidím, jak krásně mluvíte o synovi. A co mi řeknete o dceři?

Dcera ta taky učí tělocvik, taky dělala 2. stupeň, To měla náročný. No a když ji prvně poslali do prdele, tak si šla udělat 1. stupeň - malé děcka. No, ze začátku mi říkala, že na to psychicky má, ale za dva až tři roky, už na to neměla.

No, to tedy musím říci, že na té zdravotnické škole jsou již studentky, které jsou motivované, a je tam dívčí kolektiv, tak to se dá z hlediska pedagoga zvládnout. No, a

když tam byl kluk, tak si ho celá třída opečovávala. Zdravotní bratr je taky rarita. A kolik tady máte zdravotních sester – mužů? Asi žádného?

No žádného. Ale myslím si, že by to bylo potřeba, kolikrát mají lepší přístup.

No a my jsme to zamluvily, Vy jste říkala, že máte asi osm let tíhu v nohou, jaké máte ještě další tělesné příznaky?

No, na tom Žlutáku, jak jsem byla, to mám takový seznam. To bych musela vytáhnout ten papír.

No, já teď myslím, co Vás teď bolí nebo jaké příznaky Vás teď obtěžují.

No, já to nechci zakřiknout (*paní Eva klepe do zdi*).

Takže teď máte tu tíhu nohou, jestli jsem tomu dobře rozuměla.

No, teď mi ty nohy dřevěněj.

A řekli Vám lékaři, z čeho to je?

Ne, já se neptám. Oni mi řekli, že tři měsíce tady budu.

No, to už vypadá docela magicky, od roku 2013 Vám slibují tři měsíce. A teď Vám loňského listopadu taky řekli, že tady pobudete jen tři měsíce?

Tak, to mi řekla tady paní primářka. No, že to viděla na ten hospic již před rokem.

A Vy jste se zatím o sebe zvládla starat celou tu dobu?

Ne, ne já jsem byla chvíli u syna.

Aha.

Ale ne v jeho bytě, ale v podnájmu. On mi sehnal podnájem.

A byli jste u sebe blízko?

No, byli jsme u sebe blízko, ale to nebylo ono.

Nelíbilo se Vám to?

No, protože přišel jednou denně. No, a pro mě bylo náročný, no i ten oběd jsem dostala na ty dva dny, no a pak to vohřívát, a ty věci mě unavovaly, kdežto tady nejsou. Jídlo dostanu až pod nos.

No, já toho hned využiji, ty potřeby pacientů dělíme na bio-psychosociální a spirituální potřeby, tak potřeba jídla je tady saturována dobře. Chutná Vám tady?

No, tak nejdřív jsem si myslela, že míchají zbytky. Jako krájený kuřata, že to je to kuře, co včera bylo. No, a pak jsem začala jíst jen to plátkový, a pak jsem přišla na to, že to není pravda.

No, to by neprošlo, zaměstnanci totiž chodí od stejné společnosti na oběd. Takže hospicoví pacienti mají stejné jídlo, jen někteří mají diety.

No, to já už to taky vím.

Ano, to byl takový nápad. Člověk jde do nového.

No, to jsem už vymazala. Takže já jím všechno. Dokonce si i přidávám. A ptám se, nemáte dvě porce, třeba kuřata?

No, a tak si říkám, co kdybych Vám přinesla něco sladkého z kavárny. Nemáte chuť na sladký?

Ne, ne. Na sladký to já mám chuť jedině na jogurt nebo na ten puding, ale to tady nikde nemaj. No, já mám ráda puding, takovej puding mixovanej žlutej a hnědej.

Aha. A značku nevíte?

No, nevím Tady nic jinýho než ovocný nebo bílý puding nemaj.

Tak jo, já se Vám na to v obchodě podívám. Tak já to teď zopakuji, jídlo zde máte dobré, přidáváte si a chutná Vám dobře.

No, já mám všechny zuby.

Takže nemáte žádnou kašovitou, můžete jíst prakticky všechno. Co spánek?

No, tak to je už horší. Já jsme v podstatě psychiatrický pacient.

Jakou máte diagnózu, pokud se můžu zeptat?

Deprese.

No, já si myslím, že onkologičtí pacienti tak z 95 % trpí depresí. Nebo jste ji měla před tím?

No, měla jsem ji před tím. A tenkrát na to vůbec nic nebylo.

Rozumím, a jak těžká forma to byla?

No, mě se ta deprese převedla na vegetativní příznaky. Takže srdce mě vynechávalo. Jo. Žaludek haproval.

Ano, tady mám poznámku, že s tou depresí bojujete od 15 let. To jste velká bojovnice.

No, to jsem velká hrdinka, protože mi léta bylo špatně, a přitom jsem studovala vysokou školu a měla malý děcko.

A nebrala jste žádná antidepresiva.

A nebrala jsem žádný antidepresiva.

Kdy jste ty antidepresiva začala, paní inženýrko, brát?

Teprve před dvaceti lety.

Teprve. Takže všechno jste překonala bez jakékoliv medikace?

No takhle, kdybyste se mě zeptala, jestli je Vám hůř, než Vám bylo ve 30 nebo ve 35 letech? Syna jsem vychovávala už na škole. Já jsem ve čtvrtým ročníku měla už dceru. No a pátěj a šestěj ročník jsem studovala s děcky.

Tak to Vás obdivuji, že jste to tak zvládala.

No ne, těch překážek jsem překonávala hodně, ale kdo nemá depresi, tak si ji vůbec nedovede představit. No, já sem si na to brala literaturu, četla jsem hodně z oblasti psychologie i psychiatrie. To jsem měla hodně knížek. A teorie se vzájemně popíraly i nepopíraly. Sledovala jsem, co se v těch knihách opakuje častěji.

A teď berete, jaké antidepresivum?

No, teď beru Trittico.

Ano, to je teď hodně populární.

A Neurol.

Ano, to je benzodiazepin.

No, a ten mi povolili i tady. A paní primářka, no, na první pohled taková echt baba, a padli si do oka s mým synem.

Aha. A kolik je tedy Vašemu synovi?

No, už 44. On už je starej.

Ne, to ne.

No, jako chlap je v nejlepších letech se říká, že všechno nejlepší už je pryč.

Smích. (obě)

My jsme, paní inženýrko, zamluvily tu depresi. Jak jste to zvládala?

Deprese se zvládá dost těžko. Když jdete domů a máte to třeba ještě 200 metrů, tak si říkáte, udusím se nebo dojdu?

Takže Vy jste říkala, že to bylo hodně psychosomatické, buď to šlo přes srdce nebo přes žaludek.

No, to srdce, jako arytmie.

Bylo bušení srdce?

Ne, spíš extrasystoly.

A Vy jste to i cítila, že tam něco poskočilo?

No, poskočilo, to byly rány jak z děla.

Léčila jste se kardiologicky?

Ne. Oni si to změřili, řekli, že jsou to extrasystoly, a tím to skončilo. A řekli mi, že to bylo psychický. A to já si teda říkám, jak tady všichni říkají, Pán Bůh, tak já si říkám: „*Pane Bože, když se všichni k Tobě modlí, Ty to teda umíš zařídit, tak pomoz i mě.*“

No, já si myslím, že když ten Pán Bůh existuje, nikdo neví, tak si myslím, že nad Vámi drží velkou ochrannou ruku.

No, já si to taky tak říkám.

A když jsme tedy u těch spirituálních potřeb, myslíte si, paní inženýrko, že existuje nějaká síla nad námi, nemusíme tomu říkat Bůh, Vy jste byla ochraňována hodně, když jsem si teď část Vašeho života vyslechla.

Já bych řekla, že něco existovat musí. To jako nepopírám. Něco, a každý tomu říká jinak.

Někdo tomu říká Bůh, někdo tomu říká vyšší síla.

Nebo vyšší moc.

Jak tomu říkáte Vy?

Já tomu říkám tam nahoře.

Možná, když tomu říkáte tam nahoře, tak jste takový poloateista. Jak bychom to mohly definovat?

No, já jsem aktivně nikdy neprovozovala, ale jsem křtěná v husitské církvi a tady se to prostě neuznává.

Tady jsou jen katolíci?

Jo.

A husitská církev je, myslím, velice aktivní a je známá. Ale všichni jsou zde asi v římsko-katolické církvi?

Ano. Já, když se bavím s tou Š., no, tak jsme úplně každá jiná. No, já se o tom katolictví nedokážu tak bavit.

Hlavně byste nebyla upřímná sama k sobě, když nejste katolík.

No, já jsem byla na katolický mši. A oni mi nedali ten jejich oplatek. No, a tím to skončilo.

Přichází zdravotní sestra.

„Tak děvčata, já vám to tady rozpustím, je oběd.“ Paní Eva se zajímá, co je k obědu. Nakonec dochází k závěru, že jí moje přítomnost nevadí, a tak si sní jen polévku; na to potřebuje jen 10 minut.

Navazuji rozhovor:

Takže Vám vlastně nedali ten oplatek, protože nejste v římsko-katolické církvi. A kolikrát jste vlastně byla na té mši?

No, byla jsem tam dvakrát a pak jsem si řekla dvakrát mi nic nedali, no nic mi nedaj ani tu oplatku pitomou. *Smích (obě).* No před Š. tohle to říct nemůžu.

No, tak to před paní Š. říci nemůžete, to byste to znevažovala. Takže jste na té mši byla dvakrát, a budete ještě chodit?

Ne,

A s paní pastorační asistentkou jste už mluvila?

No, ona mi poslala tu moji duchovní.

Tu duchovní z Vaší husitské církve?

No, a ona na mě působila negativně. Ona měla špinavý rifle a takový flekatý černý trikot. No, byly jsme dvakrát v kapli. No, my jsme jako pod obojí, jo.

Rozumím a tam jste dostala všechno?

No, ale já jsem si s tou duchovní nerozuměla. No, já jsem nebyla praktikující. Já jsem jenom křtěná v L. No já jsem vyrůstala pod katolickým kostelem, krásným vyzdobeným. No, to byla pochoutka. A najednou mě dovedli v 1. třídě do toho československého.

Ten kostel byl strohý?

No, já jsem brečela a brečela, že tam chodit nebudu. No a byla jsem od toho osvobozena.

To jsou samé výjimky.

No pro mě ta představa, že bych tam chodila byla jako ne hysterizní, ale úplně nepředstavitelná.

Rozumím.

No, byla jsem osvobozena od náboženství. Moje maminka byla rodačka a byla hodně známá, a tak to šlo.

A co byste tady chtěla vylepšit?

Večeři dostáváme strašně brzo.

To by se mohlo změnit? Šlo by to?

No, ono to nepůjde. Kdy se vlastně mění služby sester?

Ty se mění mezi půl sedmou až ve třičtvrtě na sedm.

Aha, až tak. No, tak to teda nic.

A teď se Vás zeptám, kromě dětí máte ještě nějaké příbuzné? S kým se tady setkáváte?

No, se švagrovou. Ta sem za mnou chodí. No, ta přijíždí jednou za měsíc.

No, paní inženýrko, a teď se Vás chci zeptat...

No, víte co, neříkejte mi paní inženýrko, říkejte mi Evo.

Tak dobře, ale Vy mi říkejte Renato.

Protože já, první, co jsem si zakázala byl, titul.

A jaký je důvod, vždyť jste vystudovala vysokou školu.

No takhle, na nás architektky se pohlíží jako na founi.

No, právě příští pondělí tady bude sesterský audit.

Co to znamená?

No, sestřičky tu budou kontrolované, právě jak s pacienty komunikují, jak je oslovují. Proto jsem si na to vzpomněla. Pro Vás se nic dít nebude, ale myslím si, že sestřičky budou trochu nervózní.

No, to se budu teda muset snažit.

No, když je to Vaše přání, aby Vám personál říkal paní Evo, tak je to v pořádku.

No, já si právě myslím, že to jméno samo o sobě nevzbudí žádnou negativní reakci.

No, já si myslím, že lidé, kteří si do Vás chtějí rejpnout, tak si do Vás rejpnou, když jste učitel, zdravotní sestra, inženýr architekt. Moje další otázka je: Berete ještě nějaké léky?

No, já jsem si to poctivě zkontrolovala, já jsem jako puntičkář, takže tam mám něco na bolení hlavy. Taky na to nadýmání. Pak je tam ten Neurol, myslím, že 1 miligramový, tak třikrát denně a paní doktorka S. říkala, když mám nějaký splín nebo špatné nálady, že mě přidá.

No paní Evo, já z té psychiatrie vím, že proti úzkosti nemusí být jenom benzodiazepiny, ty nám mohou dělat problémy s tím myšlením, ale existuje lék, který se jmenuje Atarax a ten my dáváme pacientům, aby neměli ty benzodiazepiny.

No a já to jím dvacet let.

A jak jste bystrá.

No, já si myslím, že mě to myslí.

Pálí Vám to. A ty léky na bolest, hlava Vás tedy už nebolí?

No, já dostávám celkový analgetika. Já mám náplast. To je 37.

To je ta fentanylová náplast?

To nejslabší je 25 a tak mi k tomu, abych toho měla víc, dali ještě tu dvanáctku.

Takže celkové bolesti nemáte.

Ne. To ne. Jen ty těžké nohy. No, a já vám to řeknu takhle, kdyby se někdo zeptal, jestli bych se chtěla vrátit do pocitů před 20 nebo 30 lety, tak ne.

Protože tam byla ta deprese.

Ano. Ta deprese byla totál, to bych teda nechtěla znovu. To je průser. No, ty vegetativní příznaky, když Vás najednou probudí to bušení srdce a vynechává, tak to je panika. Ty extrasystoly to je taková rána, že to třískne jako by se něco rozbilo.

A měřila jste si někdy pulz?

No, teď mám nížkej.

No, a taky jste říkala, že máte nějaké léky na nadýmání.

No, vy byste chtěla vědět všechno. Všechny mé nemoci, já mám meteorismus.

Ano, vím, co to je. A s těmi léky to přešlo?

Ne, jen se to změnilo k lepšímu.

A ještě nějaké léky berete?

Jo. Občas mám problém se zácpou.

Takže nějaká Lactuloza?

No, pravidelně. Je to červené, občas je to hnědý. No, s tím mám teda problém. Dneska jsem ještě nebyla.

A včera jste byla?

No. Chodím ob den. Takže to docela jde.

Zvracení nebo průjem asi nemáte?

Ne, to ne.

Já to taky vidím, že jste tady nejlepší pacient. Nikoho jiného na chodbě jsem tu ještě, kromě pana P., nezahlédla. Moc si toho vážím, že jste se k tomu rozhovoru odhodlala.

Proč?

No, protože většinou jsou tady pacienti, kteří nejsou schopni hodinu vést rozhovor. Hodina je strašně moc.

No a já s Vámi můžu mluvit třeba celý den!

Tak já Vám jdu zajistit oběd, již spolu mluvíme hodinu a čtvrt, a tak se musíte taky najíst. Já to jdu říci sestřičkám. Tak jo, paní Evo, mohu si tedy pro Vás připravit další otázky, ještě náš rozhovor nekončí.

Ještě sto. *(Smích)*

Děkuji moc.

Vám to asi přijde divný, ale já se na to těším. Protože můžu mluvit s člověkem na určité úrovni, kterej mi rozumí a ví o čem má mluvit, a to tady neumí jeden jedinej.

No já bych spíš řekla, že zdravotníci nemají tolik času, kolik byste si představovala.

No, zdravotníci tady nejsou nato, aby s námi tady mluvili, ty jsou na léky a tak.

No, měli by být.

No, není tady ani paní psychiatrička.

No a paní psycholožka za Vámi chodí, paní magistra Ř., říkala, že za Vámi byla, protože já jsem si zjišťovala, s kým bych mohla hovořit a paní psycholožka mi Vás doporučila.

To je ta, co moc nemluví, jo?

No ta, která Vás víc poslouchá, to já s Vámi mluvím víc.

No, ona nemluví vůbec. To Vy musíte dávat otázky.

No, to a ona spíš čeká, co řeknete Vy.

No, a co je to teda za psychologa?

No, psychologové by měli více naslouchat, ale já to mám zas z toho ošetřovatelství, že se více doptávám.

No, když jenom nasloucháte, tak za prvé se nedovíte, co chcete.

Aha. Rozumím. No, tak jo, paní Evo, tak teď Vám nese sestřička oběd. Tak se najíte a asi si po obědě dáte nějakýho šlofíčka?

Ne, pokračujeme hnedka. Žádného šlofíčka si nedám.

Dobře, tak tedy za hodinku se za Vámi stavím. Přeji Vám dobrou chuť. A děkuji moc. A po obědě budeme pokračovat. A strašně moc Vám děkuji, že jste mi poskytnete možnost pokračovat v rozhovoru.

No, a představte si, že ráda. Klidně můžete referovat, že ta pacientka byla šťastná, že s Vámi může mluvit. Oni Vás na mne navedli?

No, trošku jo. Nebudu říkat, že ne. Vedení jsem řekla, že potřebuji pacienta na kazuistiku do školy, a taky, že zpracovávám diplomovou práci, jak jsou uspokojeny potřeby pacientů v tomto zařízení. No, oni řekli, kdo je tak nejvíc hovorný, tak to bude paní inženýrka. Tak zkuste se s ní domluvit, zdali vám to interview poskytne.

Hned výsostně jsem souhlasila.

No, a kdybychom to nestihly ani dneska, tak jsem tady do pátku.

Jo, ale dneska to musíte stihnout.

Nemusíme, já jsem tady do pátku.

Jo, ale mě se bude stýskat.

Já za Vámi přijdu, my to stihneme všechno dnes nebo do pátku.

Jo.

Já bych to netlačila. Přijdu do hodinky a když budete unavená, stačí říct ne.

Ne, nebudu unavena.

Dobře, tak Vy víte, jak fungujete. Takže přijdu za Vámi. Přeji Vám dobrou chuť.

Děkuju.

Pokračování rozhovoru:

Tak vidím, že jste právě dojedla. A ten Váš oblíbený puding dneska už nebude.

Ten už nebude. Ten skoro vůbec nebývá.

A máte tady dietní sestru?

Ne. Tady není. Já nevím, jak jsou na tom ostatní, ale já třeba jsem si dnes objednala tu kapustu, kterou jsem měla. Já si ty jídla objednávám. Já jsem se jako hodně babrala ve vytvoření stravy. Já jsem si to studovala, hlavně veškeré jídlo před tím. To znamená, že vím, že tělo potřebuje vlákniny, a že třeba tady v takových zařízeních ta vláknina není. Tady to není o tom, že by mi to nechutnalo, tak si zelí dám dvě porce, fazolku si dám taky. Prostě se snažím jíst alespoň dušenou mrkev, jíst tu vlákninu v té dušené zelenině.

A je to dobré na tu stolicí.

Jednak je to dobré a v mrkvi je vitamín A, k tomu jím ještě zinek. A vitamín A je ve vařený mrkvi podstatně víc než v syrový.

Tak vidím, že jste nejen odbornice přes design, ale že jste odbornice přes stravu.

No právě, to jsem právě vyčetla v rámci té své nemoci. To znamená, co působí třeba protizánětlivě - třeba mrkev je proti zánětu nebo zinek. Zinek se má kombinovat občas se selenem a občas s tím áčkem. No, a tu kurkumu. No, kurkumu jsem jedla; ona se dává do jídla, ale psáno jest, že tam kde se jí kurkuma, se nevyskytuje rakovina. A tím pádem je kurkuma protikarcinogenní.

Vidím, že máte přehled o zdravých potravinách.

No, tak to bylo první, že jsem šla po jídle. Nemá se jíst hodně sladkýho, což teda teď už na to kašlu.

A máte chuť na sladký?

Tak na něco jo.

A co by Vám teď udělalo radost?

No, právě ty pudinky, ale to je sajrajt, jo.

A co müsli tyčinky, věříte, že je tam vláknina?

Ne, na müsli tyčinky nevěřím. Tam je hodně cukru a éček. A cukr je karcinogenní.

Je, a všichni ho máme rádi. Je to tak. Teď se Vás chci zeptat- to jsme ještě neprobraly- jaké omezení Vám ta nemoc přinesla?

No, tak hodně.

Co začalo nejdříve u Vás?

No, ty moje nohy, tím pádem moje dcera a moje rodina hodně sportuje, jezdí na kole, chodí na výlety a túry, a to mi všechno spadlo.

Takže jste se musela smířit s tím, že všichni, jak se říká, vypadli ven sportovat, a Vy jste musela zůstat doma kvůli těm těžkým nohám...

No já jsem třeba chodila s Petrem, jako s manželem, protože mě ty nohy bolely, tak jsme vždycky vyjeli na kopec. Já jsem teda bydlela konci Ř. a K., jestli víte, kde to je.

Já vím, že ten vlak tam jel přes Ř.

Ř., K. No, no tak teď kdybych asi tak věděla, co jsem chtěla říct.

Co Vás omezovalo, a pak jste začala o těch sportovních aktivitách. Jak jste to snášela, když celá rodina odjela, ale Vy jste kvůli tomu zůstala doma?

Jo, já se lehce zříkám věcí.

Opravdu s tím nemáte potíže?

No, tak netrýzní mě to. Pokud mě přestala trýznit deprese, tak už mě to netrýznilo.

Ano, teď je mi to jasný. U Vás ta deprese byla na základě primárního onemocnění.

Ale myslím si, že teď s těma novejšma vychytávkama.

To myslíte ty antidepresiva?

Jo, že je to už ovlivnitelný.

A za jak dlouho Vám ty antidepresiva zabraly?

No, to nevím přesně, protože mi současně nasadili i ty Neuroly.

Aha. A takže ono to bylo dohromady, tak to rychle způsobilo to zklidnění.

No, to já mám všechno přečtený víte. Taky jsem četla například hodně o partnerských vztazích a ty knížky o asertivitě.

To bylo teda v módě po revoluci být asertivní.

No, ale já jsem byla před revolucí asertivní. *Smích (obě)*. Třeba jsem se tam učila, jak vracet boty.

A dalo Vám to něco?

No, vrátila jsem boty. (*Smích obou*). To mě hodně pomohlo, protože jsem v sobě tu asertivitu v sobě neměla.

Ale dá se to naučit, když člověk chce?

Jo. Dá se to naučit z těch příkladů, když člověk chce, nastudujete tam ten způsob odmítání a ta asertivita vám pomáhá v celém životě. Tak pokud to máte v sobě a vysunete si šušlákko asertivita, tak nenarazíte.

Takže my jsme se tam zastavili u té otázky, že to omezení, které Vám přinesla nemoc pro Vás znamenalo, že jste nemohla jít sportovat s rodinou. Bylo tam ještě nějaký další omezení?

No, začalo to s tím sportem, a to je hodně.

A přidávalo se tam něco postupně? Říkala jste si, tohle je pro mě důležitý, a já to už nemůžu dělat?

No, dokud žil Petr, tak to bylo dobrý. Po té Petrově smrti, ta mě hodně zasáhla. Já jsem to asi nedomyslela, já jsem ho měla teda doma.

Vy jste se o něho starala. A Vy jste mi řekla, že Vám pán umřel v roce 2018 na rakovinu slinivky břišní. A jaké to bylo? Vy jste manžela nějak našla? Nebo Vám umřel, když jste si povídali?

Nepovídali. Celou dobu. On neřekl ani slovo.

A Vy jste neměla žádnou pečovatelku k sobě?

Ne. Neměla. No musíte lepit náplasti. On nemluvil, nic nechtěl, a potom v podstatě musel zemřít zízni. Kdyby mi alespoň dali ty cucátka, možná by pil, ale to bylo stejně jen na krátkou trať.

To Vám řekli?

No, to mi nemuseli říkat. Já jsem viděla diagnózu to byl nádor na slinivce a metastázy na játrech.

No, tak to byla velmi těžká věc, co jste si prožila.

No, takovou těžkou věc.

Šest týdnů, jste takhle bojovali?

No, on začal 20. února, to jsem se dozvěděli tu diagnózu.

Co k tomu říkal Váš pán? To ještě s Vámi mluvil?

Nic. On byl totálně zdravěj a on si v životě nepostěžoval. No, my jsme pak byli spolu venčit pejska a potkali jsme nějaký známí a oni říkali: „Je Petře ty jsi nějaký žlutej.“ A já na to: „Jaký by měl bejt, když má rakovinu?“

Rozumím, tak to byla hodně upřímná odpověď. Nebylo to tím, že jste chtěla setřást ty známé, aby se třeba dál už takhle nevyptávali?

Vlastně ano, takže to byl ten záměr.

Takže to znamenalo: „Proč se ptáš, když vidíš, že mému manželovi je moc špatně, a ty se ještě takhle hloupě ptáš?“ To byla taková obranná reakce.

No, víte, on by s Vámi tahle do hloubky nikdy nemluvil. On byl ajťák. Byl introvertní.

Co je teď pro Vás nejdůležitější?

No, co je pro mě nejdůležitější, aby to takhle alespoň chvíli vydrželo.

Ten zdravotní stav, abyste si mohla vypít kafičko, mohla se najíst, mluvit s lidma. Můžeme tedy říci, že jste teď i v rámci té diagnózy vcelku spokojená nebo je to takový alibismus?

No, ať probírám jakékoliv možnosti, jinak by to nešlo.

Takže takhle kdyby to zůstalo, bylo by to fajn?

Jo takhle, ale jinak by to nešlo. Syn by dostal tři měsíce volno ze školy, co to je, a navíc by ho to vzalo, má dvě malá děcka a tak dále.

A dcera?

Dcera ta tady skoro není, když jsou prázdniny. Odjela a přijede zas za sedmnáct dní. Ona pak zase odjede. Ona dělá taky ten paragliding. Ona je nasportována.

Jo. Rozumím. Takže být tady je vlastně to nejlepší řešení.

Ráno jsem ještě ospalá. Dostávám ty léky na spaní, tak mě tady hezky buděj. Říkají mi: paní Evo nebo paní Evičko, a donesou mi snídani.

A v kolik Vás tak budí?

No, netroufnou si dřív, tak před osmou.

Tak to je o tom, že jste byla zase asertivní a že jste si řekla. Ta asertivita Vám hodně pomáhá.

No, když teda přišli jako dřív, tak jsem zůstala klidně spát.

Paní Evo, mám další otázku. Co Vás teď nejvíce trápí?

No, jako že už tady s nima nebudu.

S Vaší rodinou - to Vás trápí?

No.

A ty vnoučata?

No, tak s nima mluvím každý den po telefonu.

Tak kolik máte vlastně vnoučat?

Tři. No, Vašík je prvňák, jedné je 30, ta je od dcery, a další vnučka je předškolačka. No a syn Pavel to vyřešil tak, že každý večer mi zavolají před osmou a čte jim pohádky, a ty děcka do toho mluví a mají ty připomínky, takže já jsem sledovatelka jejich večerní pohádky.

Tak to máte krásný rituál. Takže by Vás moc trápilo přijít o tuhle večerní pohodu. To Vás tíží?

No. Málokoho by to napadlo.

A jak dlouho to praktikujete?

Asi tři měsíce.

A jste nadměru spokojená. A o to byste samozřejmě nechtěla přijít.

No, já mám ten blbej mobil. Nemám ten chytřej a ani Facebook nemám, takže my se nevidíme, ale slyšíme se.

Pro Vás je to důležitý.

Pro mě je důležitý to slyšení, protože ty fotky si tak představuju v tý hlavě a já slyším, jak je má mladej vychovaný, to poznáte.

A jaký je Váš názor, jak je má vychovaný?

No, výborně. A když je konec pohádky, tak nikdo z nich moc neprotestuje.

Tak jsou velice dobře vychovaný. Paní Evo, další otázka se týká psychických potřeb. Vy se umíte soustředit dobře, problémy s pamětí nemáte?

Mám malinko horší paměť. Některé věci zapomínám. Třeba si nemohu vzpomenout, co bylo včera na oběd.

No, spíš již po padesátce si nemůžeme vzpomenout na jména. Vzpomínám si, že jste si nemohla vybavit jméno paní primářky.

No, tak na jména jsem si nevzpomínala nikdy. Mě jména nezůstávají v hlavě.

Ale obličej je jo?

No, to ano.

Číst můžete?

No, právě to moc ne. Protože jsem přestala vidět. A tady mi brýle nikdo nevydá.

Potřebovala byste nové brýle na blízko?

Jo. Tady se brýle nedělají.

A nějakého optika, aby sem za Vámi přišel?

To je už příliš velký požadavek.

A Vy máte nějaké brýle na blízko?

No, mám, ale za chvíli mi z nich bolejí oči.

Tak to znamená, že Vám dioptrie nestačí a že jsou slabé. A kdybyste si mohla více číst, co byste si ráda přečetla?

No, mám tady od Kopecké, to je farářka, a mám tady životopis toho Pavla.

Takže byste ráda četla.

No, ale mě vždycky šlo dobře mluvení. Kdyby tady měli jednu pracovníci, která by chodila a jenom mluvila.

A chtěla byste číst například zítra, že bych Vám nějakou kapitolu třeba přečetla?

Ne. Já potřebuji komunikovat.

Aha, tak to nechcete předčítat třeba hodinu.

Ne. Já potřebuji mluvit.

Ano, to je Vaše potřeba a říkáte, že té se Vám tady nedostává.

Vůbec. Tak třeba s tou Š. si říkám, že je to neskutečně omezený. To je poněkud únavný, jednak ona je poměrně silná introvertka a silně věřící, a potom má takový úplně jiný názory s kterejma

já nesouhlasím, a nedá se jí oponovat. Ona třeba má takovou knihu, ona mi ji fakt ukázala. Já jsem na ní zírала. Jako o zdravé výživě.

No a o tom Vy něco víte.

Tak vám řeknu protipříklad. Kde škvarky, tuk, máslo, smetana, teda jen většinou ty nasycené tuky.

A to paní Š. to jako jen jedla?

To jí. To ona se chlubí, že si ráno dá tavený sýr, což je sýr opravdu k ničemu.

Takže v té výživě vidím, že si vůbec nerozumíte.

Ne, vůbec ne. A já ji říkám, to jsou nasycené tuky a máš tam zbytečně cholesterol. Ona říká, ať si říká, kdo chce, co chce. Já mám na to tuhle tu knížku. Ona mi ji dala, já jsem si ji přečetla a už jsem tu diskuzi na tohle to téma zabalila.

No, my jsme ještě zamluvily ty brýle. Já si myslím, že by se ty brýle daly koupit v drogerii, tedy jestli víte, kolik máte teď dioptrií na brýlích.

No, myslím, že 3,5 by mi stačilo. Já to zkusím s tím svým Pavlem.

Myslím si, že se tady ochuzujete o ten čas, že byste mohla číst ten životopis prezidenta. Slyším, že jste ráda četla a tady by byl čas a zase Vás bolí hlava kvůli slabým dioptriím. Také jsem se Vás chtěla zeptat, tedy jestli o tom někdy přemýšlíte, jestli se třeba někdy cítíte vyděšená nebo zda prožíváte nějaký strach?

Strach mám, ale vyděšená nejsem.

A ty strachy, jestli to můžete zveřejnit?

Nevím, jak ten konec dopadne.

Bojíte se, jak to bude dál, s tím zdravotním stavem, no, to jste mi vlastně řekla. A máte nějaké představy? Nebo nějaké katastrofické scénáře?

No, ty jsem měla, ale ty jsem zavrhla, a tak nemám žádný.

Dala jste si stopku?

Já si dala stopku. Přišla jsem na to, že nemá cenu se trápit.

No, teď Vám přišla dobrůtka. Máte jahodový jogurt.

Jo. To jde,

Já mám radost, že Vám chutná.

A vy jste tady přes paní doktorku, že jo?

No, ne. Já jsem tady přes paní psychologku, to je ta paní, jak jste říkala, že málo mluví. A říkala jste, že za Vámi již byla.

No, byla, a to bylo všechno.

No, nějak jste spolu nemluvily o Vašem životě, což Vy byste potřebovala, protože, paní Evo, cílem tohoto rozhovoru je také zjistit, zdali Vaše potřeby jsou tu uspokojované. Nebojte se, bude to anonymní.

Mě je to celkem jedno.

No, já myslím, že Vám třeba chybí někdo, kdo by s Vámi hodně mluvil. A my jsme teď byly přerušeny a Vy jste před donesením jogurtu říkala, že jste nějaké strachy a katastrofické scénáře měla, ale že jste si dala stopku a že se o tom vůbec nepřemýšlíte.

No, v podstatě, když mi začala ta deprese, v podstatě byla to otázka, byl to strach ze smrti. Začalo mě to asi ve čtrnácti.

Tak brzo jste měla strach ze smrti?

No, já si myslím, že to bylo vnímání konečnosti života.

A ještě jste měla někdy takové strachy z konečnosti života?

Párkrát, ale pak jsem to dokázala jako, vím přesně cestičku, kudy se tam dostat.

No a ta cestička je pro Vás myslíte připravena?

Ne, to já mám takovou cestičku otázek pro sebe. No, cestička otázek, kterými se nesmím ubírat, abych nenarazila na depresivní myšlenky.

Aha, tak už tomu rozumím. Tak to je cestička zakázaných otázek.

No, to znamená dál už o tom nepřemýšlet. Třeba jako zazpívat si kočka leze dírou a jet dál.

A kdy jste byla, paní Evo, nejvíc pyšná na sebe?

Nikdy.

Třeba po své vlastní promoci?

Ne.

Nebo třeba, když jste porodila svoje zdravé děti?

Ne.

Nebo, když jste si našla takového hezkého chlapa?

No, to jo.

A byla jste na sebe pyšná, když ty ženský Vám ho záviděly?

To už ne.

Tam jste již měla nějaké negativní pocity.

No, on byl mucholapka.

A žárlila jste na svého manžela někdy?

No xkrát.

Protože se líbil těm ženským.

No.

A jak jste to zvládala? Měli jste mezi sebou nějaký pře?

No, já jsem věděla o jeho případných nevěrách.

Jak jste to brala?

On to nepovažoval za žádný problém.

Ale Váš muž se Vám s tím nesvěřoval. Říkala jste mi, že byl takový tichý.

Ne, ne nesvěřoval se samozřejmě.

Jste říkala, že manžel byl introvert.

No a když jsem na to narazila, tak říkal, co já vím.

Jo, bylo to takový nechme to být. Nechci se o tom bavit. Ale Vy jste to všechno zvládla, abyste tu rodinu udržela.

No, já jsem do něj byla zamilovaná nonstop.

To je ono. Říká se, že pravá láska hodně odpustí.

No, já jsem vždycky nad tím přemýšlela. Byl vzorný otec, moje děti vedl ke sportu, jezdil s nima, věnoval se jim. Byl vzornej otec, učil je sportu a nikdy vlastně nefrřňal, a když jsem po něm něco chtěla, aby mi pomohl, tak všechno udělal. On měl mimo ty baby jenom plus.

Takže jste byla velice pragmatická. Řekla jste si ty výhody, že Váš manžel nepil a tak dále.

Tak jsem se rozhlídla, tak jsem se rozhlížela a řekla jsem mu: „Vyber si.“ A on, jako teoreticky, si nevybral. Takže jsem si řekla, že to, co mám, je lepší než to, o co bych přišla.

No a jak se říká, lepší vrabec v hrsti...

No, on nebyl žádný vrabeček, byl to velký vrabec. *(Smích obě)*

A vidím, že toho nelitujete.

Ne. Nesebrala jsem jim tátu. On by se sám nikdy nerozvedl. On by sám o rozvod nikdy nepožádal.

To byste musela sama.

„Já bych o rozvod nikdy nepožádal.“ Jasně řek. On měl dvě děti, jak říkal Petr, takže měl větší smysl pro zodpovědnost než pro spravedlnost. No, měl smysl jako pro takový ten řád. No, trochu nám tam zavazely ty baby.

Rozumím.

No, on se ani neodstěhoval, nikdy nepřišel pozdě.

Tak to byl ten řád, jak jste říkala. A jak Vy jste se to vlastně dozvěděla, když nechodil pozdě?

On si psal deník.

Taková chyba?

No, on si psal jenom monogramy, ale já jsem se v tom, ale naučila číst.

A kdyby teď například nějaký strach u Vás nastal, jste schopná, paní Evo, o tom s někým hovořit?

Ne.

Chtěla byste si to zpracovat sama?

Ne, chtěla bych to zatlouct.

Jo. Tak je to nějaká strategie, určitě. A my jsme už na to narazily, baví Vás stále věci, které jste ráda kdysi dělala?

No, co by mě bavilo, no, to je ta práce. Ta doba se změnila. Změnilo se to na počítače. My jsme na počítačích neuměli vůbec nic.

A teď se Vás zeptám, čeho se Vám v životě nejmíň dostává? Nejmíň, od života.

Přátelé.

Já na to to navážu, a je tu někdo, s kým byste se chtěla ještě setkat?

Hm.

A je to možný? Třeba, že byste to sama zorganizovala?

No, když se to s paní doktorkou domluví a ona bude souhlasit, jako že si myslím, že jo, jakože si myslím, že mi odsouhlasí skoro všechno, tak jo.

A s kým byste se chtěla vidět?

S kamarádem. S kamarádkou.

Takže jsou to dva lidi?

Ne, jeden. Jako takhle, poslat někoho, kdo mi bude vyhovovat. Jako třeba chodí sem taky ti „přátelé“. No, tak je nechci podezírat jako, ale oni sem někteří chodí z vypočítavosti.

Jo, jako třeba ta paní, co Vám včera nabízela tu modlitbu.

Přikývnutí.

Ale Vy jste profík, Vy jste se včera udržela. Já jsem Vás sledovala.

No byla jsem asertivní, ne?

Ne, byla jste tolerantní. Kdybyste byla, paní Evo, asertivní, řekla byste: „Děkuji, ale o modlitbu nemám zájem.“ A byla jste velice tolerantní k té paní. Já jsem Vás sledovala. Myslím, že jste byla velice taktní, tolerantní, tím, že jste to přijala.

Já bych jako nikdy neurazila tím, že bych si nevzala něco, když mi někdo něco dává.

Jo, tak jste to přijala. Je mi to jasný. Abychom nezamluvily ty přátelé, jsou tu nějaké osoby, s kterými byste se ráda viděla?

Tak, ono je to takhle. Je to cesta, náklady a tak dále. To si nemůžu dovolit po nikom chtít. A potom od svých přátel mám jako pár let takovej odstup.

A můžu se zeptat, tak to je od toho roku 2013, kdy jste začala být nemocná a pak jste se také starala o svého manžela?

No, částečně. To ještě Petr za mnou jezdil do hospod, kde jsem byla s kamarádkama. No, on koupil auto. No a mě se zdálo dost velký. A on říkal: „To jsem koupil kvůli tobě.“ A tak mě koupil auto.

To bylo hezké, že?

No, já říkám: „Ale já neumím řídit.“ A on říká: „Já budu tvůj osobní řidič.“

Tak to bylo moc hezké gesto.

A tak to vím, že jsem toho xkrát využila, že jsem mu zavolala a říkám: „Já bych prosila odvézt.“
No, tak to fungovalo.

Perfektní, tak to dobře fungovalo. Když si to auto koupil.

No, když si za půl milionu koupil to auto.

Tak proč by se to nevyužilo. Byly to vaše společné peníze. A kdyby se ty přátelé třeba ozvali, vědí o tom, že byste se s nimi ráda setkala?

Jo, vědí o tom. No, ta jedna by musela čekat, ona nemá dopravní prostředek.

A to je nějaká starší paní?

No, jak já, trochu mladší o něco.

A chodí?

No, chodí normálně, ale nemá dovoz. No a taky přijde občas švagrová.

Ano, to jste říkala, že za Vámi chodí jednou za měsíc.

No, ona by přišla i častěji, ale ona je jak já, nezavře pusou, takže já se taky nedostanu ke slovu.

A Vy byste chtěla, abyste mluvila spíš Vy. Kdo tam je ještě z těch přátel, které byste chtěla vidět?

No, víte, to zmizelo, jak jsem já zmizela.

Jak jste začala být nemocná, ten rok 2013, tak to pro Vás začalo být těžké?

No. To všechno začalo. To, jako jsem to poměrně rychle sfoukla, smazala, že to jako není taková..., že to není žádná sranda, a tak se více řídím tím, že kašlu na ostatní.

Tak člověk se musí umět postarat hlavně o sebe.

No. Pán Bůh, jak říká Š., tak já Ti Pane Bože děkuji, že mě tady udržuješ při relativním zdraví.

No, paní Evo, jste tady určitě nejzdravější pacient. Kdo tady další ještě kromě pana P. chodí po chodbě? To jste říkala, kdyby Vám to vydrželo, že?

Jo. To by mi stačilo.

Kdo Vás v průběhu nemoci nejvíce podporuje?

No, jako takhle, těším se na syna a na dceru. No a ta vnučka ta Nina, ta nejstarší, tak s tou nejsem na stejný vlně. Kdežto s Pavlem a s Martou, to jsem.

Takže vlastně Vaše děti, dcera a syn, jsou takové největší zdroje. Ještě jsou tam jiné lidské zdroje?

No, pak je to ta moje práce a občas se dívám na televizi, ale tady nějak moc ne.

No, a ještě mi řekněte, co ta paní kaplanka, ta za Vámi taky byla? No, ona chodí za pacienty, kteří potřebují tu duchovní péči.

No, já nechci tu duchovní péči. No, já nechci mluvit o posledním pomazání.

A k tomuto tématu nemusí vždy dojít. Můžete mluvit jenom tak.

Ne, oni nechtějí mluvit jenom tak, oni mají v sobě, opravdu ti věřící mají v sobě tu vlastnost těch ...no takový ty sekty.

Taková ta přesvědčivost? Myslíte například ty Svědky Jehovovy?

No, podobný. Oni postávají mají tu Věž, na ruku mají děcko, mají tu knihu, ve vlasech růži, dítě vypadá jak anděl...No, to děcko, ale za nic nemůže, to je nastrčená loutka.

Chtěla jsem se Vás zeptat, zda ošetrovatelský personál akceptuje Vaše potřeby. Sestry, ošetrovatelky.

Co se týká provozu, jídla a léků, ano.

A co ty psychické potřeby?

Nikdo na mluvení tady není.

A to Vám nejvíce chybí.

A to mě nejvíce chybí.

No, a co ta paní psycholožka? Paní psycholožka by Vám s tím mohla pomoci.

Ta naše?

No, to ona mi říkala, že toho má strašně moc.

Co ona může mít strašně moc? Ona mi vždycky řekne, že něco má a já mám pak chuť ji říci, kdy jste teda ochotná promluvit.

Hm. No, tak ta potřeba větší komunikace Vám opravdu chybí. No a asi k tomu chybí i další lidi, třeba ti dobrovolníci. No, vidíte, tak mi řekněte něco o těch dobrovolnících.

No, mám jednu výbornou. Ta tady dnes není. Ta chodí v pátek, dřív chodívala v úterý. Je výborná.

A v pátek mi říkala paní psycholožka, že tu budete mít pejska.

No, toho znám, toho bílýho.

Tak se těšíte?

No, já jsem pejskařka. Já mám pejska.

No a kdo má teď Vašeho pejska na starosti? Je to jezevčík, nespletla jsem se?

Jo, je to jezevčík. Má sice vlastnosti jezevčíka, ale má takovou velikost, že nic nezmůže.

(Díváme se na fotku). **A že zůstal tak malinký?**

No, to je králíčí.

Tak to já vůbec nevím, že existuje, to jste mi rozšířila obzory.

No, to je normální jezevčík, potom je trpasličí a potom je králíčí. To je jezevčík vnučky od mojí dcery.

Takže personál zajišťuje Vaše biologické potřeby dobře, ale taková ta potřeba po té blízkosti a větší komunikaci...

Tak to nejde.

Paní Evo, jak tady vnímáte to prostředí? Dalo by se trošku říci, že se cítíte jako doma?

Jsou momenty, kdy jo.

To znamená, že jste si to tady od toho listopadu zútulnila?

Jsou momenty kdy se jako probouzím a slyším zvuky, které jsem slýchávala jako děcko u sebe v pokojíčku, protože vedle byla kuchyň a tady slyším taky ty zvuky, taky připravují tu snídání. No a ji zbaštím, ten makovec a černé kafe. Nechcete trochu sirupu?

Ne. Děkuji, ale mohu ho připravit pro Vás.

Ne, to byste netrefila, on je tak sladkej, je dobrej, ale jenom když se ho dá trošičku. On dostane jemňoučkou citronovou vůni. Jo.

Takže docela se cítíte jako doma.

Občas.

A jsou to ty zvuky v kuchyni, co Vám připomene ten Váš domov. Je tady ještě něco, co Vám připomíná Váš domov? Ještě byste tu něco našla?

No, mám tady pár fotek, no ty fotky. Mám tady ty svoje koše oblíbený.

Košě? Tam máte svoje oblíbené věci?

Já miluji koše. Já tam něco v nich mám, mohla bych to narvat do skříně, ale já chci vidět ty koše.

Jo. A jsou proutěný?

Jo.

No, já vím, že se člověku nechce nic vyhazovat. Tomu rozumím.

No, ale nerozumíte, když v tom žijete padesát let a teď se toho musíte všeho zbavit.

Jak jste to zvládla?

No tak nevím... Prostě jsem si řekla, musí to tak bejt.

Přesto ale vidím, že jste si pár věci nechala.

No, nechala jsem si pár věcí.

Ano. Ještě se Vás chci zeptat, zda nejste už unavená? Tak mi dejte stopku.

Néé. Nejsem.

Opravdu byste mi to řekla?

Ano řekla, třeba příště už budu vzhůru nohama.

No, paní Evo, tak pokračujeme. My jsme zamluvily ty dobrovolníky. Jak se Vám zamlouvají?

No dobrý, já si od nich vezmu ty věci, poděkuju, ale neříkám jim, jejdá, tam bych chtěla.

No tak, proč byste jim to říkala? To byste nebyla upřímná hlavně sama k sobě. A my jsme zamluvily ty Vaše věci, jak jste se jich zbavovala. To bylo kdy, paní Evo?

To bylo několikrát. Tak za prvé, já mám byt, relativně nový, deset let starý. Měli jsme ho s Petrem, potom Petr umřel, já jsem tam byla. No, kdybych neměla děcka, já jsem nebyla schopna cokoliv přenést, no to mi všechno udělal syn Pavel. No, tak to bylo prvně. To jsem se stěhovala ze svého bydliště, kde jsme bydleli s manželem těch jedenáct let. Tak jsme před tím probrali ten byt, my jsme před tím bydleli na H. To byl opravdu takový byt z první republiky, větší, tak tam už jsem se musela zbavovat věcí. Tak to byla první etapa. No a tam z toho druhého bytu skoro všechny knížky šly pryč. Měli jsme tisíc vlastních knih.

Co jste s nimi udělali?

No Pavel to nějak dovezl přes ředitelku do školy.

Tak škola měla knihovnu zajištěnou.

No, A to můj muž, jak byly ty čtvrtky, tak vstával brzo ráno.

Abyste měli pěkné knihy.

Jo, všechno odstál. No, žádný braky jsme tam neměli. No, potom jsem měla nádobí pro dvanáct lidí za několik tisíc, jako mističky, mělký talíře, hluboký talíře, čtvercový talíře, tak toho jsem se musela zbavit.

Tak to nemohlo být taky jednoduchý.

No, to byste musela vidět, jak dlouho jsem to vybírala. A tak to. Co ještě? No, v podstatě, protože to šlo do pronájmu.

A jak to byl velký byt?

No, bylo to 2+kk, tak akorát s terasou 25 metrů do zahrady. Hned pod tím garáž 25 metrů.

Tak to mohl být krásný a pohodlný byt.

No, jako komfort. No a tím pádem jsem se nastěhovala, že mě Pavel pronajal ten byt v tom N.M. A tam jsem zjistila, a to svatosvatě, že se o mně bude starat. Já už jsem nevěřila těm krátkým dobám, těm třem měsícům. No, já vím, že oni dostanou jen tři měsíce.

Ano, to máte velice přesnou informaci, ale Vy jste se ptala, co bude dál?

A co bude dál? No, tak jsme tam bydleli deset let. No a pak jsem bydlela chvíli v tom N. M., to mi nevyhovovalo, no, pak jsem si uvědomila, že by ten Pavel třeba za mnou každé den přišel, viděla jsem, že ho to unavuje, že ho to jako netěší.

No a taky, že to nezvládá časově?

No, tím pádem, že vzniká ponorka.

To jako, že jste se už moc vídali a že už to bylo jen z povinnosti?

Ano. Všechno, ale ne ta ponorka.

Mám Vám přinést, paní Evo, nějakou vodu? Vidím, že máte suché rty.

No. Tak dáme ještě ten sirup.

Tak můžu Vám tam dát studenou vodu?

No, já to teď musím odhadnout, kolik tam dám sirupu.

Pustíme tam teď studenou?

Hodně studenou, to je vlevo.

Tak, abyste se napila. Je potřeba dodávat tekutiny.

Nebojte, já vypiju tři litry denně.

No, v takovém šíleném horku, ty tři litry, to by bylo dobrý. Vidím, že tady máte tašku s vyobrazením jezevčíka.

No, to je od mé vnučky, to je ta od Marty. Jo. Ona není po mém, vůbec. Ona je po tátovi. On byl zástupce děkana.

Díváme se znovu na fotografie.

No, tak to je Marta, to je fotka 14 dní stará, protože to dělala na svůj mobil.

To je ta bývalá manekýnka? Je opravdu vzhledově zajímavá, ta Vaše dcera.

No, ještě si musím převléct ty nasrávačky. Protože to mám už zapařený a zpcený.

A to si uděláte sama nebo mám zavolat sestřičku nebo Vám mohu pomoci?

Ne.

Tak já Vás tady nechám. A zapařují se Vám ty plenkové kalhotky často?

No. Není to prostě z jedné strany propustný, tak já to vyhodím. Nebudu šetřit. *(Přestávka 10 min.)*

My jsme se bavily, paní Evo, o tom stěhování, tak jste říkala, že to pro Vás bylo strašně těžké zbavovat se těch věcí. Co bylo to nejtěžší? Z čeho jste byla úplně nešťastná?

No, víte, že blbosti? Obrazy nikdo nechtěl.

V dnešní době, že by nikdo nechtěl obrazy?

No, oni někde ležej u Pavla. Oni jako nic nechtěli, a pak jsem zjistila, že ledacos navezli k sobě a teď to používají.

Máte z toho dobrý pocit? Že ty věci slouží dál?

Jo.

Takže to bylo dost těžký, knihy jste říkala, obrazy, talíře.

No, ty talíře, protože já jsem byla takovej prostírací maniak. Já jsem měla kruhovej stůl s červeným kruhovým světlem a k tomu stolu se vešlo šest až devět židlí. Měl 140 cm v průměru.

No, tak oni ty Vaše věci mají, to Vás potěšilo.

No. Něco.

A něco teda rozdali, rozprodali,

No, ty knihy dali té škole. Třeba jsem tam měla secesní vyřezávané zrcadlo. Teď jsem tam měla švýcarský hodiny stojanový, pasovaný po součástkách. No, to jsou ty věci, který by mi připomínaly ten domov.

Hm. Takže to pro Vás bylo náročný a smutný.

To nejvíc smutný jsem si oželela u toho prvního stěhování. U toho druhého jsem věděla, že mi nic jiného nezbyvá. No, ještě mě tam zbývalo to zrcadlo. To jsem se stěhovala, a to mě naštvála Pavlova tchyně, protože mě... Jak to bylo? No, ona mě nastěhovala do svého bytu, který potřebovala pronajmout v N. M. v podstatě za stejnou cenu, který já jsem pronajímala ten svůj v B. A já jsem měla ten pocit, a já bych to udělala vždycky tak, že bych svý snaše ten byt nepronajala, ale že bych ji v tom nechala bydlet.

Ano, zní to rozumně.

Pak mi nezbylo nic jiného než to porovnávat, jak bych to udělala já. No, a pak jsem teda bydlela v podnájmu za těch deset tisíc v tom N. M., tam jsme se rozhodla, že ne.

Jste říkala, že Vám to vůbec nevyhovovalo.

No, tam si Ivana koupila další nábytek. Nepochopím, proč, takže jsem tam měla další novejší nábytek za osmdesát tisíc, který jsem vyplázla. Ona mi to pak chtěla vrátit a já jsem ji říkala: „Ivo, víš co, nech to děckám.“ No, a tak jsem si řekla že půjdu sem (*do hospice*). Pavel to tady byl zjišťovat, zamlouvalo se mu to tady, provedli ho. Ta sociální sestra ho provedla. No a už to bylo, už jsem byla tady.

Jak jste si ze začátku zvykala?

Dobrá.

Brala jste to, máte svůj pokoj, máte svoje soukromí, nějaké své koše a věci. Takže to šlo. Jak rychle jste se tady zaklimatizovala, paní Evo?

Zaklimatizovala jsem se tady, protože jsem věděla, že nic lepšího nebude. S Pavlem, když sám měl nějaké problémy, tak už by to nedělalo tu dobrotu. No, a tak to bylo.

Já si myslím, že jste obdivuhodná, jak jste to všechno zvládla, první stěhování, zase další stěhování, to muselo být pro Vás hodně náročné.

No a teď v podstatě jako nemám nic. Mám tady dvě trička, dvoje boty, sandály a polobotky.

A stačí to k životu?

Musí to stačit.

Chtěla byste více toho oblečení?

No, tak občas bych si ráda něco lepšího oblekla.

Se vyparádit. Kvůli komu?

No, kvůli sobě.

Vezmete si tu svoji čepičku na ten obvaz. A to nošení té čepice bylo pro Vás asi ze začátku hodně náročné, že jo? Jak dlouho to nosíte?

No, ono to bylo v zimě, takže to šlo.

Vidím, že držíte v ruce cigaretu, půjdete si zakouřit? Necítíte se unavená?

Ne, vůbec ne. No, já vykourím maximálně dvě denně. Já jsem vlastně nekuřák.

Svým způsobem jo.

No, já jsem se až tady naučila kouřit.

Opravdu?

No, já jsem kdysi kouřivala. No, a tady s jediným člověkem, co se dalo mluvit, byla Š., ta kouří dost.

Tak jo, paní Evo, já tady na Vás počkám. Já Vám tam do toho budu mluvit, to nemá cenu, abyste si to užila.

Ale mě by to nevadilo. Mě by vadilo, že by Vám vadil kouř.

To já jedno cigáro vydržím. To se nebojte. Tak já si to s sebou všechno vezmu.

Mě to totiž zas nastartuje...

Myšlení.

Jak to víte?

No, nikotin stimuluje mozek. (Smích obě).

No, tak to nevím.

No, právě taky zdravotníci kvůli tomu kouří. On Vás ten nikotin stimuluje. Je zařazen mezi návykové látky. Opravdu jsem ještě neviděla nikoho po nikotinu, že by byl ospalej. Je to taková berlička. Nebo káva nebo ty nápoje jako Red Bull.

No, Red Bull. On dává křídla. Jako jo.

No, já nevím. Já ho nepiju.

No, to by mě zajímalo, jak to že mě ten Red Bull dává křídla?

No, tak asi, že se trošku nadechnete, ale pak stejně spadnete opět do únavy. No, je to taky takovej stimulant.

No, tam bude zřejmě nějaký kofein.

To víte, že tam bude kofein

Odcházíme na kuřácké stanoviště na chodbě proti zadnímu výtahu.

Dobrý den.

Jé. Pepo, ahoj.

Jdete na jednu? Chcete sem pustit? Nezabrala jsem Vám místo?

Ne, já jedu dolů.

Je, teď tady máme pejska (návštěva příbuzné a psa k jinému pacientovi). Jak se jmenuje?

Jumpi.

Tak to je páteční předzvěst canisterapie.

Co to je canisterapie?

No, právě ta canisterapie je léčba psem.

Jo.

Takže ta Vás čeká v pátek. Říkala mi právě paní psycholožka, že v pátek tady budete mít pejška od deseti.

Ten bílej asi. No, to je ještě moula. On je puberták,

Jo, a to pejsek zvládá tolik pacientů?

On nemá dva roky, má rok a něco.

Tak to je ještě mladý. Když to zvládá, tak to je užasnej. No, já se Vás ještě zeptám.

Ptejte se.

No, já se Vás chci ještě zeptat, jestli ještě přemýšlíte o nějakým finančním zabezpečení té své rodiny nebo jestli jste to již někdy řešila nebo to máte vyřešené?

To mám vyřešený. Ten můj byt se pronajímá.

A to je ten byt, jak jste tam bydlela s tím svým manželem.

Ty peníze z toho pronájmu jdou mě. No a já nějakých 300 tisíc mám, jako peníze. Takže já nemusím šetřit.

Tak to je dobře.

Teď mi tam naběhlo nějakých 20 tisíc, tak já jako finančně nemám problém. Co se jako týká dělení majetku na půl. Mám dvě děti.

A Vy jste psala nějakou závěť?

Ne, já mám dvě děti, na který je spoleh.

Věříte jim.

Na 100 %. Perfektně spolu vychází.

Takže nepředpokládáte, že by byly nějaké tahanice?

Ne, žádný tahanice nebudou. Jako řekla jsem: „Děcka, máte to na půl.“ No a Marta podědila po své tchyni byt. Jednopokojový byt. Pavel zase zdědil byt, v kterém bydlela jeho teta.

A ten byt, co jste měla s manželem, se pronajímá.

No, ten byt se pronajímá. A jestli ho chtějí pronajímat dál, to nevím. Přináší to nějaký zisk. No, a ty peníze zatím dostávám já. No a pak je to na nich, jestli to prodají. Mají to všechno na půl.

Takže říkáte, že ty majetkové věci máte vyřešený.

Jo, to mám vyřešený. Říkala jsem, že na půl. Teď to má velkou cenu, tak jestli budou pronajímat nebo to prodají, to jsem nechala na nich.

No, a je tu, paní Evo, teď nějaký problém, který byste chtěla vyřešit, který Vás tíží?

Ne. Já si myslím, že jsem vyřešila, co jsem mohla vyřešit.

No, a já tady mám ještě otázku, zda byste chtěla ještě dokončit nějaký životní úkol, který jste ještě nedokončila.

Žádný životní úkol bych nechtěla dokončit, protože za prvé nepřemýšlím o tom, že bych měla něco dokončovat.

Ano, tak to je. Jak jste říkala, jedete na pohodu a necháte to volně plynout.

No, nemám nic, co by bylo tak důležitý, že by mě to tížilo.

Ted' tady mám takovou důležitou otázku, chtěla byste někomu odpustit? Kdo Vám třeba ublížil?

Já jsem doposud všem odpustila. Ve mně nezůstala špetka toho, že by byla nějaká zášť.

Takže neexistuje.

Ne. Neexistuje.

Takže všem jste odpustila. A z druhé strany přejete si, že by Vám někdo měl odpustit?

No, je to jedna kolegyně, ona je teď v Austrálii. Tam se provdala. Ona, když přiletěla do Austrálie, tak to bylo v australských novinách jako královna letu v Austrálii. Ona lítala, tak jak lítal Exupéry, tak ona lítala za Česko. No, měla ten pas plnej razítek.

A Vy jste spolu měly nějaký konflikt, paní Evo?

No, ona se mnou přestala mluvit. Rozhodla se emigrovat do Austrálie a tam si toho svého, kterýho milovala, tak tam si ho vzala.

A Vy máte pocit...

Že já jsem ji něco udělala. Ale já nevím co.

A chtěla byste se to dozvědět?

No, nechtěla. Už je to promlčený. Ona je vdaná, ona je šťastná.

A máte třeba nějaký nápad, co se teda stalo?

No, tuším. Jí se vždycky líbili stejný chlapi jako mně. To byl druhý nebo třetí chlap, se kterým jsem chodila, a ona ho chtěla.

Ona si na něj myslela.

Jo, ona si na něj myslela. Tak v tom to bylo.

Takže kdybyste měla tu možnost...

No, je to promlčený a zas tak mě to netejrá.

No, tak já to vidím tak, že jste vyrovnaný člověk. No, a jak byste se charakterizovala? Jak Vás lidi vnímají?

Jako společenskou, komunikativní. Myslím si, že mě má hodně lidí rádo. Mám takový smysl pro humor, trochu pichlavej, a miluju svoje děti.

A jsou třeba nějaká negativa, která o sobě víte?

Jo občas vybuchnu.

Myslíte, že jste výbušná? Nezdáte se mi.

No, když někdo lže, takže tak, ale co bych na sobě měnila? Nevím.

Co byste změnila ve svém životě, kdybyste měla kouzelnou hůlku?

No, třeba měla jsem se věnovat víc dětem.

Tak a teď jste mi předběhla otázku, čeho nejvíc v životě litujete?

Teď to zpětně vidím, všechna sláva polní tráva. A měla jsem se víc věnovat dětem, speciálně Martě, protože vlastně tím, že se narodila, tak jsem jí s tím, tak jako ublížila.

Že jste studovala a neměla jste na ni tolik času?

No. Dva roky. To je ten základ. To je ten základ toho děcka, když jsem promovala, tak moje dcera volala, to je moje máma.

Takže, kdyby to šlo vzít zpět, tak byste se věnovala více své dceři.?

No. Ona ta situace byla taková, že já jsem byla ráda, že jsem to zvládala, protože si představte, že s tím děckem jsme každý týden měnili bydliště. Jeden týden jsme bydleli u našich a druhý týden jsme bydleli u tchyně. To jsme každý pátek v kočárku převáželi všechny věci, protože nás chtěli tam i tam. Tak jsme se snažili

A vy jste se snažili vyhovět svým rodičům. Je tu ještě něco, co byste změnila, kdybyste měla kouzelnou hůlku a tu možnost?

No, když jsem něco nevhodného řekla Pavlovi. Když jsem na něj občas bafla. No, je to kluk, není zlej, ale je sebevědomej.

A teď se to už zlepšilo?

No, každéj den mi večer čte Pavel pohádku, to sám vymyslel. No a dcera byla taková jakoby chladnější. Teď mi posledně syn řekl: „Ty si dáváš s Martou pusu?“ A já říkám: „To začala ona.“ No, ona má ten čumáček takovej podlouhlej. No, a ona mi dá pusu. To mě tak vždycky dojme. Dá mi pusu na pusu a v pohodě. Nosí mi a nakupuje mi tady mandarinky, rajčata, nektarinky, pomeranče a meruňky, to mi všechno donesla před třema dny.

Takže jste pravidelně zásobována.

Jo, jsem pravidelně zásobována. Ona jí hlavně tu zeleninu a ovoce, tak mi ji i nosí. Takže Marta je v pohodě. Jdeme potom dycky dolů do cukrárny, tam si dáme cappuccino.

No právě, já bych Vás chtěla pozvat. Teď se převléknu , vezmu si peníze a budu moc ráda, že Vás budu moci pozvat. Mohu se za Vámi zatavit do půl hodiny? Vyzvednu Vás, paní Evo, v 17.00 hodin.

Tak domluveno. Vyzvednete mě.

Další rozhovor se odehrával v kavárně S. Zde jsem již nenahrávala.

Příloha 3 Přepis rozhovoru s paní Štěpánkou (72 let)

Doba trvání rozhovoru s přestávkami celkem: 2 hodiny 12 minut (12.7.2023)

Dg. adenokarcinom plic, metastázy v kostech.

Tak jsem tady u Vás. Dobrý den.

Tak prosím Vás, já Vám položím jednu zásadní otázku.

Určitě.

Já jsem introvert. A to, co já Vám řeknu, budete to tady konzultovat s doktorkama?

Ne.

Ani slovo?

Ne. Já se Vás teď musím zeptat, zda s tím rozhovorem souhlasíte. A já Vám musím vysvětlit, k čemu já ten rozhovor potřebuju. Píši diplomovou práci. S tím, že my studenti psychologie musíme zachovat maximální anonymitu. I když ten rozhovor teď budu nahrávat a přepisovat, tak to musí být zpracováno tak, aby nikdo nepoznal, kdo to říká. Já nesmím použít ani že se jmenujete paní N. Já tam napíši jiné jméno. Ani nesmím do té práce použít, že je to hospic v... Vy nesmíte být identifikována. V každém výzkumném šetření musí mít respondent maximální anonymitu, aby nikdo nemohl poznat, že jste to Vy. Takže můžete být naprosto otevřená, nikdo Vás neidentifikuje.

Tak v tom případě Vám ten souhlas dávám a můžete se tázat.

Dobře. Tak děkuji. Já jsem si otázky připravila. Paní psycholožka mi ty otázky schválila. Tak taková první otázka na rozehrání. Jak se Vám dnes daří?

Velmi dobře.

Cítíte se dobře. Nejste unavená?

Ne. Myslím v tom stavu, jak tady jsem.

Dobře. Já jsem se Vás chtěla zeptat, jak Vám vlastně ta nemoc začala? Jak jste to objevila?

No, zhruba před rokem jsem chodila pravidelně na periodické prohlídky. Tam bylo všechno dobré- cukr, cholesterol, všechno dobré. No a dopadlo to před tím rokem tak, že teda je pravda, že ta doktorka, praktický lékař, mi doporučovala, ať jdu na neurologii.

Hm. Vy jste měla nějaké neurologické potíže?

Jo, bylo mi zle. Já navíc držím teď několik let bezlepkovou dietu.

Rozumím.

Tak už před tím mi bylo zle, ale fungovala jsem.

Jak jste normálně fungovala?

No, tak jako v tom baráku a na zahradě.

A to jste měla všechno na starosti sama?

Ano.

No, tak to jste měla hodně práce. A já se vrátím k tomu, proč Vás ta paní doktorka vlastně poslala na tu neurologii? Co se dělo neurologického? Co jste měla za potíže?

Protože mi ty nohy otekly, necítila jsem se dobře s těma nohama. To jako postupovalo a bylo to čím dál horší. No, tak kvůli těm nohám.

A Vy jste mohla zatím chodit?

Ano, mohla.

A byly tam teda otoky a také tlaky?

Ano, byly tam otoky a tlaky v poslední době, a to už jsem více méně podstupovala ta vyšetření.

Ale chodila jste.

Ale chodila jsem, až teda do toho dne, kdy to nešlo.

A teď mi řekněte, jak dlouho už vlastně nemůžete chodit?

Tak od 27. prosince. *(rok 2022)*

Tak Vy si to přesně pamatujete. Takže najednou se to stalo, spustila jste nohy z lůžka a prostě to nešlo. To muselo být nesmírně těžký, jak jste to zvládla?

Zvládla jsem to těžce, ale když jsem to probírala, tak jiná možnost nebyla, protože nebylo možné, abych já nebyla soběstačná kvůli tomu baráku.

A jak jste tady dlouho v hospici?

Syn mi sem tehdy zatelefonoval. No, to já jsem si to před tím dohodla, ten pobyt tady. Toho 27. prosince to nešlo. Oni už mi to nabídli před dvěma měsíci, ale já jsem říkala, že ještě můžu chodit.

Tak jste zůstala doma.

Ano.

Rozumím, já bych to udělala taky tak. Takže toho 27. prosince nastala u Vás ta potřeba jít sem.

Ano, oni mě nepřijali, protože nebylo místo. Tak jsem byla ještě v H. Teprve 2. ledna *(2023)* jsem se přistěhovala sem.

Jaké byly Vaše první pocity?

Já jsem měla problém s těma nohama. Já jsem s nima nemohla pohnout. Seběmenší pohyb mě unavil a byl skoro nemožný. A nebyla jsem schopna se sama ani oblíct ani slíct. No, teďka se to trošinku lepší. Ne že bych mohla chodit, to v žádném případě ne, ale že můžu pohnout tou nohou.

Tak to je dobrý pocit, že člověk může tou nohou zahejbat, že jo?

Ano, protože nebylo možné, aby mě vykoupali, víte? Já jsem nebyla schopná, já bych to nezvládla vykoupat se. A potom teda na tu pryčnu jsem se přesunula a mě vykoupali po čtrnácti dnech pobytu zde. Až po čtrnácti dnech, a to jsem nebyla týden mytá v těch H.

Takže tři týdny jste byla bez osobní hygieny?

Tak oni mě umývali na lůžku.

No, ale stejně.

No.

Takže ono to začalo tou oteklou nohou, ta Vás zlobila. A otekla Vám jedna noha?

No, otekly obě, ale teďka to dělá jen ta jedna. No a ta doktorka na té neurologii mě vyšetřila, dala mi injekci proti bolesti, protože jsem jako už nemohla chodit, a taky mě poslala na rentgen plic, a tam zjistili, že mám nádor na plicích.

Jak Vám to řekli? Kdo Vám to sdělil? Jak jste se cítila?

(Pomlka). No, já jsem vlastně byla v takovém stavu, že ...v takovém stavu, že ...jako... Nevím prostě.

Rozumím. Takže lékařka Vám sdělila, že máte nádor na plicích. Co Vás prvně napadlo?

No, jako prvně mě napadlo, že to není smrtelné. A že to se dá vyléčit.

No, já myslím, že to byla naděje a každý ji má.

Paní Štěpánka vytahuje cigaretu.

Dáte si cigárko?

Nebude Vám to vadit?

Ne, vůbec ne. Naopak. Udělejte si pohodlí. Já jsem tady na stáži do pátku. My to nemusíme všechno zvládnout dneska. Já chci, abyste byla maximálně v pohodě.

Jo.

A abyste si ten rozhovor taky se mnou užila, a nejen, že mi chcete vyhovět. Abychom si zavzpomínaly na Váš život, taky abyste si uvědomila, o čem chcete mluvit, o čem nechcete, je to plně ve Vaší režii. Takže Vaše první myšlenka byla, že ten nádor je léčitelný?

No. Na vyšetření mě posílali do B. do nemocnice, kdy tedy jako...

A já se tedy zeptám to bylo loni?

Ano, před rokem. Jako ta nemoc začala.

Rozumím, takže to vlastně začalo s těma nohama, že jste se nemohla pohybovat, pak Vás poslali na ten RTG, a tam Vám řekli, že máte nádor na plicích.

Ano.

A první myšlenka byla, že jste si řekla, já budu bojovat, jsem bojovnice a je to léčitelný. Můžeme to takto shrnout?

Já teda bojovnice? No, tak ten výraz bych nepoužila.

Rozumím. Jak jste to brala?

No, já jsem to brala po tom vyšetření tak, že se to bude léčit.

Takže jste si řekla, teď jste mi stanovili diagnózu a já předpokládám, že mě budete léčit.

Ano.

Já tady mám další otázku. Vy jste to již částečně řekla. Takže jaké omezení Vám ta nemoc přinesla? Nemůžete chodit. Je tam například nějaké dechové omezení nebo něco dalšího?

Zatím ne.

Tak to je dobře. A kolik tak za den vykouříte cigaret?

Dejme tomu zhruba deset někdy více a někdy méně.

A chutná Vám to pořád?

No, ta chuť to je tam taky pofidérní, že?

Bývalo to lepší?

Ano. No, ještě před tím rokem a půl, kdy mi bylo tak nějak různě, tak jsem přestala kouřit bez jakýchkoliv problémů.

Opravdu jste to takhle zvládla?

No, ze dne na den. Já jsem s tím chtěla přestat desítky let před tím, jenomže jsem měla ty informace od těch, kteří přestali kouřit a měli tak strašné abstinenční příznaky, že jsem si myslela, že bych to prostě nezvládla. No a před tím rokem a půl žádný problém.

Jak dlouho jste to vydržela?

Pět a půl měsíce, žádný problém. A když jsem se dozvěděla tyhle věci, tak jsem začala znova kouřit.

Rozumím. A uklidňuje Vás ta cigareta nebo to je jen Vaše rutina? Jak byste to charakterizovala?

Ani to, ani vono. Prostě to tak беру. Jako normálně.

Rozumím. A ještě jsou tam nějaké jiné příznaky?

Já to nedokážu posoudit, oni mi tady cpou ty léky. Jaké léky, já prostě nevím, jako ty morfiny takové a vonaké, a ještě proti bolesti a ještě cosi. Proto jsem se Vás ptala, protože mám takový pocit. No, tady zemřel pacient, byl tady ne dlouho, snad 14 dní, ne 3 týdny. A my jsem tady kouřili spolu a bavili jsme se o všem možném, mimo jiné o tom, jak to bude po té smrti. Finančně to měl zajištěné, teda těch 17 tisíc na ten žeh. Chtěl mít pohřeb v tom kostele, tak jak jeho matka. No a když zemřel, já jsem mu říkala, ať to řekne těm příbuzným. Nevím, jestli jim to teda řekl. No a když teda zemřel, tak jsem říkala paní doktorce, ať těm příbuzným teda řekne, že by chtěl mít pohřeb v tom kostele. Jenomže pak nastalo to, že mi přišla ta naše psycholožka kondolovat a doktorka mi přišla říct, že příbuzní byli velmi rádi, že si mohl teda před tou smrtí ještě s někým popovídat. Jo. Takže ta doktorka mi to přišla říct. Jenomže já se obávám, že mi

tam přidali nějakou medikaci, abych to psychicky zvládla. Což já jsem ten problém neměla, protože já tady vidím ty mrtvé každý den.

Vidíte ty pacienty? Ted' jste mě navedla na těžkou otázku, takže Vy tady vidíte, že vlastně ti lidé umírají, a Vy jste si to přijala za svý, že i Vy jednou taky umřete?

To tak musí být v mém případě, tady není žádná jiná alternativa.

Ano. Ale zpočátku jste měla naději, že když Vám sdělili, že je to nádor, tak jste si myslela, že je to léčitelné. Ale po tom, co jste tady již viděla, jste si řekla, že musíte taky umřít. Je to tak dobře?

Musím umřít.

Že musíte umřít.

A vidím to čím dál reálněji, že smrt je podstatou.

A já na to nevážu, Vy jste mi říkala, že Vám přidali nějakou medikaci. Je to možná na uklidnění nebo na bolest?

Spíš je to na uklidnění. Mě to tak připadá.

Protože se cítíte taková zklidněná, v pohodě? Nebo jak byste to řekla?

Ne. Ale byla jsem s ním.

To doprovázení, ten konec. To Vás obohatilo?

Jako v tom smyslu, že jsem mu pomohla. Někomu. To, že jsem pomohla.

Takže Vy jste si uvědomila, že jste vlastně doprovodila toho svého nového kamaráda, že to bylo takové doprovázení.

Hm.

A měla jste z toho dobrý pocit?

Ano. Samozřejmě, jako ta lítost tady zůstala, a navíc jako šok, že umřel ze dne na den, před tím fungoval úplně normálně, a ještě ten den fungoval.

A znala jste jeho diagnózu?

Přesně jsem to nevěděla, ale taky to byl nádor plic.

No, to asi potom člověk hodně prožívá, že to byla stejná diagnóza, že jste si to uvědomila. Jestli tomu dobře rozumím, co mi ted' chcete říct.

Ano.

A ted' jste ještě ve stavu lítosti nebo je tam ten šok, že se to stalo najednou ze dne na den?

No, jako lítost ano. A brala jsem to tak, že tak to bude i v tom mém případě. A na druhou stranu, jako že to bylo dobré, že se netrápil. No, on tam měl ty poslední, já nevím, ty tři nebo čtyři dny dechové potíže.

Rozumím.

Umřel a netrvalo to dlouho, že se netrápil

Tak Vám položím další otázku na tělo. Můžete mi odpovědět nebo nemusíte. Chtěla byste takovýmto způsobem ukončit svůj život, abyste se netrápila, abyste neměla chvilkové zástavy dechu nebo dušnost? Takže, tak byste chtěla odejít?

Ano. Ano.

A jak je to s doprovázením ve Vašem případě? Chtěla byste, aby tady byla konkrétní osoba, nějaký příbuzný, abyste s ní mohla být?

Já právě nechci, aby tu se mnou žádný z mých synů dlouhodobě byl, aby se tu třeba ubytoval v tom hostinském pokoji. Já jsem právě ten introvert. Ne! Nechci to!

Sama jste tomu pánovi strašně moc pomohla, jak jsem slyšela.

No, pomohla, to je otázka jako...spíše těm příbuzným.

A oni se pak za Vámi stavili a řekli Vám, že to bylo od Vás milé. No, já si myslím, že jste teď udělala pro toho pána hodně práce jako doprovázející nebo spíše jako duchovní?

No, může to tak být.

Já to tak vnímám, že jste z toho měla dobrý pocit. A vidíte, sama říkáte, že si to chcete prožít o samotě. A chci se zeptat, nejste unavená? Já se takhle budu ptát, chci pečovat o Vaši pohodu.

Ne. Jsem v pořádku.

Co se týče chození na záchod? Jak to probíhá?

No, já nemůžu chodit, tak všechno v posteli. Navíc mám teď ten problém, že se čím dál víc potím. No a ráno mě musejí převléct všechno, dát novou duchnu, polštář a prostěradlo.

Ano, takže kompletní výměna ložního prádla.

No a já to řeším tak, že se obaluju ručnickama, který tady suším, aby se ta postel za den nemusela převlíkat 5x, 6x. No, zatím to takhle funguje. Nevím, jak to bude dál.

A když teď nechodíte, objevila se u Vás zácpa?

No, to byl problém už možná před měsícem. Ta zácpa už byla doma. Jednou nebo dvakrát doma, ta úporná zácpa. To si neumíte představit a teďka je to lepší.

Tak to Vám dávají tu Lactulozu, takové to sladké. Jak to zvládáte?

No, beru to, že to musí být.

Chci se Vás zeptat, jak jíte. Máte nějaké nevolnosti?

Já mám tu bezlepkovou dietu a oni mi dávají nic jinýho než rýži nebo brambory a k tomu kuřecí nebo vepřové. Toť vše.

A s tím jste spokojená?

Nechutná mi to. Jenomže se mi taky mohla změnit chuť. Jo, to připouštím. A beru to jako výživu.

Máte k dispozici třeba ty Nutridrinky? To Vám nedávají?

Ne, nedávají.

A nechcete je?

Já jsem to jednou zkoušela v nemocnici v B. od spolupacientky. Nechutnalo mi to.

Já se Vás dál zeptám, jak to vypadá s únavou? Padá na Vás únava během dne?

Ne. Chce se mi spát jako víc, než jsem spávala dřív, protože teď spím až do těch 8.00 do rána, protože mi dávají to a vono. No a potom po obědě cítím takovou únavu, že si teda na tu hodinu dáchnu.

A večer, jak jste na tom?

A večer se dívám na tu televizi. Nebo mám ten počítač. Potom se mě chce spát po té osmé až po deváté hodině, když se dívám na nějaké filmy.

A spánek je bez problémů nebo na to berete léky?

Teď ne. No, já jsem je preventivně brala, když jsem byla v nemocnici ještě. Ale tady je už nemám.

Tak to je dobře, že spánek funguje.

Zatím, zatím. Nevím, co bude.

Takže já to zopakuji, teď Vás nejvíce sužuje to pocení, problémy s tou pohyblivostí. A co se týče té soběstačnosti sestřičky Vás oblíkají, nebo se oblečete?

Tak do trička se oblékám sama a mám tu plenu.

Tak to ještě jde, že ty ruce fungují.

Ano.

Já se Vás zeptám, co Vám třeba pomáhá pro zmírnění těch příznaků? Tak na zácpu máte tu Lactulozu? Co nechutenství, respektive ta změna chuti?

No, já nevím, co mám s tou chutí. Nevím, jak to chutná.

Aha. A Vy jste byla výborná kuchařka? Vařila jste ráda?

Ne. Nebylo to mé hobby, a navíc jsem jako dvacet let držela tu optimální dietu.

Tak to se nechám poučit.

Optimální dieta byla sepsaná polským vědcem, který takhle léčil ty lidi tou optimální dietou a udával tam, kolik lidí vyléčil.

A dvacet let to držíte?

No.

Je ta bezlepková? Takže ta dieta Vám doposud udržovala ten dobrý zdravotní stav?

Ano, a navíc mimo jiné, že nemůžu dostat tu rakovinu.

Takže si myslíte, že dvacet let bylo k dobru, že Vám to pomohlo?

Jo. Já rakovinu nedostala.

Ano, dvacet let jste rakovinu nedostala.

To nevím, kdy jsem ji dostala.

Rozumím, ale Vy jste v rozhovoru uvedla, že ty potíže máte. Další moje otázka. Můžeme ještě pokračovat? Nejste unavená? Řekněte mi.

Já bych Vám řekla.

Dobře. Další otázka. Jak to vypadá s Vaší pamětí?

Zatím dobrá.

Takže jste schopná si vybavit, co byla včera k obědu?

Ano. Včera bylo kuře a rýže.

A jak to vypadá se soustředěním? Jak dlouho si vydržíte číst?

Než si dám další cigaretu. To čtení mě zabaví tak, že si další cigaretu mohu dát po mnohem delší době.

A normálně se tedy soustředíte, vnímáte obsah?

Ano. A navíc mě četba baví.

Ano, takže jste ráda ve svém životě četla?

Ano, ale nebyl čas.

Ano, protože jste měla na starosti ten dům a tu zahradu?

Ano.

Teď se Vás zeptám. Měla jste někdy nějaké úzkosti například tlak na prsou? Nebo nějaké špatné myšlenky?

Ano.

Jak to zpracováváte, když přijde nějaká špatná myšlenka?

Tak vzpomenu si na ten poslední den doma, kdy jsem zjistila a musela si sama sobě přiznat, že doma to prostě nejde.

To musel být asi pocit beznaděje? Jak jste to vnímala?

(Pauza). No, pocit beznaděje ne. No, já to brala jako život, tak to prostě je.

Jo, že to prostě přišlo. A co vyčerpání, že ten nádor se nedá léčit?

Ani ne. Já jsem praktikující křesťan. Nevadí Vám, že Vás přerušuju?

Právě proto musíte mě musíme přerušovat, protože kdyby bylo něco pro Vás důležitého a Vy byste mi to neřekla, tak byste z toho rozhovoru nic neměla.

Já jsem si již jako zajistila pohřební službu a parte na kterým by tedy bez fota stalo: I když půjdu roklí šeré smrti, nebudu se bát, nebudu se bát ničeho zlého, protože ty Pane budeš tam se mnou.

Rozumím. Takže teď, když přichází ty myšlenky na smrt, žádný strach z toho, co přijde, vůbec není?

Myšlenky přichází a já nevím, jak to bude postupovat, a tam mi doktorka dala měsíc.

Formulovala to jako měsíc? To Vám řekli na onkologii?

Jo. Onkolog.

A Vy víte, že to tak řekli mnohým pacientům, máte tři měsíce, a oni jsou tady ještě půl roku, rok?

Jo, vím.

Takže je to úžasný, že ti doktoři se takhle seknou, že jo?

No, jenže já jsem tady zátěž, víte?

Tak tomu nerozumím.

No, jak přicházejí ty myšlenky, že jsem tady ta zátěž.

Jak jste na to přišla? Proč byste tady byla zátěž, když je právě toto zařízení určeno pro umírající pacienty?

Helejte, ale i přesto by tady místo mě mohl být někdo jiný.

No, ale za tu Vaši celoživotní práci, proč by tady byl někdo jiný?

No, prostě ty myšlenky přicházejí.

No a jak ty myšlenky odvracíte? Co s nimi děláte?

No, myšlenky prostě přicházejí a odcházejí.

Rozumím, Takže onkolog Vám řekl, že máte jeden měsíc.

Ne, měsíce.

No, ale to je již víc jak před půlrokem. Tak to je dobře, že to ti doktoři neumějí odhadnout.

No, jenomže tady ty E. právě říkali taky jako pár měsíců. Ona má ty problémy více jak deset let, mi říkala.

Ano. Včera jsem s ní o tom mluvila. Ona mi právě říkala, že doktoři jí říkali tři měsíce. Tak nevěří statistice. Teď na Vás mám další otázku. Jaké jsou tady Vaše obvyklé aktivity? Co tady všechno zvládáte?

Nic.

A mrzí Vás to?

No, je mi to líto. No, ta zahrada. Víte, já jsem tam žila a byla jsem tam šťastná. No, a já mám tady fotografie. No, jestli jsem už něco tušila, dva roky jsem fotila tu zahradu od jara až do podzimu, jak jednotlivé dřeviny kvetou.

Rozumím, takže se díváte na ty fotky a vzpomínáte, když jste byla na té zahradě.

Ano.

Takže se často díváte na ty fotky zahrady?

Ano.

Co Vás přitom napadá, když se díváte na ten roční cyklus, na ty Vaše dřeviny?

Lítost.

Rozumím. Lítost. Kdyby teď všechno šlo a Vy byste měla kouzelnou hůlku, co byste teď udělala?

Šla bych domů.

Do zahrady. A tam byste pracovala v té zahradě nebo byste tam odpočívala?

Pracovala.

Teď tu mám pro Vás další otázku můžete odpovědět nebo nemusíte. Čeho se Vám teď ve Vašem životě nejméně dostává? I když se tady personál snaží, co Vám nemohou poskytnout?

Domov.

A co dostatek soukromí?

Ze začátku jsem teda byla v šoku, když teda sestřičky - a dneska to dělá každý- mi lezou do toho šuflíku, kde mám pár těch věcí: peněženku, nůžky, no prostě to, co potřebuju dnes a denně. No a dospělo to tak daleko, že tam leze každý, protože tady poskytují teda, konkrétně teda jednomu pacientovi cigarety, který je potřebuje. A protože chodit teda nemůžu, tak si chodí pro ně sám.

Takže Vám bere hodně cigaret? Máte to pod kontrolou?

Myslím si, že to mám pod kontrolou. A jsem smířena s tím, že i kdyby to tak nebylo, tak to prostě tak je.

Stejně z našeho rozhovoru cítím takové to smíření a za to Vás obdivuji.

Tak není jiná cesta.

Takže Vy tomu pánovi ty cigarety nepůjčujete, ale dáváte?

Půjčuju, pozor půjčuju. Teďka jsme to kontrolovali, protože on má problémy s penězma. On nemá důchod.

Aha, tak já vím, o kterého pána jde.

No, je to P. Ale jsou jiní, kteří potřebují tu cigaretu.

Aha. A tak Vás někdo musí zásobovat?

Syn.

Syn za Vámi chodí. A když se vrátíme k té představě kouzelné hůlky, co byste si ještě přála?

Chodit, chodit.

A můžete tady činit svoje vlastní rozhodnutí. Tohle chci, tohle nechci. Cítíte tady osobní svobodu?

No, každá sestra je jiná. No a některá sestra, no, nemůžu si stěžovat. Děkuju Bohu, ale některá chce to svoje prosazovat, že. No, teďka jsem se byla koupat, no, a ta zdravotní sestra to dělá podle svého. Já jsem schopna na tý pryčně ležet a vykoupat se sama.

Takže některé zdravotní sestry si spíše ztěžují práci, než aby si ji ulehčily, protože Vy si to chcete udělat sama, dokud to jde.

Ano.

Tak to Vás chápu. To pak mrzí, že z Vás dělají nesamostatnou, protože, jak jste řekla, ty ruce Vám fungují. A to pak člověka mrzí, že z něj dělají člověka, který se nedokáže třeba omýt na intimních místech.

Ano.

A to je jen jedna zdravotní sestra nebo se musíte ohradit vůči více sestřám?

Tak sem tam, ale není to nic zásadního.

Tak dobře, Vy jste mi to již říkala, že na návštěvu za Vámi chodí syn. To je jeden syn nebo máte ještě další děti?

Já mám tři syny. Jeden bydlí v M., jeden syn je v Ú. A ten poslední (*pauza*). No, já mám takový pocit že...ne, pocit to je realita, že von zůstane sám.

To Vás trápí?

No, trápí mě to, ale teďka mi přišlo na mysl, že je dobře, že jsem tady tak dlouho, že on si mezi tím zvykl, že je sám. Musí se o sebe postarat.

Takže si dokáže vyprat a uvařit.

Ano, to není žádný problém, ale problém je, že se na tý zahradě moc nezapojoval.

A teď musí.

No, teď musí a neví.

Tak to s Vámi konzultuje.

No, a pak to se mnou po telefonu konzultuje.

Tak to se musíte cítit dobře, že jste tak důležitá rádkyně?

Spíš jako, že to nedělá tak, jak by to mělo být.

Podle Vás. Jak to vlastně prožíváte, když Vám syn řekne: „Já jsem to udělal jinak, mami.“

Přijala jsem to.

Přijala jste to, že se tedy o zahradu stará jen on. Posílá Vám teď fotky, jak to na zahradě vypadá?

Posílá mi pravidelně fotky.

A Vy jste s tím spokojena? Že vidíte tu zahradu na tý fotce?

No, tam je navíc problém. Já jsem mu říkala, že všechno zvládnout nelze, ať si na tý zahradě vytipuje, co tam chce.

Ty priority.

Ty priority a ostatní prostě nechá být. Protože on taky musí do práce, že. No, a on mi odpověděl: „Já to chci, jako jsi to měla ty.“

Tak, ale to se ten syn pěkně nadře, když to bude mít tak, jak jste to měla Vy.

Ano.

Já ale slyším, že Vám chce udělat velkou radost. Cítíte to taky tak? To Vás těší?

Určitě jako, že je schopen to zvládnout.

On se teď projevil v době Vašeho pobytu v tomto zařízení jako samostatnej člověk. Máte z toho radost?

Ano, protože to mě trápilo.

A už cítíte teď nějaké odlehčení tohoto problému?

Cítím to odlehčení, že už si zvykl, teda že si zvyká.

Jak je tam vlastně dlouho v tom domě s tou zahradou?

No, toho půl roku.

Já se Vás teď chci zeptat, jak to vypadá s frekvencí Vašich návštěv?

Všichni se mě ptají, kdy přijde syn na návštěvu, a já to prostě tak jako necítím. Já tady sem. Já tady musím být. A on musí být doma, aby něco udělal. Proč teda čas mařit s tím, že tady bude každý den? Já to jako skoro nechápu.

Mě se taky zdá, že když má člověk práci, a ještě na starosti velkou zahradu, že by to asi nedával každý den, to nejde.

No, já tady vidím ty návštěvy a vidím, že přicházejí k těm umírajícím každý den, a já to nevidím jako, jako...já to vidím spíše jako zátěž.

Rozumím. To máte pravdu. Tak říkáte, jak kdo přijde. Berete to prostě, jak to je. Ta potřeba být s těma dětma...spíš to vnímáte, že ty děti mají vlastní život.

Ano.

Takže Vám není líto, že nechodí každý den.

Ne. Vůbec.

Ano, ten syn z Ú., kolik je to vlastně kilometrů?

No 300 kilometrů. On mermocí chtěl přijet před těma dvouma měsícema, tak přijel a roztřískal auto.

Takže nějaká havárie?

No, tak usnul. Mikrospánek.

Tak jste měla ještě další starosti.

To mám pořád, když někdo jezdí tím autem, to mám hodně.

Ano, že se bojíte o ty své příbuzné. Tak tomu rozumím, důsledky těch havárií mohou být dosti vážné. No a ten prostřední syn je v M., jste říkala.

Ano.

Tak ten Vás může také navštívit.

No, občas přijede.

A máte nějaká vnoučata?

Mám pět vnoučat.

Co ta vnoučata, můžou sem děti, že?

Můžou, ale já to vidím i jako až nevhodné.

Tak si voláte?

Jednoho nejstaršího vnuka jsem hlídala jeden rok, tak tam nějaké pouto je, a ty ostatní, to pouto tam už prostě není, protože jsme se vlastně nestýkali, když přijedou 2x za rok. No a z toho M. k nám jezdili pravidelně k nám do N.

Takže kdybych to shrnula, taková ta potřeba, aby s Vámi tady každý den byl blízký člověk, to nevyžadujete.

Vůbec, jako zátěž to беру. A navíc, jako ty návštěvy, když jich přijde víc najednou, tak je to úplně o ničem. Když přijde jeden, tak můžu hovořit o čemkoliv, a je to dobré.

Jo. Tak to mi potvrdila i paní E., že pacienti chtějí jen jednoho člověka, že se pak ty návštěvy překřikují, mluví na sebe. A že je to pro pacienty hodně obtížné a vyčerpávající. Teď jsem se Vás chtěla zeptat, jestli je tady někdo nebo něco, kdo Vás ve Vaší nemoci podpořil a podporuje?

No, já jsem praktikující křesťan a podle toho to jako беру.

Že, co se má stát se stane Můžeme to tak říci? Jaký vztah ve Vašem životě je nejdůležitější?

Vztah k Bohu.

A když by to byl nějaký člověk? Existují tady lidé, které milujete, jsou pro Vás opravdu velmi důležití?

Syni.

A je tady v hospici někdo, s kým byste si mohla na hodinku promluvit? Například o těch příznacích, co Vás trápí, teď jak to právě děláme my. Máte pocit, že ten personál tu má hodně práce?

No, já ani nevidím důvod, proč o tom dlouho hovořit.

Rozumím. Když jste se tu diagnózu dozvěděla, hledala jste o tom někde informace? Jestli jste si něco studovala?

Určitě. No, já jsem byla na těch zátěžových vyšetřeních, rentgeny opakované. V K., jsem si říkala, jak dlouho budu pod tím přístrojem, deset minut, byla jsem tam hodinu, Stále se mě ptali, zda jsem měla zlomeniny, úrazy.

A to byla asi magnetická rezonance.

Ano. Magnetická rezonance to byla.

A četla jste o tom něco? Nevím, zda sledujete internet nebo jste si četla nějakou odbornou knihu na Vaši diagnózu nádor plic.

Je tam nádor plic, jenomže to je ještě v nohách.

Rozumím, vidím, že se blíží doba oběda.

No.

Tak si dáme přestávku.

No, já pak můžu až v ty dvě hodiny. Budu mít ten oběd, pak bych si zdřímla. Tak můžu teda po té druhé hodině.

Tak já dorazím po té druhé hodině. Já jsem moc ráda, že s Vámi mohu mluvit. Teď jsme v půlce těch otázek. A děkuji moc.

Není zač.

Nebyly ty otázky pro Vás moc na tělo?

Ne.

Tak na shledanou. Uvidíme se po 14.00 hodině. (Po přestávce).

Dobrý den, jaký jste měla oběd?

No, já mám bezlepkovou.

Ano, já vím. Bylo to dobré?

Jo, měla jsem rybu. No a nechutnalo mi to. Já teď mám tu zvrácenou chuť. Je to možné?

Je. Může to být po těch všech medikamentech, může to být k té Vaší nemoci. Já jsem se Vás chtěla zeptat, jaký z toho máte pocit, zda ten ošetřující personál je schopný respektovat Vaše potřeby? A zda s nimi o tom můžete hovořit?

No, já si řeknu a řeklo mi to více lidí, že si umím říct, což mě překvapilo, že by se ode mne mohli učit.

Tak to je dobře.

No, já to prostě vůbec nechápu, Já to říkám, tak jak to cítím, a spíš mi přijde nepochopitelné, že si někdo není schopen nebo neumí o něco říct. No, já třeba chodím na ty výtvarný kroužky.

No, tak to Vás zítra uvidím. Mě říkala paní inženýrka Š., že ona fotí všechny ty výtvary pacientů, tak říkala, že kroužek bude, že jsem zvaná.

No, právě. I dřív, když jsem byla někde ve společenství lidí, tak jsem po hodině cítila dost.

Tak jste možná více introvertnější.

No, abych to konkretizovala - no, prostě s tím mám problém a žiju s tím celý život. Větší společnost já nesnáším, tam lidi hovoří všichni najednou.

Rozumím, to taky nemám ráda.

To je prostě o ničem. Mám ráda, když hovoří jeden a všichni poslouchají a pak hovoří další.

No, tak to jste určitě introvert. Sama jste říkala, že Vy taky ráda čtete, taky nemáte ráda tolik návštěv. Nechcete, aby Vás na konci života někdo doprovázel, takže to souhlasí.

Ano.

Pak jsem se Vás chtěla zeptat, chtěla byste hovořit s nějakým zdravotníkem, lékařkou nebo zdravotní sestrou víc o své nemoci nebo tato Vaše potřeba je uspokojena?

No, sestry ty se z toho vyvlíknou nebo řeknou, že neví, že jo.

Nebo spíš... mohu Vás opravit, zdravotní sestra ví o Vašem zdravotním stavu hodně, ale nesmí Vám to říkat, ony nahlíží do Vaší dokumentace, ale je to opravdu kompetence lékaře. Cítíte to tak?

Určitě vědí. Ony určitě vědí.

No a co lékaři, když se zeptáte, všechno se dovíte?

Ano.

Ptáte se, v jakém stádiu je ta nemoc?

No, syn z Ú. tu před několika měsíci chtěl mluvit s doktorem, a já jsem mu říkala, o čem s ním chceš hovořit, když stejně zemřu?

To jste mu takhle dala tu otázku na tělo?

Protože není o ničem jiném hovořit. Já tady nejsem na léčení.

Ano, já v tom vidím z Vaší strany akceptování reality. Vy dobře víte, že ten nádor není léčitelný. A co Vám na to řekl syn?

Nic.

No, takže jste reagovala hodně racionálně. Takže nakonec se zeptal té doktorky?

Ne, není o čem.

Ted' se Vás zeptám, cítíte se zde alespoň trošku jako doma?

Takhle bych to neřekla. Doma je doma.

A můžete alespoň říci, zda je to pro Vás tady pěkné prostředí?

Jo. Vidíte tam ty stromy? No, já jsem tady viděla první strom na jaře, který zde kvetl, potom i další.

A Vy přes to okno sledujete, kdo ze zaměstnanců chodí na jídlo do jídelny?

Ano. Mě i zajímá, co kdo má oblečené. Je pak dobře vidět, kdy začne teplo, to je i vidět podle oblečení lidí.

A odveze Vás někdo do té kavárny tam dolů?

Ne, tam jsem nikdy nebyla. Já nemůžu chodit.

No, kdyby Vás tam dovezli i s postelí?

No, mě tam zaráží už od začátku ty jejich ceny. No, s tím sem se taky vyrovnala. Nebyla jsem tam a necítím nějakou potřebu.

A chcete tam? Já bych Vás pozvala.

Jako Vy?

No, že bychom tam dojely s postelí, s pomocí paní ošetřovatelky. Vy byste si dala kafičko a něco dobrého. Že bychom si udělaly výlet. A v pět hodin máte tu večeři. Je tam sice i večer venku vedro, ale nechám to na Vás.

No, to já mám ráda spíš teplo.

Mají tam dobré cukrovinky.

No, sladkosti spíš ne, vzhledem k té bezlepkové dietě.

Vážně mi dáváte košem? Mohly bychom tam být třeba od čtyř do pěti.

No, dobře. Tak se domluvíme zítra od čtyř.

Takže byste mohla po té výtvarce?

No. Výtvarka je od tří do čtyř. No, tak to by šlo. To bychom zvládly. No, tady je problém ta postel.

No, to bychom spolu jely výtahem a pomohla by mi nějaká paní ošetřovatelka. Tak to by šlo tak udělat.

Tak já se ještě poradím s paní E., co bych si tam tak mohla dát.

Dobře. Mají tam moc dobrou Tiramisu.

Tak já se poradím s E.

Tak jo, je to moje nabídka. Já na Vás netlačím. Zítra se Vás znovu zeptám. Dále se Vás chci zeptat, zdali jste již přemýšlela o finančním zabezpečení rodiny.

Určitě. To především.

Takže jste již zařídila napsání závěti?

Jo, to probíhá a synové k tomu mají laxní přístup.

A jaké to bude, až budete mít tento úkol splněný?

Chci udělat to věčné břemeno pro toho syna.

Myslíte v tom Vašem domě?

Ano, věčné břemeno, aby tam směl dožít.

Kolik je synovi?

Letos mu bude 45.

A teď tam bydlí sám a stará se o tu zahradu. Chce Vám s tím udělat radost.

Ne, pro sebe. To patří k tomu životu.

A to Vás nemrzí, že si nenašel nějakou partnerku?

Ne, vůbec. Ale já jsem říkala, že žádná jiná žena k nám nesmí. Ale ne na překážku pro něj. On si mohl někoho najít a mohl se odstěhovat.

To ale nevyšlo?

No, on je taky takový samotář.

A je také tak silně věřící jako Vy?

Ne, naopak jako církvi, organizaci neuznává vůbec.

Jak jste se s tím vyrovnala, že Váš syn je nevěřící?

Ne, on je věřící. Všichni jsou věřící. On věří v Boha, ale ne tak přísně, jak to určuje římsko-katolická církev.

Paní Štěpánka vyřizuje telefon od syna. (Vzdalují se).

„Tak jo Miši, tak děkuju, že jsi zavolal a užívajte si.“

Tak teď Vám volal ten syn z Ú.?

Ne. Ten z M. Oni jsou na dovolené. Odjeli do Chorvatska. Já jsem tam byla naposledy před 40 lety. Tehdy tři synové a já, a ještě s kolegyní jsem tam byla. To byla nejlepší společná dovolená. A tam jsme si to skutečně užili. A každý večer jsme chodili do letního kina.

Takže na to ráda vzpomínáte?

Jo. A teďka mi syn referoval, jak je to tam jiné.

A je tady ještě něco, na co ráda vzpomínáte ve Vašem životě?

No, ty zážitky s těma dětma.

A Vy jste měla nějakého pána nebo manžela?

Ne. Já jsem měla dvojčata za svobodna, pak bylo třetí děcko; pak jsem chlapa vyhodila, protože nebyl k ničemu, a byla jsem sama.

Takže Vy jste byla matka samoživitelka s třemi dětmi. Tak to všechna čest, to jste musela být neúnavnou ženou.

No, mě to dochází až teď.

Co jste všechno zvládla. To Vás obdivuji, že jste všechno takhle zvládla. A kde jste pracovala?

Na dráze jako výpravčí.

To jsou služby. Jak jste to dávala s těma třema dětma?

Tak to bylo horší. No, když jsem se rozvedla, tak co s nima v noci? Tak mě je hlídala dvě noci kolegyně, a ta pak řekla, že ne. Šla za náčelníkem a řekla, že to prostě nejde. On zrovna potřeboval člověka. No, tam se to prostě mění - jeden měsíc je nadbytek výpravčích, a uplynou dva měsíce, a nemá kdo sloužit. No, on potřeboval, abych sloužila, tak ať je beru do práce. Tam byla zasedačka, tak se tam dovezl gauč, a ony tam spávaly.

Vzpomínaly na to Vaše děti rády? Sledovaly ty vlaky? Bylo to pro ně dobrodružství?

No, ony mi řekly na dráze nikdy.

Že tam nebudou nikdy pracovat. Rozumím. Je tady teď nějaký problém, který Vás tíží a který byste chtěla vyřešit?

No, já řeším to věčné břemeno.

Pro toho Vašeho syna. A jak jste v tom řešení problému pokročila?

Toho nejstaršího syna, toho to nezajímá.

To je ten z toho M.?

Ten z toho Ú. To taky vypadalo, že ho to nezajímá, ale teď se k tomu staví jinak. Ale ten můj syn, ten Štěpán.

Ten, co s Vámi bydlel v tom domě?

Ano. On to chtěl řešit pro mě složitě, nemožně prostě. No, on už to Štěpán řešil s právníkem. Právnicka jsem viděla prvně, a hned jsem věděla, že je to k ničemu, že je to darebák, že vydyndal jenom prachy. Tam bylo, že to už je udělané. A není to udělané!

A slyším, že jste zvýšila hlas a jste dost naštvaná.

No, teď přijel ten syn z toho Ú. a říkal, že to zařídí.

A tam je důvěra z Vaší strany, že to syn z Ú. zařídí?

Jenomže já to potřebuji co nejdřív. Samozřejmě, já to chci podepsat.

Takže teď jste z toho, vidím, taková znepokojená a honíte někoho, aby už to bylo vyřízené?

Ano. Protože já tady nevím dne ani hodiny.

Takže to Vás teď nejvíc tíží, aby tam bylo věčné břemeno a aby v tom domě mohl Váš syn bydlet. Je tady ještě nějaký problém, který není ještě vyřešený, nebo Vás tíží?

No, já jsem zařídila i pohřební službu.

Ano, to jste mi říkala. Máte to i v dokumentaci, že už to máte nějak vyjednané, ale více jsem o tom nedočetla.

Jsou asi překvapení, že tak rychle neumírám.

Ne, tady nikdo nic neříká.

Ne, myslím jako v té pohřební službě.

Jo, myslíte, že jako všichni čekají, že ti havrani čekají.

No, ano. No, já jsem četla, že se o nebožtíky přetahují.

No, já myslím, že jste stále na živu. A tak jste mi zodpověděla další otázku, že přemýšlíte o tom finančním zabezpečení rodiny.

No, já jsem taky řešila, jak to finančně vychází tady s bytem a se spotřebou, aby to šlo z mých peněz.

Takže Vy vlastně platíte ten dům, ačkoliv jste tady v hospici. No, myslím, že platíte ty výdaje - musíte platit elektřinu, všechno.

SIPO.

Takže to platíte pořád ze svého důchodu?

Ano. A chtěla bych to do smrti platit. No, jsem překvapena, že ten syn z Ú., ten David.

Tak už vím, jak se jmenuje Váš další syn.

No, a Michal. No, a ten David, že tam oni budou mít ty výdaje za to SIPO, což mě teda jako vyrazilo dech... až.

Tak to je překvapující. Ale když tam bydlí jen Štěpán, tak by to měl platit on.

Jenže když je barák všech tří, tak výdaje musí platit všichni tři.

Jo takhle, to máte. Vy jste tedy sepsala nějakou závět'?

Nebude potřeba.

Ano, to máte pravdu, Vaše děti budou stejně dědit, tak s tím jste si nedělala starosti. Je tady ještě nějaký životní úkol, který chcete dokončit?

Ano. To je to věčné břemeno.

Takže to je ta priorita číslo jedna.

Ano, další priority nejsou.

Kdyby tady byla ta možnost a Vy byste se chtěla s někým setkat, kdo by to byl?

Ne, s nikým. Před deseti dny mě navštívila moje spolužačka, kolegyně.

Přišla sama od sebe?

Přišla sama od sebe, že to má kousek. Já jsem z toho byla šokovaná, znechucená a rozzlobená. Nakonec mě ještě znásilnila, což teď těžko nesu.

V čem Vás přemluvila?

Vyfotit mě. Já, že ne, tak přemluvila sestřičku. Sestřička šla a přemluvila mě.

No, tak to by se mi taky nelíbilo.

Hm. Jako bych se teda nepřinutila, kdybych vůbec nechtěla.

Ale bylo Vám to nepříjemné.

Velmi.

A proč myslíte, že to ta Vaše spolužačka, o které jste celou dobu nevěděla...

Věděla, věděla, my jsme měly pravidelně setkání.

Jak jste se setkávaly? Každý rok?

Ne. Po deseti a naposledy po pěti letech.

To byla ta maturitní třída?

Ano.

A Vy máte jakou školu?

Železniční.

Aha, takže je to Vaše spolužačka, Vy se s ní normálně setkáváte jednou za pět let a ona se nějakým způsobem dozvěděla, že jste v hospici, a aniž by Vám zavolala a zeptala se Vás, zda si to přejete, tak Vás navštívila. Bylo to tak?

Ano.

Takže to bylo pro Vás takové nepříjemné překvapení?

Ano.

Ještě Vás tady někdo nepříjemně překvapil?

Už ne.

A řekla jste to sestřičkám, že si nepřejete takové nevyžádané návštěvy?

Ještě ne.

A chystáte se na to?

No, já jsem to promýšlela a těch sestřiček je tady hodně, ony se střídají.

Tak to máte pravdu. Na oddělení může být tak dvanáct až čtrnáct sester, k tomu ještě pečovatelky a také dobrovolníci.

No, ještě ti dobrovolníci, teda ještě pokud mohu maximálně důvěrně - až jako nepříjemně z mé strany. Od začátku mi připadali dobrovolníci a stále více se utvrzují, že mě odvezou na tu mši, a dokonce mě jedna vyvezla ven. Jenomže to byl problém, ale sama nemohla, tak volala sestřičku. A to byl skoro konflikt, protože sestřička měla jiné práce, ať už měla či neměla. To mě nezajímá, cítila jsem to jako nepříjemně.

No, já jsem se o těch dobrovolnicích bavila včera s paní E. a musím říci, že k nim měla také určité kritické výhrady.

No. Místo, aby oni byli psychickou podporou, že spíš vysávají ty pacienty.

Takže Vás včera odvezli do té kaple na mši.

No, a pak mě odvezou do toho kroužku. No a taky pohovoří, tak ty hovory, teda ty lepší. Pak přišel dobrovolník, strávil tady tu půlhodinu, hodinu, a vyprávěl mi, jak si kupoval boty.

No, tak to by se mi jako psychická podpora opravdu nezdálo.

Bylo to k ničemu, ale jinak žádný problém.

Byl tady za Vámi nějaký dobrovolník, s kterým jste si řekla, že to má smysl s ním mluvit?

Jo, chodí za mnou a kupuje mi tady ty škvarky, protože já potřebuju ty živiny, tak abych si doplnila ty živiny. No, on mi nosí ty škvarky z místního řeznictví. Škvarky jsou výborné, to v obchodě nekoupím. Zatím mi je teda jako vozí.

Tak to je dobře, že Vám to Vaše oblíbené jídlo přinese. Ještě k tomu, jak jste mluvila o tom vysávání, jak to cítíte? Nechci se Vás dotknout, ale je to nějaká nepravá víra nebo že si oni dělají čárku před Bohem?

No, říkáte to dobře.

No, já jsem si toho všimla včera, když jedna paní dobrovolnice jednala s paní E.

No a staly se mi s nimi taky pozitivní věci. Nová dobrovolnice, při řeči došlo na to, že je dobrá přes počítač, dokonce mi už jednou pomáhala. No, nešel mi přístup na internet, a ona to zprovoznila.

No, to je pomoc. Nemusí to být vždy jen psychická podpora. Může to být technická pomoc nebo ta donášková služba, že máte ty škvarky. Ted' se blížíme k otázkám, na které se u Vás těším, protože Vy jste věřící člověk. Jsou to otázky, které se týkají spirituálních potřeb. Tak první taková startovací otázka je, zdali jste někdy rozmyšlela nad svým životem.

Určitě.

A když jste udělala tu životní bilanci, jak Vám to vyšlo?

Jako co?

No, když jste začala bilancovat svůj život, jaké jste z toho měla pocity.

Jako vůči Bohu?

Berte to, jak to cítíte Vy, buď vůči Bohu, nebo vůči svým blízkým. Kdybyste teď bilancovala svůj život, jaká jste byla máma, jaká jste byla kolegyně?

Nebylo dobré všechno, zdaleka ne, ale bylo to, jak to bylo, a já jsem to přijala.

A jestli jste si třeba dala někdy tu otázku, proč mě ta nemoc potkala?

Myšlenky jsou, navíc já jsem byla téměř přesvědčena, že s tou optimální dietou tu rakovinu dostat nemůžu.

Aha. Takže třeba ta otázka, proč zrovna já, napadlo Vás to?

Ano, to přichází, ale vidím, že to tady mají všichni.

No, já si myslím, že máte velkou výhodu, že jste věřící a že jste o tom hodně přemýšlela. Jinak se říká, že ten, kdo je hluboce věřící, že to má hodně jednodušší než ateista.

V zásadě bych řekla, že ano. Ale i u těch věřících přijdou zlomy, že. A můžou Boha úplně odvrhnout.

Tak to se Vás chci zeptat, zdali se Vám to někdy stalo, že jste byla tak našťvaná, že...

Ne.

Vy jste to vzala jako svůj osud. Nikdy jste neměla rozpravu s Bohem, něco v tom smyslu, proč mi to můj Bože děláš, proč zrovna já?

Já žádné výčitky vůči Bohu nemám.

A co třeba výčitky vůči nějakému člověku, že Vám ublížil?

No, to ano. Lidi si ubližují.

Byl tam někdo konkrétní?

Teď mě nic nenapadá,

Třeba někdo, kdo Vám vyloženě pil krev.

Ne, já jsem si život zařídila, že všechno bylo ok.

Vám Vaše víra v tom životě hodně pomohla.

Ano. Pokud bych to takhle měla říct, tak v zásadě ano.

Vy se setkáváte kromě té mše s nějakým duchovním?

Já, hned jak jsem sem přijela, tak jsem se ptala na ty možnosti. Ta možnost byla, že sem kněz P. H. přijede, vyzpovídá mě a dá mi svaté přijímání. Dokonce, což jsem velmi ráda, mi obětoval svůj čas a hovořil se mnou o otázkách té víry. Mě zajímá ten rozkol té víry, protože E. je v tom rozkolu. No, s námi jako hovořil. No, on je hodně nemocný a on teďka nemůže.

Tak doufám, že jde o krátkou nemoc?

Nikoliv. On má bércové vředy od mládí a už skoro nemůže chodit.

A telefonovali jste si?

Ne.

Tak to je škoda. Kdy tady za Vámi byl vlastně naposledy?

Před třemi týdny. Ale chodí tady ještě mnich, s tím jsem taky hovořila, a taky to bylo pro mě přínosné.

Ten mnich je františkán?

Ano.

A co se týče uspokojování těch spirituálních potřeb, máte pocit, že jsou tady pro Vás naplňovány?

Ano.

Takže nepostrádáte, že byste ještě potřebovala s duchovním více mluvit?

Ne. Já jsem s nima jako dříve moc nemluvila.

A chodila jste ke zpovědi?

Ano. Kněží se u nás vystřídalo více.

V té vesnici?

Ano a církve teď dělá *Jít spolu*.

To je nějaký projekt?

Ano. Tohle prosazoval kněz, který u nás byl již před více než třiceti lety.

Takže Vy jste byla spokojena s tím duchovním, který teď za Vámi nemůže chodit.

No, i ten mnich byl přínosný. Ten se mnou probral spousty věcí, které mě zajímaly.

A teď se zeptám. Má Vaše nemoc nějaký vliv na tu Vaši víru? Ovlivnila ta nemoc Vaši víru? A chci se Vás zeptat, zdali jste někdy pocítila duchovní tíseň?

Ne. No já bych Vám chtěla ještě říct, co mě teď taky trápí, ty zuby.

Špatně se Vám jí?

No, to taky.

A že je to vidět, když se třeba usmějete. To Vás trápí?

Trochu ano.

A s těma zuby, co se stalo?

No, tam byla protéza. Zubař mi ty přední vytrhal a dal mi protézu. Chvíli ta protéza nějak byla, pak se to muselo zase nějak upravovat.

A Vás to hodně štve.

Jo.

A řekněte mi, co brýle na čtení? Ty jsou v pořádku?

To mě napadá častěji, že ty brýle nebudou stačit.

Takže potřebujete silnější dioptrie na čtení?

Zatím ne.

Takže ty zuby.

No, to tady nejde řešit.

Rozumím. Sem nejezdí žádný optik a ani zubař. Ještě jsem se Vás chtěla zeptat, máte možnost nějaké rehabilitace?

No, já jsem se hned na začátku na to zeptala. Oni mi ukázali nějaké cviky, protože já jsem cítila, že to tělo odchází.

A tak si cvičíte sama?

Já jsem se nemohla pohnout na to koupání. A teď sama cvičím, tak se to zlepšilo. Já s tou nohou nemohla pohnout vůbec. No a to koleno...

No, je hodně nateklý.

No, jako celou noc.

A to koleno nebolí?

Nebolí. V klidu ne, ale když se mákne na nějaké místo... Tak to zabolí...

No, já si myslím, že proto Vy si chcete tu hygienu dirigovat sama.

Ano, to jinak nejde. To se zlepšilo a já s tou nohou pohnu.

Tak to je zlepšení.

Ano. Samozřejmě. Protože té jedné rehabce jsem jako vytýkala, že mě ten cvik neukázala dřív, a ona mi řekla, že jsem byla v takovém stavu, že to bylo vyloučeno.

A Vás sem dovezl syn nebo jste přijela sanitkou?

Sanitkou, já jsem před tím byla hospitalizována.

A co ten převoz?

No, já jsem byla v H. No, tam to byla katastrofa po všech stránkách. Všechno, to bylo k zbláznění.

Jako, že se o Vás nestarali nebo měli málo ošetrovatelského personálu?

No, tahali mě za tu nohu, když mě přebalovali. No, celou noc jsem třepala s tou nohou, jak jsem se bála, že mě zase přijdou přebalovat.

Že byli necitliví?

Ano. Navíc to vybavení, tam sice byly nějaké zásuvky, ale já jsem na ně nedosáhla, tak jsem neměla ani ten telefon, ani ten počítač. Byla tam řada postelí, oddělených jen tou plentou.

To byla LDN?

LDN byla o patro níž.

Vy jste byla na interně.

Tak. Oni mě tam chtěli dát to pondělí, ale volali odsud, že se to tady uvolnilo, tak jsem jela sem.

Takže jste to brala jako dobrou zprávu, že jste mohla jet sem.

Ano.

Takže říkáte, že byli necitliví, to znamená, že Vás brali za to bolestivé koleno. Napít Vám dali?

Jo. To bylo v pořádku.

No, já se Vás ještě zeptám, je Vám něčeho v životě líto?

Ne.

A kdyby tady byla kouzelná hůlka a měla byste možnost se s někým sejít nebo byste někomu něco chtěla říct, odpustit, byl by tady někdo?

Ne.

Takže všechno je vyřešený? Všechno máte pod kontrolou?

No, není to úplně v pohodě, protože kamarádka se na mě zlobí, že s ní nechci hovořit, že s ní nechci mít kontakt, a tak dále.

To není ta spolužačka ze střední?

No, to může být další věc, ona mě pomlouvá, že, a tak dále, ale jinak nic.

Takže kdyby to šlo, tak byste si to ráda s tou kamarádkou vyříkala?

Ne, v žádném případě. Já ji vidět nechci.

Ale víte, že ta kamarádka Vás pomlouvá...

A že je to pro ni negativní.

Ještě se Vás zeptám, jestli jsou tady nějaké věci, na které jsem se Vás nezeptala a Vy byste mi je chtěla říci?

(Pomlka).

No, teď mě napadlo, jak jsme o tom hovořily. Co mě tady vysloveně irituje, je ta spolužačka, která několikrát přišla a říkala, že se to zlepší.

A Vy víte, že ne.

A já vím, že ne. Proč to říká?

No a mohu k tomu říci něco z pozice snad budoucího psychologa?

Ano.

No, laici nejsou vůbec naučeni říkat negativní zprávy, a pak je tady obava, že Vy byste to neakceptovala. Teď mluvím z pozice toho člověka. Vy víte, že máte tuto tu diagnózu a že

to není léčitelné. Jsou to taková klišé, která říkáme těm nemocným, ale vlastně chráníme sami sebe. Oni nechtějí jít do té hloubky. Neumějí třeba říct: „Je mi to líto.“ Taky se nemá říkat: „Dokážu se vžít do Vaší situace.“ Nikdo se nedokáže vžít do Vaší situace. Je to špatně. A ti laici se spíše snaží ochránit sami sebe, aby nešli do těch nepříjemných věcí. Jsou schopni říci: „Neplač, to bude dobrý.“ Je to úplně kontraproduktivní.

Hm.

Četla jste nějakou knihu od doktorky Kübler-Rossové?

Ne.

To byla lékařka, která popsala stádia umírání u pacientů s neléčitelným onemocněním. A jedno to stádium je...Ted' si představte, kdyby Vám ta spolužačka řekla: „Já vím, že umíráš, já jsem se s tebou přišla rozloučit.“ Vy jste taková, že to berete, jak to přichází. A ted' si představte, že byste byla ve stádiu popírání a kdyby Vám tohle Vaše spolužačka řekla, tak Vás úplně zdekompenzuje. A ta Vaše spolužačka Vám taky řekla to klišé: „Neboj se, ono se to zlepší.“ Takže ochránila hlavně sama sebe. To je moje odpověď.

Hm. Ale ona byla takhle dost bezohledná.

No, říkat, že to bude zase dobrý, když víte, že jste v hospici, je nesmysl. Takže jsme lidé různí, a ty návštěvy vůbec nevědí, co se tady s Vámi probírá, kdo s Vámi o Vašem zdravotním stavu mluví, co Vy všechno o nemoci víte. A paní se snažila o techniku milosrdné lži. To se dělo ještě před třiceti lety, když měli pacienti neléčitelnou nemoc, tak se jim lhalo. No, ted' je hlavně v paliativní medicíně jiný přístup.

Ještě kdybych mohla doplnit, zjistili mi ten nádor na plicích, a tak mi dělali, podle mého názoru, příliš mnoho zbytečných a zatěžujících výkonů. Třeba do těch plic mě rýpali třikrát.

Takže to byla plicní biopsie?

No, oni to odebírali ze zad.

Ano, pak udělali histologii.

Ano, jenomže to neukázalo nic, tak ještě po druhé, po třetí ještě.

To jste všechno zvládla? Tak to teda klobouk dolů, to jsou náročná invazivní vyšetření. Tak to jste si tedy vytrpěla.

No, a ještě tu nohu mi ozařovali 2x. A tak jsem se ptala, jestli se to může ihned zlepšit. No, za 14 dní, za dva měsíce.

Vám řekli.

Ano, jenomže z tyhle odpovědi mě vyplynulo, že by se to mohlo zlepšit celkově.

Dali Vám naději. A to si také můžeme vysvětlit. Není tu žádný zdravotník, který by Vám tu naději nějakým způsobem bral. Není to etické. My nikdy nevíme, co je mezi nebem a zemi.

Ano.

A nikdo Vám tady nemůže říci, že se něco zlepší nebo za jak dlouho se to zhorší, to přesně neví ani ten lékař. A bylo by neetické brát pacientovi naději. A je moc dobře, že se Vám ta noha zlepšila.

No, jenomže teďka to vidím skoro jako kontraproduktivně, že se to prodlužuje. Že se ten pobyt tady zbytečně prodlužuje.

No, já si myslím, že každému z nás je dána nějaká délka života. V paliativní péči je dán hlavně důraz na to zajistit co možná nejvyšší kvalitu života. To znamená například, jestli jste teď bez bolesti. Paliativa se snaží Vám zmírnit ty příznaky. A mě se na Vás moc líbí, že to berete tak, jak to přichází. A Vy máte v sobě obrovskou vnitřní sílu a myslím si, že to zvládáte dobře.

A věřím tomu, že by mě ošetřovali tak, aby to bylo co nejlepší s tou bolestí, a tak dále.

Ano. A to taky moc ta veřejnost neví, že paliativní medicína tedy hospicová péče neléčí příčinu nemoci, ale do poslední chvíle byste neměla cítit bolest, neměla byste cítit, že se dusíte. I když se nebudete moci napít, tak se svlažují rty, pacienti se polohují, aby měli do poslední chvíle tu nejvyšší možnou kvalitu života.

Proto jsem se sem přihlásila.

A kdybyste zůstala v té nemocnici, tak Vám upřímně říkám, že by si tam nějaký doktor akutní medicíny jistě našel důvod, a zase by Vám naordinoval další invazivní vyšetření. Takže o tom ta paliativní péče není. No, a když jste se sem sama přihlásila, opustila jste tu vítěznou medicínu.

No, na to mě navedla ta onkoložka, už mě nebylo dobře, už jsem nechtěla nikam.

Vy jste sama použila to slovo kontraproduktivní, co pak udělali po těch biopsiích, která se opakovaly celkem 3x?

Doktorka z plicního řekla, že mě musí vidět ta onkoložka. Tak jsem tam teda jela, a ta mi jasně řekla, že to nemá smysl nějaké ty chemoterapie a tak dále; tam by se možná zmenšil nádor, ale s těma nohama nejde stejně nic. A to pro mě bylo dané.

Ano. No a jak jsem Vám říkala o té doktorce Rossové, ona pracovala s umírajícími pacienty. První fáze, kdy se člověk obdrží zprávu o neléčitelné diagnóze, je šok. Zjištění, že nemoc není léčitelná, je pro pacienta obrovským psychickým otřesem.“

No, u mě to tak nebylo. Já jsem tomu prostě nevěřila.

Když není ten prvotní šok, tak to už je popření, jak jste teď říkala. Pak tam nastoupí zlost. Pak může být pacient zlostný na zdravotníky nebo to mohou odnést příbuzní. Někdo úplně tuto fázi přeskočí, někdo to má jako ve spirále. Někdo je například dlouho ve stádiu popírání.

Rozumím, nejsou to prostě ukončené fáze.

Nebo je tam taky ještě fáze smlouvání, to se projevuje tak, že si říkáte: „Já bych se chtěla ještě dožít...“, a doplňte si tam to, co Vás napadá. No a ta paní doktorka Rossová psala i o tom, že ti příbuzní projdou také takovými fázemi, a Vy se nemusíte potkat. Takže Vy můžete být ve fázi smíření, ale Váš příbuzný může být ve fázi popírání. Já se chci ještě

zeptat, je tady ještě něco, co Vás trápí, co byste mi chtěla říci? Dejte mi ještě zpětnou vazbu, jak moc pro Vás byl ten rozhovor těžký?

Nebylo to těžký. No, já nevím, jestli mi rozumíte, ale ta mše a ta víra v toho Boha, tak pro mě je to odměna.

Moc Vám děkuji, že jste mi poskytla Váš čas. Moje pozvání do kavárny na zítra platí. Já si vezmu na pomoc paní ošetřovatelku a s tou postelí sjedeme výtahem do kavárny.

Ano. Uvidíme se.

Příloha 4 Přepis rozhovoru s panem Zdeňkem (79 let)

Doba trvání rozhovoru s přestávkami celkem: 1 hodina 21 minut (13.7.2023)

Dg. melanom, metastázy páteře a ledviny.

Dobrý den, pane Zdeňku, musím Vás poučit, že Vaše odpovědi budou nahrávané, ale vše bude anonymizováno. Pokud tam bude nějaká otázka, na kterou nechcete odpovědět, tak ji odmítněte.

No, já nevidím důvod, proč bych některou odmítl, já se nemám za co stydět.

Nemusíte se bát, nejsou to zas tak moc otázky na tělo.

Ne, to je v pořádku.

A jakmile budete unavený, tak mi také prosím řekněte.

Ne, nejsem.

Dobře, tak já Vám položím rozechřívací otázku. Tak jak se Vám dnes daří?

No, dneska se mi daří velice dobře. Nic mě nebolí.

Takže jaká je teď nálada?

No, nálada bych řekl, že je úplně excelentní.

Měl jste dnes návštěvu?

Ano, a hlavně jsme se synem probrali určité věci, no musíme něco udělat s mým autem.

Takže Vy řešíte majetek?

No, musíme.

Chcete to mít pod kontrolou.

No, abych už měl klid. Co se týče financí, tak jsem již dal své dceři podpisové právo. Nějaký peníze jsem si samozřejmě nechal.

Ano.

A řekl bych, že jako takových padesát na padesát, jo, že kdyby se se mnou něco stalo, tak ona má k tomu přístup a může z toho cokoliv brát.

Ano.

Takže to vyřeší spoustu věcí.

A máte z toho dobrý pocit?

Ohromnej přímo.

Cíl tedy byl, pane Zdeňku, abyste nebyl teď zatěžovaný těmi finančními záležitostmi? Můžeme to takto říct?

No, teď jste to přesně vystihla, protože je pravda, že už chci mít klid.

No, s Vámi se tak pěkně dělá rozhovor, tak se mi s Vámi dobře povídá. Ted' něco vážnějšího, jak Vám ta nemoc začala?

No, šel jsem ze schodů a skončil jsem, no.

Spadl jste? Jak to tedy bylo?

No, právě, že ne. No, když to vezmu úplně od začátku.

Ano, od začátku.

No, když se mi zavodnily ty plíce, celý roky jsem nevěděl, že jsem nemocný. Cvičil jsem každý ráno a každý večer hodinu a půl na tom posilováku.

A Vy máte doma nějaký posilovák?

No, určitě. To je trenažér. No a já jsem 500 až 600 záběrů udělal.

A kdy jste naposledy cvičil?

No, je to tak měsíc.

A proto máte tu fyzičku, že vidím, že máte tu hlavu úplně bez opory.

No, a právě jsem cvičil, no a najednou jsem měl takový těžko na hrudníku.

A co Vás prvně napadlo?

No, infarkt. No, tak jsem to přerušil. No a každý den jsem si měřil tlak, pulz.

Ano, tak to jste začal hlídat. A tlak a pulz byl v pořádku?

No, ten tlak to jsem měl 160. Ten spodní, to jsem měl kolem 90. No, na můj věk jsem si říkal, je to v pořádku. Takže, krom toho, jsem měl taky prášky na tlak.

Jo. To mě hned napadlo, že musíte mít nějaké prášky na tlak. Měl jste ještě nějaké?

Právě, že ne. Ale poslední dny, když jsem byl ještě doma se mi blbě chodilo, takže jsem se musel přidržovat zdi, abych mohl jít třeba do koupelny.

Nechcete se napít nebo dát přestávku?

Ne. Já jsem teď vypil tři skleničky čaje najednou.

A opravdu, když to bude pro Vás namáhavé, tak mi řekněte.

Ne, cítím se dobře. Nejsem malé dítě. No, a dcera na to říkala, to není možný. No, a pak se mi šlo tak špatně už i na ten záchod.

Zadýchával jste se?

No, právě že jo. To jsem se zastavil, vydejal jsem se a pak zase pár kroků. No, a já jsem dřív sekal zahradu. No, a to, co jsem dřív udělal na jeden záťah, tak potom mi to trvalo neskutečně dlouho, musel jsem pořád odpočívát.

Máte velkou zahradu?

No, tak jako jo.

Takže Vás překvapilo, že jste musel často odpočívat, což jste dříve dělat nemusel.

No, tak jsem si říkal, hergot, co to je. No, a potom byla sobota ráno, a tak nějak jsem si říkal...No, prostě nic, oblíct, a dcera mě vezla na pohotovost. A ta lékařka, která mě přijímala, no, tak oni zjistili na těch plicích, že tam byla voda.

Takže na plicích byla voda?

No, v jedné byla voda. No, tak to vypustili. Byl sem tam tři dny, to vypouštěli a pak už nic neteklo. No, pan primář říkal, že to bude asi dobrý, tak mě pustili domů.

Jak dlouho jste byl pak bez problémů?

No, právě, za jeden den, co jsem byl doma, jsem se zase hned vrátil. No, to dcera musela volat houkačku, to už nešlo.

Takže jste již špatně dýchal.

No, a to jsem do té sanitky ještě pořád šel sám. Sice blbě, ale chodil jsem. Ne, že by se mi pletly ty nohy, ale spíš se mi motala ta hlava. A to jsem si říkal, to není normální. No, a tak už mě nechali v tom špitále, tam jsem byl asi šest týdnů

A opět Vás vyšetřovali? Další RTG plic?

No, udělali úplně všechno. Já jsem byl pořád na nějakých rentgenech.

A co Vám potom řekli? Jaký byl výsledek těch vyšetření?

No, oni pátrali po té příčině, kterou nemohli zjistit. No, já nevím, ale údajně ta plíce je vedle sebe jako ta jedna. Myslím, že má mezi sebou takovou malinkou mezírku.

Ano, mezi poplicnicí a pohrudnicí je tekutina.

No, a paní doktorka mi řekla, že když mě poprvé napíchli, tak že mi to vzali tady. No, a tady vlastně ta voda zůstala.

Zůstala.

No, takže když už mě tam dovezli po druhý, tak kousek uhli a vytáhli to zase tady. No, pak už to bylo prázdný celý.

Dobře.

No, pak to hlídali, a potom se ta tekutina tam tvořila míň. No, a potom mě odeslali na ten Žl'ut'ák na to ozařování, teda jako radioterapie. No, a právě ten pan primář, teda velice příjemný starší pán, my jsme si tak popovídali. On mi všechno tak vysvětlil.

A co Vám tedy řekl, z čeho se ta voda na těch plicích tvořila?

No, právě ještě pořádně jako nevěděli. No, on právě říkal, že tam je možnost, že někdy při tom elektrickém šoku, že se stane, že ta plíce se spojí, a tím pádem tam nevznikne žádný prostor a nemá se co tvořit, tak asi tak laicky.

Ano, tak takto Vám to vysvětlil.

A opravdu, od té doby se to tam netvořilo. No, ty týdny, co jsem tam byl, tak to teda hlídali, a už dobrý. Pan primář říkal, že tam určitá výška tý hladiny musí být v tý plíci.

Ano, to určitě ano.

No, takový ty mililitry.

Ano.

No, a tím pádem mě hlídali, měl jsem zavedený ten drén. No, já měl štěstí, že to odstranili, a pak se to netvořilo. To jsem se taky konečně po šesti týdnech vyspal.

No, když máte drén, tak se asi špatně leží.

No, ono by se leželo, ono by to šlo, ale člověk má podvědomý strach, že si to vytrhne.

Aha. A co bude dál, že.

No, to je to nejhorší, ono to sice bylo přišitý.

No, ale co když. To muselo být pro Vás nepohodlný, ten drén jste měl celkem šest týdnů?

No, šest týdnů. Myslím, že ten čtvrtý nebo pátý tejdén ho vytahovali. No, minimálně měsíc jsem ho měl.

Takže šest týdnů jste byl v nemocnici. Měl jste ten drén přes měsíc. Ta tekutina se přestala tvořit. Jak se Vám dýchalo?

Perfektně. Pan primář, teda klobouk dolů, ten se mi věnoval úplně každéj den. Vyšetřoval mě.

Poslouchal Vás. No, jak jste se ocitl tady?

Protože spádově, já mám to bydliště v horním P., spádově patřím do B. Tam jsem se léčil. Teoreticky jsem byl pro ně, no nechci říct vyléčený, ale přes ty plíce vyléčený, pro internu jako.

Pro internu, ano.

No, a teďko už zůstal na tý ledvině ten tumor. Ale jinak mi taky říkali, že ty plíce se taky budou muset hlídat.

A jak léčili, ten nádor na ledvině?

Podle mě já nevím. Já jsem bral hrst prášků, ale nevím, jestli tam proti tomu něco bylo. To mi jako nikdo neřekl. No a tak...potom seznali, že nemůžu být doma sám. No, dcera má poměrně jako dobře placené zaměstnání. No, a jak dál.

No, ona ta ošetřovačka je placená jen na tři měsíce, že?

No, to je nic. No, prostě navrhovali, co jako by...No, když měla manželka tu mozkovou příhodu, tak tři neděle jsem se o ní staral, než umřela.

Tak Vy paní už nemáte.

No, já sem byl s ní ve dne v noci.

No, myslím si, že tam jste se hodně zatížil psychicky i fyzicky.

No, zase jsem moc rád, že jsem to pro ni udělal, chtěl jsem jí to vrátit.

Aha. Takže jste jí to vrátil. Máte z toho dobrý pocit, že jste jí to vrátil, protože jestli tomu dobře rozumím, Vy jste dělal kariéru a Vaše paní se starala o domácnost. Můžeme to tak říci?

No, jako v takové menší výseči. Určitě. Nebyl to jako celek.

Pomáhal jste doma?

No, víte, když jsem byl jako ještě ve výkonu, tak my jsme sloužili čtyři dny - dva dny ráno, dva dny noc a pak čtyři dny volno.

Rozumím. No, nebyl jste často doma?

No, právě byl. Já jsem měl ty čtyři dny volno. No a co bylo potřeba, tak jsem všechno dělal. Paní přišla z práce a já říkám: „Počkáme.“ To měla vypráno, usušeno, měla i uklizeno.

No, Vy jste byl takový šikulka.

No, věci srovnány, no, já bych se nudil, co bych dělal.

Jo. Takže ty čtyři dny jste vždy usilovně pomáhal.

No, já jsem ji zavezl, kam potřebovala. No a takhle to šlo.

A když bychom se ještě vrátili k Vaší diagnóze, takže Vy víte, že máte nádor na ledvině.?

No, to mi řekl pan urolog a já jsem mu za to vděčnej.

A řekli teda jaká bude další léčba?

Jo, on říkal, no, teď nevím, jestli jsem se o tom bavili, ale on říkal, že to je nějak očíslovaný, ty velikosti, a že já jsem zatím v čísle jedna, což je to nejmenší, tak jsem to pochopil.

Ano, to jste pochopil určitě dobře.

No, on právě říkal, že si mě vždycky pozve na kontrolu a pošle mě na sono, aby se podívali, jestli to roste nebo ne.

Ano. Rozumím.

A kdyby to třeba nerostlo, tak dobrý, a kdyby to třeba rostlo o 5 mm, tak taky dobrý. Takže až do té doby, do toho čísla dvě, tak zase za půl roku třeba na kontrolu.

Ano.

Takže oni mě takhle vyšetřili a všechno dobrý.

A teď Vás zlobí ty nohy nejvíc? To Vás teď asi nejvíc omezuje.

No, když Vám řeknu, že já nevím, že mám nohy, že je necítím, tak mi to nebudete věřit.

Takže tam nemáte žádnou citlivost?

No, já jako to cítím ty nohy, ale necítím bolest.

A jak dlouho máte tu necitlivost?

No, to mám od té doby, jak se mi to stalo. No, jak jsem šel z toho špitálu domů. No, ve špitále - jeden schod, druhý schod - a pak mi ta noha jako by podklouzla.

No, to už v nich byla ta necitlivost.

No. A od té doby jako by zmrtvily a pak jsem s nima nehnul.

Jak to vysvětlili ti lékaři?

No, byli z toho všichni paf, tak jako já. No.

No, že se ta stalo tak náhle, bez nějakých varovných příznaků.

No, takže právě, právě jsem zůstal v tom špitále a pak bádali.

A vybádali?

No. Prakticky zjistili, že jak jsem měl před rokem operovaný ten melanom, pozitivní, jo.

Takže ten nádor něco provedl?

Takže ten byl naopak úplně vymizelej. A sám docent mi říkal: „*Vy jste pro nás naprosto zdravej.*“

Tak to byla moc pěkná zpráva.

No, tak z toho jsem se dostal. Teda.

A oni Vám ho vyřízli?

No. I mízní uzliny.

Ano, takže Vám vzali i ty mízní uzliny. Takže tento problém je úspěšně vyřešen?

No, mě už teda může pomoci leda ta terapie, ta elektro. No, buď je ta možnost to udělat najednou.

Ano.

Teda jedna dávka pořádná.

Takže myslíte ozařování?

Ano nebo totéž po malých dávkách.

A oni Vám dali rozhodnout?

No, ne tak jako rozhodnout. To bylo jediný řešení. Buď to zabere, nebo nezabere. Jiný řešení totiž nebylo. No, a to ještě nevěděli, že tam je to špatný, protože před tím melanomem jsem byl na CT, to můžete opakovat po roce, a tím pádem uplynul rok, no, tak zjistili, že na páteři se objevily metastázy a tlačí na míchu, zrovna v místě, kde jsou ty nohy.

A tím se to vysvětlilo, že jste najednou nemohl chodit.

No a pak se to ozářilo jednou a za tři dny po druhý. A teď bych měl mít zhruba čtyři týdny na to, jestli to zabere, nebo nezabere.

Takže teď jste v takové čekací době, rozumím tomu?

No, paní primářka říkala teda čtyři, šest, osm týdnů někdy jako. No, oni předpokládají, že ty metastázy se zmenší.

Přestanou utlačovat tu míchu.

No a pan doktor mi říkal, představte si to, že sundáte nohy z postele.

Tak to je krásná představa.

No, ale jako to se může stát. No a bude to dobrý nebo to zůstane stejný.

Takže já to zopakuji. Vy jste teď v takovém velkém očekávání.

No, buď, anebo. A to je ta příčina, proč jsem vlastně tady, protože se neměl o mně kdo starat doma. No, my máme rodinný dům a všude jsou schody i z ulice. To nebylo stavěný na vozejk. Dřív ty domy nebyly na to určitě stavěný. No, teď ani ty futra. No, a tak právě paní doktorka v B., ona ví o tomto zařízení. No, a tak jsme hodili řeč, jak se říká. No, a tak jsme přišli na to, že by byla potřeba sem podat žádost.

Rozumím.

Takže jako žádost byla podána, byla kladně vyřízena a já jsem se tady umístil.

A jste tu zatím spokojený?

Jsem tu naprosto spokojený. A i když by to, jak se říká, k ničemu nebylo, tak jsem se tak se vším sám srovnal, že mě nemůže nic překvapit.

Takže jste si řekl, buď mi to ozařování pomůže, to je ta možnost A.

No, mě to řekli na rovinu, toho si musíte vážit, že vám to někdo řekne.

Rozumím, že s Vámi lékaři nehrají žádné divadlo.

No, buď to bude nebo to nebude. Aby člověk nebyl ve falešné víře, proč taky.

Ano. Rozumím.

Takže tady mám všechno, co potřebuju, no, člověk by ještě potřeboval fajfku.

Tu byste potřeboval? No, pane Zdeňku, jen Vás chci upozornit, že jsme s těmi otázkami tak nějak pořád na začátku. Hlavně se teď napijte.

No, mě to nevadí. Ne já mám předpoklad, že tady budu několik let, tak to zvládnem.

Zvládneme to. Takže říkáte jste připraven na možnost, že ty nohy zase začnou poslouchat, ale taky že ne.

No, díky tomu, že za mnou v tý nemocnici chodila paní psychologka, no, tak jsme zjistili, že máme společný žánr četby.

Tak jste se nebavili jen o Vaší nemoci?

Ne, my jsem se všeobecně bavili. Já třeba uznávám toho slovenskýho spisovatele Dominika Dána.

A nenapsal on toho Rudého kapitána?

Přesně.

Tak to mám přečtené taky.

No, to je velice plodný spisovatel. Mě se na něm líbí, že on píše tak, jak to bylo. To, co on píše, ten binec na tom Slovensku v té vládě, po revoluci, no, to je porevoluční doba. No, a to je i dodnes. Já jsem to zažil, tak pro mě je to úplně balzám na duši.

Takže vzpomínáte?

No, že to vůbec někdo zveřejní. No, tak jsem se o tom normálně bavili. No, ona zjistila, že moje názory nejsou tak nejhorší na tuto věc. No, tak jsme obrušovali hrany, že už to nebylo tak ostrý, že se to zakulatilo. No, mě pomohla taky hodně ta paní doktorka z té neurologie. Ona za mnou chodila i se sestřičkou, dvě příjemné dámy, jedna starší jedna mladší.

Ano.

Takže to bylo něco, my jsme se bavili o různých věcech, které s tím nesouvisely, a pak najednou se člověk vrátí, jo, najednou se vrátí a pak vyřeší něco, aniž by to chtěl.

Ano.

No, to jsem teď řek divně.

Já si myslím, že Vám rozumím. Na něco netlačíte a najednou se to vyřeší. Další otázka, co je teď pro Vás nejdůležitější?

No. To je těžký říct.

Můžete vyjmenovat víc těch věcí.

No, pro mě je teď nejdůležitější doba toho čekání, jak to dopadne.

Kdy budete vědět ten výsledek přesně? A to Vám řekli že je doba těch šesti týdnů?

No, tak čtyři až šest týdnů. No, tak.

A kdy Vás ozařovali naposledy?

No, dali mi ten měsíc. No, a to bych řekl, že toto má tu prioritu, ale ne zas tak, že by nic jiného nebylo, jen přemýšlet o tom. To je priorita, zda ty nohy budou fungovat, nebo ne. No, a když nebudou, no tak...

Přichází lékařka. „Dobrý den, já jsem se na Vás přišla podívat, zdali něco nepotřebujete.“

„Paní doktorko, tady všechno klape.“

„No, tak já sem budu chodit častěji.“

Jo, takže pro mě je to priorita, ale není to doména.

Ale je to důležitý.

A upřímně řečeno, když mám odpovědět na tuto otázku, tak nejdůležitější.

Ano.

No, až se postavím. Víte, my jsme měli řešení i s rodinou.

Takže jste to řešil i s rodinou?

Ano, s dcerou a se synem.

A jak oni se k tomu staví, k té možnosti B, že to třeba nepůjde?

No, oni se staví k tomu, že udělali všechno proto, aby mi to ulehčili. To znamená, že až to teda opravdu nepůjde, já se třeba naučím posadit na vozejk.

Takže na tuto variantu jste taky připravený?

Ano. Na to jsem připravený, ale až jak dopadne toto, pak budem...No, nedá se řešit deset věcí najednou.

Přesně tak.

Takže to potom by nebyl problém, když by pak ten můj syn přijel za mnou autem. On má suvěčko a zaveze mě na barák nebo alespoň na zahradu.

Ano.

A zaveze mě zpátky. No, tak to už všechno máme promyšlený.

Tak to je úžasný.

No, v tomto mám jako oporu. No, já bych třeba řekl, teď to zní hodně divně, že jsem tady třeba na nějakým výletě a vrátím se domů.

Ano.

No, a tam si sednem pod pergolu, dáme si kafe a jedu z výletu domů.

Jo. Je mi to jasný.

Nebo by tu byla třeba možnost přespat a ráno jet zpátky.

Tak to byste uvítal.

No, to se bude řešit až to bude. A teď nemá cenu zatěžovat si hlavu, jak to bude.

Rozumím. Takže řešíte obě varianty.

Ano.

A teď se Vás ještě zeptám, Vy jste říkal paní doktorce během té ranní vizity, že Vás ta záda nebolí.

No, ono to dycky tak za půl hodiny přejde. Právě nejhorší je, že vás neotočí a chytnout vás musí.

No, právě z té ranní vizity, že budete dostávat ten Nimezil, to Vám pomůže.

No, nic jinýho nepotřebuju.

Jsou tady ještě další fyzické příznaky kromě té necitlivosti nohou a bolení zad?

Ne.

Už Vás nic nebolí?

No, kromě toho umývání je to v pořádku.

Dobře, jak tady spíte?

Lepší než ve špitále.

Fakt? Je tady větší klid přes noc?

Tak to já nevím, já spím.

Tak to je ta nejlepší odpověď. Ted' bych se Vás chtěla zeptat na psychické potřeby. Dokážete se dobře soustředit?

No, já tady mám knihy. No, já si to střídám. Já tady mám další díl Dominika Dána.

Takže ho čtete nadále.

Pořád, a krom toho mám i křížovky v šuplíku, takže já to střídám.

Takže až dáme přestávku, budete ode mne chtít něco nachystat?

Ne, ted' nic. Pokračujeme dál.

A ted', že byste měl například úzkosti?

Ne, já nemám z čeho. Já už vím přesně, co bude, když bude.

Tak to máte zpracovaný.

No, vymakaný. A syn mě v tomto podpoří, dcera mě podpořila. Vnuk za mnou ještě někdy přijede. Takže oni ...když už teda, aby ta sociální vazba s tou rodinou zůstala.

Tak to je výborné.

Ano, ta vazba zůstane, takže tím pádem já nemám mít z čeho úzkost.

Takže kdybyste mohl chodit, bylo by to všechno fajn?

No, byl bych na zahradě.

Slyším, že máte rád tu zahradu. Co byste tam dělal?

No, všechno. Oral.

Vy tam máte políčko?

No, já mám tzv. zeleninovou zahradu a travnatou zahradu.

A to jste všechno obhospodařoval?

No, jako tu zeleninovou na to pěstování, to dělá dcera, já dělám přípravné práce.

A čeho se Vám ted' při pobytu v hospici nedostává? Já tady mám příklad, třeba soukromí, že jste ted' na čtyřlůžkovém pokoji, to Vám nevadí?

Mě lidi nevadí. Jsou na tom tak jako já, no tak co si tady budeme vybírat.

Jde tu tedy o tu soběstačnost, kdybyste se mohl postavit na ty nohy?

No, to je alfa a omega.

Další otázka by byla, zda máte možnost činit vlastní rozhodnutí, a to jste již zodpověděl. Vy jste to již s rodinou probíral.

No, já jsem právě toto musel udělat z jednoho prostého důvodu, že ten člověk, co se o všechno staral, všechno zařizoval

To jste byl Vy ten člověk?

No, spíš jako důchodce jsem na to měl čas. To bylo důležité. No, že se s tím bude těžko smířovat.

Ano, že najednou chybí takový důležitý člen rodiny při zařizování.

No, a tak jsem je přesvědčil, že to tak je. Navalil jsem jim svoje řešení, a to přijali, protože se mi zdálo jediné normální. Takže i to jsem si zpracoval. No, a já jsem jim řekl: „Děcka, podívejte se, pro mě je důležitý, a mě je úplně jedno, kam půjdu, ale já potřebuju vědět, že naproti dveřím je stoleček, já se tam můžu přidržet.“ No, tak se jako šli informovat, jak to tady chodí. No, ale ty recenze jsou velice nádherný. Dcera to studovala, jo všechno, je tu paní doktorka, paní psychologka, všechno, takže klobouk dolů. No, a to jsou takový ty střípky.

Takže jste si to dali dohromady a jste tady. Kdo Vás ve Vaší nemoci nejvíce podporuje?

No, tak nejvíc mě podporuje dcera a syn. No a vnuk.

Takže máte jednoho?

No, já mám od syna vnuky a od dcery. Syn má dceru a syna. A tomu synovi je už 36 let a dcera je paní inženýrka ekonomie a Ondra, no, to je brněnský ajťák. No, on dělá ty webové stránky. No, vypracoval se. No, já jim to přeju. Hrozně jim to přeju. No a oni zase mají děti, že. No tak mám pravnučky.

Vy máte pravnučky?

No, samé ženské, pět pravnuček a šestý pravnuček je na cestě.

No teda.

No, já říkám, to máte teda štěstí. To je jediný záchranec rodu, jinak bychom vymřeli po meči.

Jak tady respektují Vaše potřeby, ošetrovatelský personál, sestřičky?

No, podívejte se, já to řeknu takhle, co potřebuju, to dostanu.

Ano.

A víc já k tomu nemám co říct.

Takže s nimi hovoříte o těch svých potřebách?

No, já řeknu, že potřebuju to nebo vono. No, já si dělám legraci, třeba řeknu: „Sestřičky, že se ke mně chováte tak pěkně, máte možnost mi pravou nohu vrátit na svý místo.“ *(Smích)*

No, tak Vy jim do toho ošetřování dáváte další sílu. Já si myslím, že ten humor a smích je pro personál taky moc důležitý.

No, já se to snažím brát, jak to je. No, já jsem měl odjakživa rád ten humor i za cenu toho, že jsem si ho udělal sám za sebe a nebál jsem se toho, když si ho někdo udělal ze mě. No, když to tak vezmete, je to taková výměna názorů. No, tak já se setříčkama nemám problém.

A taky jste mi již řekl, že si rád čtete, luštíte křížovky, sledujete rád televizi?

No, podívejte se. No, takhle, jako jo. Poslední dobou, co je ta Ukrajina, tak já se už na to nedívám.

Je to pro Vás zatěžující?

No, už jako ne. Vono už něčeho je moc. A jak už je něčeho moc, tak už mě to přestává bavit. No, když si člověk něco pustí, tak všude je jen Ukrajina.

Jsou i jiné důležité věci.

No, pořád jenom, jenom já tomu říkám Zelenej Raul podle Respektu kdysi. No, on je pořád v zeleném mezi prezidenty, no a to nejde. No, a hlavně já jsem četl. Já jsem kdysi odebíral Rudý právo. No, teď už je to jenom Právo. A tam je nejvíc těch komentátorů, těch politologů, kteří, jak říkám se s tím nemažou a řeknou, jak to je. Tak tam si teda počtete.

Tak já si ho koupím.

No, tak tam opravdu něco je, tak to sedí.

No, Vy jste mi teď, pane Zdeňku, připomněl jednoho pána. On je také v hospici a on mi dal za úkol zjistit, zdali ještě existuje Večerní Praha, ale oni to už zrušili.

No. Brněnský večerník taky zrušili. A to Právo, to jsou jediný noviny, ve kterých si přečtete pravdu. Tam se s tím opravdu nepárají.

Ano a Vy chcete slyšet pravdu.

No, třeba když premiér Fiala někdy něco řekne nebo paní Nerudová, co ta tam chce dělat.

No, vidím, že podle Vás ti politici prakticky na ty lidi nemyslí.

Proč na lidi, prvně na sebe.

No, tak i politik by měl patřit mezi pomáhající profese.

No, teď jste řekla zlatá slova, no, mělo by být. Teď je otázka, kdo tam toho politika dostal. No, já říkám, počkejte, ještě rok a půl je do voleb. No, právě říkám dětem, pak budou politicky padat hlavy, vy se toho dožijete.

No, je tu šance, že se toho dožijete.

No, já to říkám na rovinu. No a...tak ještě tak půl roku.

A jaká je prognóza?

No, prognóza je taková, že tato vláda musí padnout, ale vono jde o to, kdo tam bude.

A kdo tam podle Vás bude dál?

No, a jsme u toho. To si nikdo vůbec nedovolí předpovídat. No, jestli se to vrátí zpátky mladým a budou to stejní zelení.

Takže Andrej Babiš?

No, kdyby se vrátil, tak se vrátí to, že jim to ukážeme. No, všechno bylo pro novou vládu špatné. To, co se pracně udělalo, se zase rychle zrušilo. No, na mě to působí, že toto normálně už není možný dát dohromady.

A jak to tedy vidíte dál?

No, dál, když to vezmete z těch lidí, co tam jsou... No, tak kdo ten novátor může být?

No, nevím.

No, a jsme u toho. No, já říkám, že za ten rok se uvidí, co se vyrojí.

Tak to si na Vás vzpomenu.

No, to je jak úl. Něco se vytvoří. No, doufám, že se jim ty mozky tak vaří, že to se musí kouřit (*smích oba*). No, jestli by Fiala přežil ty druhý volby, teda, je jako přežil, tak já už říkám, že český národ si nezaslouží nic. Třeba si vezme, jak může elektrikář dělat ministra financí. Je rád, že někde zapojí zásuvku, a to ještě možná bouchne.

Vidíte, tak to jsem nevěděla, že pan Stanjura byl elektrikářem. No, já tady mám pro Vás další otázku, chcete být vždy informován o Vašem zdravotním stavu?

No, tak já jsem to vyřešil tím, že by mi to nevadilo, ale kdo by měl být plně informovaný, tak to je dcera se synem.

Ano, ale i Vy sám chcete být informovaný.

No, kdyby mi to řekli, tak mě to nevádí, že třeba jako já to беру, že když třeba ten pan urolog mi řekl na rovinu, jak to je s tím nádorem. No a syn je svým způsobem taky informován. A třeba zrovna nebudu ve formě, abych to vstřebal a oni můžou rozhodovat o tom, co bude dál. A vlastně už je všechno zařízený a my to máme už všechno propracovaný.

Tak to je perfektní. No, a to byla ta moje otázka ze začátku, zda jste již přemýšlel o finančním zabezpečení těch příbuzných.

No, všechno je to už oškatalkovaný, protože nemá cenu, aby ty děcka platili daně těm darebákům. Tak já říkám: „Prodejte auta, dokud to jde.“ Já v podstatě můžu využít toho, když jsem tady. No, dcera pak říkala, že by se pak zeptala v místě bydliště, teda jako na národním výboru postaru, že jestli by sem mohla přijít nějaká ta paní na ověření podpisu.

Já si myslím, že to tady určitě sociální pracovnice může zařídit.

No, oni by se ověřili podpisy a oni si to pak zařídí. Tak to už je taky promyšlený.

A je tu ještě nějaký problém, který Vás hodně tíží a chtěl byste ho řešit, kromě toho zdravotního, jak jsme si povídali o těch nohách.

No, abych Vám řekl pravdu, tak to bych si musel něco vymyslet.

Je tady další otázka, jestli si přejete dokončit pro Vás nějaký důležitý životní úkol?

Věříte, že ani ne.

Takže je vše splněno?

No, všechno, co jsem chtěl do teďka, tak je všechno odfajfkovaný, jak se říká. No, v podstatě, to, co jsem naplánoval, tak jsem odfajfkoval a rodina to schválila. To je pro mě důležitý.

Je mi to jasné. A kdyby tady byla možnost, chtěl byste se s někým setkat, s kým byste chtěl hovořit nebo Vás v tom vztahu něco tíží?

No, tak této otázce dost dobře nerozumím.

No, jestli je tady někdo, s kým jste se v minulosti rozkmotřil, jak se říká...

No, tak to ne, tak to nemám.

No, třeba s někým jste se rozešel a cítíte, že byste si to měl vyříkat.

No, teď vám to řeknu trochu morbidně, že za předpokladu, že kdyby to byl někdo z rodiny, já už z rodiny nikoho nemám. Já už nemám s kým.

Tak třeba spolužáci nebo Vaše bývalá přítelkyně, s někým jste se nepohodl.

S ženskejma já mám pokoj. No ne, já to hodně zlehčuju, ale v tomto směru. Necítím potřebu něco řešit.

Takže jestli jsem Vás dobře poslouchala, tak takový Váš životní smysl Vám dává ta Vaše rodina, máte úžasné vztahy, máte syna, máte dceru, máte pět pravnoučat. Kolik máte vnoučat?

Mám tři vnoučky.

Ano. A teď vážnější otázka, kladete si někdy otázku, proč právě ta nemoc postihla Vás? Takové to proč, proč zrovna já?

No, tak to jsem si řekl v první fázi, když to zjistili. A ani ne tak proč, jako za co.

Za co.

To je lepší za co.

No, pane Zdeňku, teď si všímám, že vůbec nepijete.

No, když jste byla teď chvílku pryč, tak jsem to dopil.

No, možná, že byste se měl napít. Je dnes opět horko.

Ne, já jsem se opravdu napil.

Takže jste říkal, že to první stádium proběhlo místo proč, tak jste si říkal: „Za co?“

No, já jsem se stejně ničeho nedopídl.

Ano, že byste jako něco udělal špatně nebo by to byl nějaký trest?

No, to jsem byl vlastně v tom špitále, tam ležíte a teďka co, no, tak si říkáte, co jsem komu udělal. No, já jsem každému jenom pomáhal, to jsem si jako trochu i říkal.

A pak to přišlo, do jakého stádia?

No, pak to přišlo do toho stádia pitvání, protože jsem pak pochopil jednu věc, že se to musí řešit.

Takže takové nevidím, neslyším u Vás neexistovalo?

No, to se musí řešit. Já mám totiž jednu takovou vlastnost, no, děti mi říkaly: „Ty jsi blázen.“ No, já dost plánuju. Třeba když jsem měl vyjet s autem na dovolenou, tak jsem dva dny dopředu všechno chystal.

Tak jste měl a máte život pod kontrolou.

No, třeba, když jsme jeli na chatu, že tam je přes zimu zavřená voda, tak jsem měl v kufru několik kanýstrů vody. No, já mám řidičák od roku 1962. No a nebudete tomu chtít věřit, ale za celý ty roky jsem platil pokutu jen jednou, a to deset korun.

Tak to jste byl opravdu vzorný řidič.

Takže jako nebyl jsem vzornej, spíš opatřej, vždycky jsem vezl rodinu, děcka.

Takže jste měl vždycky tu zodpovědnost.

No, to musí být. A jak není, tak to dopadá, jak to dopadá. Přitom já jsem taky jako motorkář, Já jsem měl 150sátku, pak jsem měl taky skútr, už tenkrát to mělo startér. A pak jsem měl Jawu 10. My jsme projeli celý Tatry.

A už jste se tady setkal s dobrovolníkama?

No, někdo se mě na to ptal, ale já jsem je o to nežádal.

Někdo ani ty dobrovolníky nechce, aby s ním byli.

Ne, že by mi vadili, ale zatím v této fázi já to nepotřebuji. Já jsem si svoje už urovnal a už se k tomu nechci vracet. To my bychom probírali pořád to stejný.

Další otázka. Čeho je Vám v životě líto, co byste změnil, kdybyste měl kouzelnou hůlku?

(Pauza).

Přemýšlel jste někdy takto?

No až tak dalece, tak ne, to se jako přiznávám.

Co je Vám třeba líto, co byste udělal jinak kdyby to šlo?

No, těžko říct. Teď vám to nejsem schopen říct hned, to nejde.

To je v pořádku.

No, to bych to musel chvíli jako promyslet.

No, tak to já Vás zas tak nechci zatěžovat.

Ne, tak to není, že by mě to zatěžovalo. Ale toto je otázka, která mě svým způsobem zaskočila. Nikdy jsme o ní nepřemýšlel. Jako nikdy, protože já jsem přesvědčen o tom, že to, co jsem udělal, dokázal, že, jsem se například dostal na tu vyšetřovačku, že jsem musel jít na tu školu, a díky manželce jsem mohl bejt dva roky na internátě a tři roky dálkově. Ona táhla rodinu, tak jsem ji vděčný za tolik, že se to ani nedalo oplatit.

Takže máte pětileté vysokoškolské studium.

No, jenže tenkrát nebyly ty tituly. Někteří byli diplomovaní, jak se to říkalo, diplomovaní policajti. No, ty tituly byly až po revoluci, to už jsem to ani nepotřeboval. No, já jsem chtěl zůstat v práci, abych mohl dělat, to, co jsem dělal.

Tak to jste byl šikovný.

No, tak jsem to prostě tak zvládl, protože já jsem byl původně jako strojař.

Takže jste inženýr strojař?

Ne. Mám střední průmyslovku. Já jsem se nejdřív vyučil frézařem, pak jsem šel na 4letou technickou mechanizační.

Tak to je pro mě hrozně těžká škola, to je pro nadané kluky.

Ne, byla to škola i pro mě. *(Smích)*

No, já to vidím tak, že to je škola pro kluky. Měli jste tam i holky?

No, představte si, že jo, a byly ty holky o hodně chytřejší.

No, holky jsou také o hodně pečlivější.

No, vím, ale když jí to myslí, tak už jí to myslí. Kukovi, když mu to myslí, tak přemýšlí, aby nemusel moc myslet. *(Smích)*.

No, potom jste šel hned na vysokou školu?

No, potom jsem zjistil, že bych mohl dělat na vyšetřovače, a tak jsem šel na tu Bratislavu.

Aha, to bylo v Bratislavě, v Československu.

No, to už je dávno, ty školy.

Takže ten titul byl promováný.

No, tím pádem mi to stačilo. A je pravda, že po revoluci...

No, to máte magistra.

No, to jo, ale muselo se o to žádat. Tak jsem to nechal být. No, já jsem šel takřka do důchodu.

No, pak se Československo rozpadlo a Vy byste si musel žádat o uznání vzdělání?

No, abych řekl pravdu já nevím. No, prostě jsem nežádal. No, ti kluci, co žádali, tak ti ty magistry dostali.

No, jak se to říká o té slávě?

No, takhle marná sláva, polní tráva. Já jsem nikdy nebyl kariérista. No, já jsem tu školu potřeboval, abych mohl dělat tu svou práci. No, to byla alfa a omega.

A zajistit rodinu, jak jsem Vás, tak poslouchala.

No, tak to jo, aby to fungovalo, to jsem dělal ze všech sil. No, někteří mi říkali, no, co si chceš jako tou školou dokázat? No, vono, když jste trochu v letech, tak už to jako není žádný hokej.

No, to mi teda povídejte, já taky studuju v letech. No, nejde to tak rychle, musíte se víc učit.

No. To, co mladým trvá pět minut, tak Vám to trvá třeba celou hodinu.

Takže jste si předpokládám tou školou pomohl i finančně.

No, to si nebudeme nalhávat, že jsem si i finančně hodně pomohl. No, zas to šlo do té rodiny. I když teda musím uznat manželka dělala u vojáků, ona byla ve vojenské nemocnici, ale ne jako zdravotní personál, ale měla na starosti nové lékaře po stránce školení. No, tak jak platili vojáci, tak o tom se nám ani nezdá.

Tak oni vojáci byli zajištěni za každého režimu.

No, to, co manželka dostala jako odměnu, tak to jsem já bral jako plat. To já říkám na rovinu, nebudu to jako skrývat.

Ano rozumím. A, pane Zdeňku, je tady nějaká otázka, kterou jste čekal, ale já jsem se na ní nezeptala? Nebo byste mi sám od sebe něco chtěl říct? Nebo, pokud Vás nic nenapadá, tak zda byste mi mohl říci zpětnou vazbu.

No, já bych řekl, že pokud bychom to brali jako zpětnou vazbu, tak ten rozhovor mi dal strašně moc, protože z důvodu toho jsem probral to, co bych třeba už s nikým jiným neprobral.

Máte ten pocit, nechcete mě jen potěšit?

Ne, fakt, klobouk dolů, protože to bylo upřesňování a upevňování, o čem já jsem přesvědčenější.

No, já vidím, že jste toho v tom životě zvládl strašně moc. No, můj pocit taky je, že jste vlastně šťastný člověk.

No, svým způsobem jo.

Že vše, co jste si naplánoval, tak jste si splnil, rodinu jste zajistil.

Tak.

Ještě, pane Zdeňku, mohu přímo v tom textu diplomové práce zacitovat některé Vaše věty? A mohu dát celý náš rozhovor do tzv. Přílohy?

Co budete chtít, to zacitujte, máte veškeré moje svolení. I když jsem třeba řekl nějakou blbost.

Ne, žádný blbosti jste neříkal, já z Vás cítím životní elán a vyrovnanost.

No, nechci se k tomu pořád vracet, ale mě nic jinýho nezbyvá.

No, jsou lidi, kteří to takto nezvládnou, jestli Vám mohu dát taky zpětnou vazbu.

No, tak to máte pravdu.

No, já vidím, jak to máte vše naplánované, když nevyjde varianta A, tak je tu varianta B nebo taky varianta C.

Ano. Já musím mít stále nějaké záchytné body.

No, všichni jako Vy neuvažují, sází jen na to áčko, a ono to pak taky nemusí vyjít.

No, nemusí to vyjít. Oni jsou pak těžce zaskočení. A já, když vím, že když to nevyjde, tak mám nachystanou další variantu. No, když to vezmu v mém případě, jo, tak mě nic jiného nezbyvá, než prostě to vyřešit všechno do posledního puntíku.

Aby to bylo všechno zajištěno. Rozumím.

Nemůžu si v tomto stavu dovolit někde uhnout.

Tak za to Vás strašně obdivuji.

No, protože to se musí řešit, dokud to jde. No, teď je ještě měsíc. No, je to takový nějaký, a pak udělám všechno pro to. No, já nevím, třeba mi to řekli z neznalosti, no, tak třeba, aby se ty nohy procvičovaly, třeba nějakou injekcí něčeho nebo třeba nějakou vaničkou s kuličkama a v tom chodit, aby se promasírovaly. No, možná, že tady ta možnost je. No, já jsem si třeba z neznalosti myslel, moje naivita stálá, že, co kdybychom koupili ortézy.

Ano, že byste měl ty nohy zpevněné a mohl chodit?

No, mít ty nohy zpevněný do ortézy, že když jdu, tak že mi neklesají. No, třeba kdybych měl nějaký chodítko, jo. No, dcera mi říkala: „No, tatko, ale ortéza je pro někoho, kdo má zlomeninu.“ No, takže mě hned trochu usadila, samozřejmě.

Ale mě se na Vás líbí, jak kujete ty plány.

No, já jsem uvažoval i takhle.

No, já se ještě zeptám. Vy jste praktikující v nějaké církvi?

No, já jsem římský katolík, klasický. Jo, jsem pokřtěný, jsem biřmovaný v kostele, ale nejsem ortodoxní, já jsem pouze věřící.

Jste tedy věřící.

Já se za to nestydím, já se k tomu hlásím, protože někdo něco řídí, já tomu věřím.

A budete chtít mluvit s římsko-katolickým knězem?

No, zatím ne. No, vnučka je vdaná v tom J. Tam v Č. T. byl místní vikář. To byl náš rodinný přítel. My, když jsme tam vždycky jeli, tak my jsme se měli hrozně rádi. No, von si mě tak oblíbil. No, my jsme spolu filozofovali.

Ano.

Takže my jsme probrali, opravdu probrali i nepopulární otázky. Všechno jsme probrali. On nebyl fanatik. Tak jak jsem to pochopil já, on mi dával i za pravdu, i když z jeho hlediska to zase vypadalo jinak. No, a tolik roků jsme spolu diskutovali. Já jsem se úplně těšil, že tam pojedeme a že budeme filozofovat.

Ano.

No, on bydlel v B. sám. No, a ve sprchovém koutě a bylo po něm.

On tam upadl?

Ne, infarkt. No, on se sprchoval, byl doma sám, neměl žádnou pomoc.

To byla pro Vás ztráta.

Strašná.

No, a ještě jste měl s nějakým duchovním, knězem tak úzký vztah?

Ne, to byl jedinej, a to zase díky tomu, že vnučka měla svatbu v kostele, tím jsem se k němu dostal.

Takže jste říkal, že kontakt s duchovním zatím nepotřebujete.

Zatím ne, a bylo by toho strašně moc.

Mohu Vám ještě dolít čaj? Mám pocit, že jste již dlouho nepil.

Pan Zdeněk pije. No, ale jinak já jsem jak velbloud, já vydržím.

No, já vím. Kdo jiný by vydržel s takovým životním přístupem. Tak, pane Zdeňku, já Vám strašně moc děkuji. Já Vám naleju další čaj.

Děkuji, no a já jsem rád, že jsme si povykládali, protože to stálo za to, protože člověk potřebuje ze sebe dostat určitý věci, že jo.

No, a je tady ještě něco, co mi chcete říct?

No, já myslím, že jsme probrali všechno. To, co se týkalo mě, tak určitě.

No, hlavně Vás a Vaší rodiny. A víte o tom, že se na Vás zítra přijde podívat pes?

No, jen ať přijde. Já mám rád zvířata.

No, je pro to odborný název canisterapie a v tomto zařízení chodí pes za pacienty každý pátek jednou za 14 dní. Já taky budu zítra s paní psycholožkou chodit se psem. Tak se zítra uvidíme.

No, oni ti psi jsou důležití pro lidi, kteří jsou úplní ležáci a nemůžou nic. Tak se alespoň s tím zvířetem pomazlí. No, kolegyně v B. to taky dělala. Ona měla pět pitbulů.

No, to bych se jich trošku bála.

Ne. Já dělám do psů 55 let.

Ano? To jste mi vůbec neřekl, to jsme ale vůbec neprobírali.

No, podívejte. *(Pan Zdeněk ukazuje svoje tetování na paži).*

No, tady je tlapka!

No, tady je tlapka.

A co je tam napsáno?

Věrnost a přátelství.

Tak to je krásný. Takže Vy jste velký milovník psů. Měl jste jistě psa?

No, pořád.

A teď?

No, teď už ne. On, chudák, pošel, než se to stalo mě. No, což mě teda zachránil, kdo by s ním teď byl.

Aha. A co jste měl za posledního pejska?

To jsem měl kříženého bernardýna s německým ovčákem.

Tak to byl velký pes.

No, asi 75 kilo.

No, vidíte, my máme Chodského psa.

No, tak toho já jsem vždycky chtěl, chodáka, to je tak krásný pes. Jednu dobu jsem ho fakt sháněl.

Tak to je pro mne další překvapení. Teď Vás nechám taky chvíli odpočívat. Moc Vám děkuji za rozhovor a uvidíme se zítra.

Ano, na shledanou. A budu se těšit.

Příloha 5 Přepis rozhovoru s paní Marií (79 let)

Doba trvání rozhovoru celkem: 56 minut (31.7.2023)

Dg. karcinom prsu, metastázy v játrech.

Dobrý den, já jsem tu za Vámi paní S. jako dobrovolník a zároveň studuji Psychologii a píše diplomovou práci o potřebách nemocných v tomto zařízení. Tak se Vás chci zeptat, zdali máte chuť si povídat. Ten rozhovor by byl nahrávaný, pokud byste s tím souhlasila. Bude také uveden na konci diplomové práce v oddílu Přílohy.

Ano. Souhlasím.

Nebo se Vám chce spát? Jak se Vám dnes vlastně daří?

No, nedaří se mi.

A víte, jak dlouho už tady jste?

(Velká pauza). No asi od 1.7. nebo od prvního druhý?

Takže od 1.7. jste tady? Od 1.2. to by byl únor. Víte, jaké je dnes datum?

(pauza)

No, teď máme červenec.

No, to já vůbec nevím, když se nepodívám do kalendáře.

A máte tady nějaký kalendář?

No, já nevím, kde je.

No, tak dnes je poslední den v červenci. 31. července 2023. No a jak se Vám tady daří?

(Velká pauza). No, je to čím dál horší.

A teď jak se cítíte?

No, teď jsem asi dvě hodiny spala. Takže normálně.

A neruším Vás, nechcete ještě usnout?

Ne. To už ne.

A chcete si chvilku povídat?

No, jistě.

Tak to chvilku zkusíme a uvidíme. Tak já se Vás zeptám, co Vás sem přivedlo, co se stalo? Jaké jste měla zdravotní problémy?

No, já jsem normálně před tím chodila do školy. A učila jsem.

Co jste učila?

No, tělesnou výchovu a biologii.

A tak máte vystudovanou Pedagogickou fakultu?

No, já teď nevím.

A teď mi řekněte, bolí Vás něco?

No, hlavně nemůžu jíst a chřadnu a slábnu. No a dřív jsem si dala nohy dolů z postele a teď už ne.

A teď to nejde.

Nejde, svalová síla mi chybí.

A co Vám k tomu doktoři řekli?

Co jestli?

A jak Vám vysvětlili, že Vám ubývá ta síla, jak jste říkala.

No, neřekli proč. Jenom mi všechno ubývalo, ubývalo a taky mi říkali, musíte se snažit jíst, abych nepřišla úplně o sílu.

A co Vám chutná, když říkáte, že už málo jíte?

No, víte skoro nic.

A pijete něco?

Minerálky.

Dobře, tak si dodáte minerály. A co návštěvy? Chodí za Vámi příbuzní?

No, dcera chodí za mnou a rodina.

Ted' Vám pípнул telefon, tak jste dostala nějakou SMS. Tak se na to podívejte, třeba Vám přijde návštěva, dcera. Máte tu dva telefony, to byl ten černý.

No. 13:56.

Ano. Ted' je 13:56.

No, já nejsem schopna to otevřít. Můžete mi to otevřít? Tím prvním, spodním. Vlevo.

No, teď už to zase zmizlo. Tak já se jdu poradit se sestřičkami. Nerada bych Vám tam něco vymazala.

Kašlem teď na to. Pořád mě někdo vyvolává.

No, a to je zase dobře, že se o Vás starají.

No, kdyby mi to pomohlo.

No, a jak jste tady spokojená?

Přichází zdravotní sestra.

„Já jdu paní zkontrolovat gramofon (pojízdný klozet). A všechno dobrý?“

„No, já na Vás mám prosbu. Paní S. přišla SMS. Můžete mi pomoci se na ni podívat?“

„No, já bych do toho taky nešla. Paní přijde večer dcera, ona se jí na to podívá.“

A vy nevíte, co se mi stalo?

To nevím.

No, a nikdo to neví.

Já jsem tady dobrovolník a já nemám přístup k Vaší zdravotnické dokumentaci.

No, rodina o tom taky nemluví.

No, a co Vy si myslíte, že by to mohlo být?

Nějaký úraz?

Myslíte, že jste někde spadla? Vy jste mi před chvílí říkala, že je tam to nechutenství, že ztrácíte tu svalovou sílu. Jsou tam ještě nějaké jiné problémy?

No, taky zapomínám. A to rapidně.

No, tak to zkusíme, pamatujete si, kdy Vás dcera naposledy navštívila? Vzpomínáte si?

No, teď nevím.

Tak to zkusíme jinak. A je dcera z Prahy?

Je, je. A pracuje. Je taky učitelka.

Tak jak se říká, jablko nepadá daleko od stromu.

Jenomže ona učí francouzštinu a španělštinu.

Na střední škole nebo na vysoké?

Na střední. No, ona už učí dlouho.

Tak to dcera dnes přijde, když je červenec a má ty prázdniny. A máte vnuky?

Dva vnuky.

Tak oni třeba taky přijdou.

No, možná, že jo. Oni chodí, ale víte, spíš mě to obtěžuje.

No, já Vás také nechci moc zatěžovat, já právě hlídám čas, abyste byla odpočínutá na tu další návštěvu.

Ne, chci si povídat.

Abyste byla v pohodě na ně připravená. Teď jsou dvě hodiny, tak možná, že už jsou na cestě. Co myslíte?

No, možná, že jo.

Co byste si nejvíce přála, kdybyste měla kouzelnou hůlku?

Abych se mohla zase pohybovat.

Pohyb Vám schází. A vidím, že máte suché rty, tak Vám dám napít.

Tak, jo.

Takže ten pohyb Vám chybí. A co jídlo, najíte se sama?

No, snažím se, umluvím se na tři lžičky.

No, to je málo, chtělo by to víc, kdyby to šlo. A když jste sem přijela, tak to bylo lepší? To si vzpomínáte?

Jo, když jsem sem přijela, tak to bych řekla, že normálně, tady mě uložili.

A ležela jste hned ze začátku v tomto pokoji?

Myslím, že jo.

A co na televizi, díváte se občas?

No, ta televize nestojí za nic.

A co jste dělala před tím? Vidím tady, že tu máte křížovky? Co jste dělala ráda před nemocí?

Ráda jsem četla, luštila jsem křížovky. No, víte, byla jsem sama doma s kočkou.

S kočkou. A kdo má teď Vaši kočku?

No, ta zůstala na chalupě. Já jsem bydlela na chalupě.

To bylo někde u P.?

U P., u M. Manžel mi zemřel asi šest let před tím, tak jsem tam zůstala sama.

A o tu kočičku máte postaráno?

No, starají se děti sem tam. Kočka se postará prakticky sama o sebe.

Nejste již unavená? Opravdu se nepřepínejte, třeba Vám dnes přijde ještě jedna návštěva. Mě tím neurazíte. Nechce se Vám ještě spát?

Ani ne.

Tak já Vám naliju vodu. Zkuste to ještě dopít. Pak to pitko rozeberu a doleju Vám tam, co budete chtít.

No, já jsem ani nevěděla, jak jsem tady dlouho, kdybyste mi to neřekla.

No, já to taky přesně nevím. Já jsem Vám řekla jen dnešní datum.

Děkuju za vodu. Je to lepší. A vy tady taky někoho máte?

Ne, já jsem tady jako dobrovolník a také studuji psychologii, jak jsem Vám již říkala.

Dobrovolník?

No, to je člověk, který chodí za pacienty, když má čas, povídá si s nimi nebo jim například předčítá něco z knihy, když chtějí.

No a oni mi řekli tady, že když začnu chodit, že to bude dobré...no, jo, jenomže, poručte tělu.

No, to je dost těžký, když není ta síla v nohou. Tak Vám neřekli, proč jste tady?

Jo, já vlastně vím, já jsem byla onkologicky léčena na karcinom prsu. No, mě pořád léčili a dávali mi další a další ty onkologické léčby. No, až nakonec asi 26.5., jsem se dozvěděla, že mě z té onkologie musí vypustit, protože pro mě nemají žádné léky.

Že už nebude další léčba?

No, že moje léčba je ukončená.

Jak jste se cítila, když Vám to oznámili?

Špatně.

Co Vás napadalo?

No, že mě prostě vyhodili.

Myslíte si, že Vás vyhodili nebo že Vám již neměli co nabídnout?

No, jedno i druhé. Neměli mi co nabídnout, tak co mohli dělat.

Takže Vám to najednou ukončili. A ta onkologická léčba byla tady v P. nebo v tom M.?

V P.

A co Vám řekli potom, když už řekli, že není možná další onkologická léčba, co Vám ještě doporučili?

No, že postoupím někam, kde se o mě budou starat. No, to mě dovedli sem, tady to bylo hezké. Teráska tady byla, sluníčko, no, prostě moc hezké. Jenomže, jenomže jsem slábla a slábla.

Hm. A to je pro Vás deprimující.

No, já jsem si myslela, že je možný něco dělat s těma výsledkama.

Že se dá.

Ale sestry mi tady vysvětlily, že to už je doprovodná péče a že to je prostě konec.

A tak Vám to nějaká sestřička vysvětlila?

No, sestřičky.

Co Vás prvně napadlo?

No, ona mi řekla, no, řekli, že mi budou léčit potíže, jaké mám, že se budou snažit jako vylepšit ty příznaky.

Takže se nebude léčit ta příčina té choroby?

No. Nebude.

Co Vás napadlo, když jste se tohle dozvěděla? Jak jste přijala takovou zprávu?

(Pomlka). Tak jsem si myslela, že by bylo spravedlivější, v podstatě po tom mém životě, mě nechat pomalu zaspávat.

Jako, že by to zvládali nějakýma injekcemi, myslíte?

No nebo opiáty postupně. Postupně uspat a tak.

To Vás napadlo samotnou?

Hm.

A řekla jste to třeba dceři, tu myšlenku, to uspávání těma opiátama?

Já jsem to i četla někde v té zprávě, kterou napsali z té onkologické péče. To víte, papíry ty produkují furt v jednom kuse. No, ještě, než jsem sem přišla, tak pak dcera mi to už nedávala číst.

Takže teď víte, že jste tady v té doprovázející péči, můžeme to tak říct?

Hm.

A s kolika lidma tady máte kontakt za den?

No, těch sestřiček je hodně.

Rozumím, to se nedá ani zapamatovat.

No, to já je ani nerozeznávám.

No, ony jsou všechny v uniformě. Co lékař, chodí za Vámi nějaký lékař?

No, byl tu jeden lékař ze začátku. Starší pán z onkologie. A ten tam napsal: „Tahle paní nemá velkou vůli se léčit.“

To jste v té zprávě četla?

Nebo mi to řekli.

A to už jste byla tady?

Jo, už jsem tu byla asi tři dny. Tak jsem se ptala zdravotní sestry, jestli mě teda budou léčit, a ta mi řekla, tady se už nic neléčí, tady se ty příznaky zaléčují a snaží se je jen zmírnit.

Takže Vám tu zmírňují ty příznaky. Jak se Vám tu spí?

Hm. Když mi dají injekci, tak jako lepší, když mi ji nedají, tak hůř.

A Vy jste třeba řekla před tím personálem, že jste přemýšlela o tom zaspávání těma opiátama?

Ne, to nebyl můj nápad. To jsem si přečetla v tom papíru, to bylo rozhodnutí té doktorky, co o tom rozhodovala nakonec v té nemocnici.

V té zprávě.

V té doprovodné zprávě.

Tak jste byla naštvaná, když jste se dozvěděla, že už ta léčba nebude pokračovat?

No, v podstatě jo, protože jsem si myslela, tak ještě mohli zkontrolovat ty laboratorní výsledky, jestli se mi trochu nezměnily.

Ano. A řekli Vám, že když jste se léčila s rakovinou prsu, že ten nádor je ještě někde jinde v těle?

To jsem taky věděla, protože z těch zpráv z onkologie jsem věděla, že mám metastázy v játrech, v plicích, ve slinivce, prostě všude.

A právě z toho ztrácíte tu svalovou sílu. Vysvětlila jste si to tak, že když má člověk ještě ty další nádory, že to je důvod, proč člověk ztrácí tu fyzickou sílu?

No, zřejmě něco takového muselo být. No, já jsem taky učila biologii. No, já ani teď nevím.

No, Vy jste na začátku našeho rozhovoru říkala, že jste studovala na učitelku a že jste učila tělocvik a biologii. Také jste mi také řekla, že Vaše dcera učí francouzštinu a španělštinu.

Jo, no a pak jsem začala slábnout tou rakovinou.

A taky jste říkala, že ten spánek se změnil.

No, ale když jsem byla doma, tak jsem nebrala nic na spaní.

No, to jste byla na tý chalupě a měla jste tam tu kočku, jak jste mi říkala. Co Vás teď nejvíc těší v životě? Ty návštěvy dcery?

No, ty taky.

Je tady ještě něco?

Už toho moc není. No, ale máme jednu pravnučku.

Byla za Vámi se sem podívat?

Jo, byla. No, ona má jeden rok.

Tak to je moc hezký, že Vám ji přivedli. Takže máte jednu dceru.

Ano a dva vnuky.

Už jste unavená, chcete si odpočinout?

Ne.

Chcete se napít?

Dobrý, ale teď ne.

Takže to Vaše přání je, abyste mohla chodit, a kdybyste mohla víc jíst.

No, kdyby mi trochu víc chutnalo.

Co jste ráda jedla před tím, než jste onemocněla?

No, cokoliv. Ráno mi stačil pohár mléka a půl rohlíku.

Co jste teď obědvala?

No, tak oni vám nasekají nějaký chleba a pomažou nějakou pomazánkou, dovážejí mi nějakou polévku.

A ta polévka, to by nešlo sníst víc té polévky?

No, to jsem se snažila vždycky jako aspoň sníst.

A teď na oběd jste snědla polévku?

No, snažím se aspoň, pokud to jde.

No, já tady mám pro Vás ještě otázky, ale pokud jste unavená, tak bych za Vámi zašla někdy jindy. Máte mít ještě jednu návštěvu.

Ne, klidně se ptejte. A co studujete?

No, já jsem studentka psychologie, a tak píši diplomovou práci o vážně nemocných pacientech, jak jsem Vám říkala na začátku našeho rozhovoru. Tak pro Vás mám ještě pár otázek. Můžeme pokračovat dál?

Ano.

Dobře. Moc Vám děkuji. Můžu se Vás teda zeptat, jak vlastně ta rakovina prsu u Vás začala? Našla jste si bulku?

Jo.

Tak to ze začátku léčili?

No, jasně.

A jak dlouho se onkologicky vlastně léčíte?

Od roku 2016.

Ano. Takže to omezení, co Vám nemoc vzala, tak to je ten pohyb, nechutenství a je tam ještě něco?

Přestalo mi chutnat jíst.

Ano, je tam i ten úbytek té svalové hmoty a že jste taková více unavená, ano?

No, pomalu to tak přicházelo.

Ano, takže teď ta únava a ten pohyb?

No, asi jo. No, kdybych to tak zvládla.

Kdybyste zvládla chodit?

No, kdybych to zvládla, ale nezvládnu.

To mě opravdu mrzí. Jak už to trvá dlouho? Chcete pomoci s tou hrazdičkou?

No, ty ruce ještě zvednu.

No, aspoň ty ruce, abyste si je trochu cvičila.

No, ještě zatím ty ruce trochu vydržej, no, to víte.

A bolesti teď nějaké máte? Třeba jestli Vás nebolí břicho?

No, když něco sním, tak mě to tam tlačí, já si myslím, že je to od těch jater.

Jo, že to může být ono. A nevysvětlili Vám to, neřekli Vám o tom více?

Ne.

Takže je tam takový tlak, když něco více sníte. Vidím, že máte plenkové kalhotky.

No, plenu mám.

Tak to je taková jistota.

No, ty pleny nosím od začátku, jak jsem tady.

Tak přes noc je to určitě dobrý, že na to nemusíte myslet. Odvází Vás sestřičky na záchod? Nebo tady máte ten gramofon (*pojízdný klozet*)?

Mám gramofon.

A teď ho nepotřebujete?

Ne, jinak tento pokoj má WC hned za dveřma.

A to zvládnete?

No, docela, ale ne běžně.

Tak to je dobře. I v noci? Nebojíte se, že spadnete? Voláte si sestřičku?

No, těch sester je tu hodně.

Tak to je dobře. Co ztráta váhy, to teď u Vás bude, když teď málo jíte.

Hm.

A co úzkosti, napadá Vás někdy, že přemýšlíte, jak to všechno bude? Třeba tlak na prsou nebo strach, co bude dál?

Ani ne.

Spíš Vás trápí, že se nemůžete tolik pohybovat, jako před tím, jak byste chtěla?

Spíš jsem si myslela, že mi pomůžou s tím pomalým zaspáváním a že odejdu ve spánku.

Rozumím, Vy jste mi říkala, že nemáte žádný bolesti?

No, když mi dají léky, tak nemám.

No, víte, jsou lidi, kteří se kvůli ukončení života vydávají třeba do Švýcarska, Nizozemí, ale to není pomalé zaspávání. Víte, o čem mluvím?

(Pauza). Ano.

No, to by už byla eutanázie. Což v této republice není možné. Tady to ty zákony neumožňují.

No, já jsem o tomhle mluvila s praktickým lékařem. To je ale už před nějakou dobou.

A teď byste uvažovala znovu o té eutanázii?

Myslím si, že jo.

No, já si myslím, že to musí být opravdu těžké rozhodnutí odjet zemřít do cizího státu. A naše republika to těm pacientům, jak to sama jistě víte, neumožní. Je to tady zakázané.

Hm.

Takže, kdybyste měla tu fyzickou sílu, tak byste, čistě hypoteticky, odjela tam, kde je ta eutanázie dovolená?

No, tak, jak jste to řekla (*pauza*), myslím, že ne.

No, ono je to taky mimo jiné finančně náročné.

A kolik to tak stojí?

Tak to Vám neřeknu, ale lidi, kteří se pro to rozhodli, tak tam odjedou, jsou to velké peníze, oni si za to nechají hodně zaplatit. Chce to mít ještě na to tu sílu. Je to náročný. A máte teď z něčeho strach?

(*Pauza*).

Co přijde, jak to bude dál?

No, já nevím. Ale chtěla jsem se zeptat, kolik je Vám vlastně let a co studujete? Medicínu?

Ne, ale mám vystudované ošetřovatelství pracuji také jako zdravotní sestra, a ještě studuji teď psychologii, no zkuste odhadnout můj věk. Jděte do toho.

No, takových 45 určitě.

No, tak to jste hodná, že jste mi těch deset let ubrala. Jsem tam nejstarší studentkou, studuji na Pedagogické fakultě, magisterský obor psychologie, a ještě pracuji na poloviční úvazek v nemocnici. No a tady jsem se mimo jiné spojila se sociální sestrou a tady funguju jako dobrovolník. Chtěla byste se ještě na něco zeptat? Stačí Vám to takhle?

Ano.

No, chci se Vás zeptat. Necítíte se již unavená? Já myslím, že spolu hovoříme již 45 minut.

Zatím ne.

Tak já se Vás ještě zeptám, hovořila jste otevřeně o té své nemoci, jak jste mi tu řekla, že Vy víte o těch metastázách. Je tady někdo, s kým byste mohla opravdu upřímně pohovořit?

(*Pauza*). Ani ne.

Chci se Vás zeptat. Jste věřící?

Normálně ne.

Takže třeba pan kaplan se tady za Vámi zastavoval?

To si nevzpomínám.

No, taky možná, když si ho ti pacienti nevyžádají, tak asi nedorazí. A další moje otázka. Máte pocit, že byste chtěla dokončit nějaký životní úkol, kdyby to šlo, co byste ještě chtěla udělat?

Tak teď mě nic nenapadá.

No, třeba se dožít dalších narozenin pravnučky.

No, to víte, že bych chtěla vidět, jak roste, ale možný to zřejmě není.

A s kým byste se chtěla ještě vidět? Chodí za Vámi dcera a vnuci. Ještě se s někým se chcete vidět?

Všichni moji takový jako nejbližší už nejsou z té blízké rodiny.

A nějakí přátelé, přítelkyně ze studií třeba?

Hm. Nevím.

A chtěla byste někomu odpustit, jsou tady nějaké nevyřešené věci?

(Pauza)

No, já nemám pocit, že bych někomu něco způsobila.

A je tu někdo, kde byste si přála, aby se Vám omluvil, aby Vás žádal o odpuštění?

Taky snad ne.

Tak to je dobře. Některé lidi to trápí. Potřebují se ještě někomu omluvit nebo něco zařídit. Tak dobře. Já Vás tu nechci dále vyčerpávat. Vidím, že jste již dost unavená. Moc Vám děkuji za rozhovor.

Taky z toho musíte mít hlavu v pejru.

No, přemýšlím o tom hodně. No, víte, já jsem si to téma vybrala sama. Nikdo mě do toho nenutil.

Hm.

Tak a teď se pojd'te napít. Můžu Vám dát napít?

Tak jo.

A až sem půjdu příště, mohu se za Vámi zastavit?

No, jestli mě tu najdete, tak jo.

No, já si říkám, že teď je doba pro ukončení rozhovoru, že si taky musíme nechat Vaše fyzické a duševní síly pro rodinu, která se tu za Vámi určitě zastaví. Teď mi ještě řekněte, na které straně stolku chcete mít ty telefony.

A jsou vybitý?

No, kontroluju to a vidím, že je slabá baterie. Tak teď vybereme nabíječku. Kde to nabíjíte? Kde máte zásuvky? Jo, už jsem je našla.

Do té d'urky, takové ploché. Jo, to je ono, děkuju. Děkuju moc.

A jestli chcete dopít vodu, tak já bych ji pak ještě dolila.

Jo.

Tak, ještě Vám tu dám kapesníčky. Ještě byste něco potřebovala? No, měly bychom se pokusit dostat se na tu smsku, ale personál mi říkal, že Vám nesmí jít do telefonu. Máte na tom černým telefonu novou smsku.

Ono to počká.

No a není Vám zima na nohy? Chcete je přikrýt?

No, když budete tak hodná.

Tak jo. Ono je tu už docela chladno.

Tak díky, strašně moc.

Tak dobře. Tak se mějte a děkuju Vám moc, že jste byla se mnou tak trpělivá.

Já Vám taky, že jste se mnou ztratila čas.

To není ztracený čas. Vše bylo velice důležité, co jste řekla.

A rozumíte trochu biochemii?

Biochemii ne, ale rozumím těm lékařským diagnózám, protože mám vystudovanou vysokou školu, obor ošetrovatelství, ale nejsem onkologická sestra. Tak se opatrujte, odpočívajte a určitě Vám přijde další návštěva, tak ať máte sílu na tu návštěvu. Držte se.

Vy taky.

Tak na shledanou.

Na shledanou a hezký zbytek dne.

Příloha 6 Přepis rozhovoru s paní Mirkou (78 let)

Doba trvání rozhovoru s přestávkou celkem: 1hodina 17 minut (5.9.2023)

Dg. karcinom prsu, metastázy v kostech.

Dobrý den, paní Mirko, já tu funguji jako dobrovolník a zároveň studuji Psychologii a píšu diplomovou práci o potřebách nemocných v tomto zařízení. Tak se Vás chci zeptat, zdali máte chuť si se mnou povídat. Ten rozhovor by byl nahrávaný, pokud byste souhlasila.

Ano, jen počkejte, já to dopiju.

Určitě. No já Vám ještě doleju.

Tak jo.

Já jsem se Vás přišla zeptat, jak se Vám tady daří.

No, já jsem před tím byla v Č. B. No a bylo to asi necelých 14 dní, no, a když jsem přišla sem, tak jsem se potom až rozbřečela, když děvčata odešly.

Takže rodina Vám pobyt v tomto zařízení zajistila?

No, já mám dojem, že kluci nějak...Nevím. Nechci se ptát.

Nechcete se ptát. Rozumím.

No, asi zapracovali, protože když jsem mluvila s tím mladším, on dělá velitele policajtů v P., protože mi říkal jeden den, že jsem tady asi dvanáctá, no, a v těch Č. jsem skoro dvacátá.

Tak jste brali tohle zařízení.

No, nechalo se to v obou. No a za měsíc jsem byla tady.

A to je dobře, ne?

To jako jo. Starají se tady o člověka, slušný jsou, milí, příjemný. To byla cikánka teda, je mi to jedno, jestli je to cikánka, ale hlavně že se chová slušně.

Ano, jde hlavně o charakter člověka.

No, tam v B. na mě jedna sestra vlítla: „Tak si zažádejte o nadstandard“.

Aha, to jste tam byla na pokoji, kde bylo více pacientek?

Ne, my jsme tam byly na pokoji dvě.

A přesto jste se ale rušily?

No, a přesto jsem se s ní, a ještě s jednou zdravotní sestrou, trošku jako utkala, protože, no, takhle jsou lidi různý.

No, teď jsem měla stejnou myšlenku.

A vemte si jako, no, já mám takovej dojem, že ty lidi, co ošetřují, to by mělo bejt pro ně poslání, a ne rvát na pacienty. No, tak jsem šťastná, že jsem tady.

A daří se Vám tady dobře?

Dobře.

Jak se teď cítíte? Máte teď dobrou náladu?

No, takhle. Dobrou náladu mám. No, to jako jo. Opravdu jsou tady děvčata hodný. No, a když jsem sem přijela, tak jsem se musela smát. Oni na mně: „No paní ..., kde jste, my na Vás vyhlásili málem celostátní pátrání.“

Tak takhle pěkně Vás přivítali?

No, pan recepční, dole. No, my jsme totiž přijeli dýl. My jsme jeli sanitkou ještě s jednou paní, vezli ji nejdřív na H., protože tam musela být paní na RTG. No, ten řidič to musel zajistit, tak nevím, proč mě nejdřív nepřivezli sem. Tady mě v klidu předali, no, prostě já jsem byla tady během pěti deseti minut odbytá, předali mě rychle.

A ne někde čekat, že?

No, já tam čekala skoro hodinu, já tam pomalu bolestí brečela.

To znamená, že Vy už jste neměla léky proti bolesti?

No, ráno jsem je ještě měla, najedla jsem se.

Co dostáváte, nějaké tabletky nebo náplasti?

No, co dostávám, tabletky, no, já nevím, taky náplast a dostávám i injekce.

A Vy jste to ráno dostala co?

No, dostala jsem ty prášky. A tu náplast jsem měla.

No, a přesto jste cítila, že ty léky již nezabírají.

No, totiž, jak jsem tam seděla, tak jsem prostě měla bolesti.

Jak jste to teda zvládla, takovou zátěž?

No, horko těžko, ale musela jsem.

No, takže jste tam čekala tu hodinu, až se Vás někdo ujme. Ta paní, co jela na ten RTG, určitě nepotřebovala další léky na bolest, mohli jste jet nejdříve sem.

No a spravilo mi chuť, když jsme přijížděli, že jsem říkala: „Jé tunel.“ Tím jsem ještě nejela, protože jsem občas koukla z tý sanitky, kudy jedeme, tak já ... neznám.

Ano, takže Vy jste přímo z K.

Ne, já jsem z O. No a já jsem tady přímo v B. bydlela 28 let.

Vy jste věděla, že je tady v blízkosti nemocnice?

Věděla jsem, ale nevěděla jsem, že tohle je pro onkologický pacienty, to jsem nevěděla.

Nechcete se napít? Vy tady máte takovou hezkou plastovou láhev.

No, ta je od syna a taky jsem dostala vynadáno kvůli tý flašce.

Jak to? Vždyť je tak krásná, mě se líbí.

Protože jsem se polila. Já nevěděla, jak ji otevřít a polila jsem se.

A to jste dostala tady vynadáno?

Ne, od ségry.

Takže já to shrnu: ten příjezd sem byl náročnější, Vy jste čekala hodinu před jiným zařízením a nedostala jste léky na bolest.

No, ty jsem dostala tady ve špitále. Potom hned mi dali injekci a prášky.

A tu injekci Vám píchají asi pod kůži?

Jo. Jednou do stehna, no, střídají to podle toho, jaká to je.

A jak jste se vlastně o té své nemoci dozvěděla? Jak to začalo? Můžete mi o tom něco říct?

No, jak to začalo, úplně čirou náhodou. Já jsem se sebou doma švihla.

A žila jste doma sama?

Ale byli tam zrovna Pražáci, ten starší syn s mladou tam byli. No a já tam spím v pokojíčku, no a já jsem si natočila vodu do vany.

Takže jste byla v té koupelně?

Ne, byla jsem v pokojíčku a chtěla jsem se vykoupat, no, a v pokojíčku zhasnuto, a teď nevím přesně, jestli jsme měla v tý koupelně rozsvícený to malý světlo, to nevím přesně.

Byla tma.

Byla tma a mladá takhle podél tý zdi mi nechala krabici s flaškama na zavařování, a já ji neviděla, zakopla jsem o to a švihla jsem sebou. No, byli tam ti Pražáci, tak hned vylítli a okamžitě jsem jela... Volali záchranku.

Zlomila jste si něco?

Zlomila jsem si stydkou kost a narazila pánev, tak mě převezla záchranka do nemocnice do K. Tak okamžitě RTG a injekce, tam to bylo celkem solidní.

A pak Vám přišli na tu Vaši nemoc?

No, druhý den ráno, protože já jsem tam přijela o půlnoci. No, tak mi dělali CT a zjistili, že tam mám nějaký onkologický nález.

Řekli Vám to více přesně?

No, já jsem to vzala, že tam něco je.

A upřesnili to místo?

Že to je prostě dole, tadyhle.

Dole v podbřišku?

No, pak mi dělali ještě mamograf, dělali mi různý vyšetření.

Takže Vás vyšetřili horem dolem.

No a pak se do toho zapojila moje sestra.

Ta je mladší nebo starší?

Sestra je o šest let mladší. Je zdravotní sestra. Celej život dělala na onkologii, no, ona je dětská zdravotní sestra. No, jí je sedmdesát dva a je taky v důchodě. Tak ta se do toho taky zapojila, byla jsem taky na onkologii.

A co Vám k tomu ještě řekli ti lékaři?

No, tak na tý onkologii paní doktorka, když dělala to vyšetření, tak mi říkala: „Paní R., mám Vám to říct na rovinu?“ No a já řekla: „Já to chci slyšet prostě na rovinu.“

Byla jste tak odvážná, chtěla jste slyšet pravdu.

Chtěla jsem to slyšet na rovinu, a Eva (*sestra p. Mirky*) potom taky. No, Eva mi potom vynadala, protože tadyhle (*p. Mirka ukazuje*) jsem měla tukový nádor.

To ale není maligní, zhoubné.

No, není, ale já jsem si tady nahmatala bulku.

Na tom prsu?

(*paní Mirka ukazuje na levý prs*). Tady.

Ano.

No, to je ten zhoubný nádor a já jsem to řekla ségře.

Chcete nějak upravit polštář?

Ne, zatím dobrý. Kolik je? Čtvrt na tři...

Ne, čtvrt na čtyři.

Tak já si zavolám sestřičce o injekci.

Určitě.

No, takže se do toho vložila ségra, ta se tam doslova rafla.

To bylo v tom B.?

Jo a byly tam slušný sestřičky, no, převážná většina dobrý.

A co Vám tedy ta paní doktorka řekla, když jste ji řekla, že to chcete slyšet na rovinu?

No, že mám metastázy do kostí.

Přichází paní sanitářka.

„Dobrý den, co potřebujete?“

„No, řekněte prosím sestřičce, aby p. Mirce aplikovala injekci na bolest.“

„Ano, to zařídím, já to řeknu sestře M. To zařídíme.“

Všechny jsou hodný.

No, a my jste se zastavily u toho, že Vám doktorka řekla, že máte metastázy v kostech, a řekli Vám, kdy to Vaše onemocnění vlastně začalo?

No, to já nevím. Ona se o tom bavila s mojí sestrou Evou, jo, takže jako... no, to víte člověk je v ten moment asi v šoku, ale já si to jako nepřipouštím, protože si říkám, tak mám jedno pravnouče. V prosinci bude druhý pravnouče, tak se toho musím dožít. No, kdysi jsem byla na rozstřelení ledvinových kamenů.

To musela být bolest, co?

No, ani Vás neuspějí.

Měla jste před tím ledvinovou koliku?

No, to jsem měla, to bylo příšerný jako.

Oni právě pacienti říkají, že to jedna z nejhorších bolestí.

No, tak to potvrzuju. Vopravdu jako bolestivý to je, ta kolika ledvinová. To mi moje šéfová říkala: „Hele Mirko, mazejte teď k doktorovi nebo dostanete pohlavek!“

No, já vidím ten Váš přístup k životu, že všechno zvládáte.

No, to jsem musela.

A v jaké profesi jste pracovala?

No, já dělala celej život účetní.

No, teda, to máte cifry v malíku.

No, tak mám. Co mi jinýho zbývalo.

No, to musí být všechno přesný, na halíř.

No, teda, takhle, já jsem nejdříve dělala na základce jako účetní. Tam jsem dělala asi sedmnáct let. Pak mě tam, s prominutím, nasrali. Druhej den jsem dala výpověď.

Aha, no a pokud bychom se mohly vrátit k té doktorce na onkologii, tak jste mi řekla, že po její pravdivé zprávě jste byla v šoku.

No, asi jo, takhle to taky vnímala sestra Eva. Ona za mnou jezdí, prádlo mi vypere, a ještě mi vynadá do telefonu.

No, vy jste asi obě dvě takové razantnější, že?

No, obě dvě.

Takže po té zprávě, jste byla v šoku.

No, tak jsem to vzala. Můj taťka měl anginu pectoris, protože dělal celej život v syntetických barvách v N. v dílnách, tam stříkali ty základní vozy. Takže jako vzala jsem to jako fakt, že holt se stalo, stalo. Nedá se nic dělat.

Takže ta původní bulka byla v tom prsu. Takže Vám vzali ten prs?

Ne, nic s tím nedělali. Mám tam tu bulku pořád. No a brala jsem to jako: stalo se stalo. No, tak nejsem ani první, ani poslední.

Rozumím. Ale dala jste si zároveň cíl, že vlastně čekáte v prosinci na to Vaše druhé pravnuče. To je Váš úkol, abyste ho viděla.

Jo.

A už víte, co to bude?

Ne, zatím mi to ještě neřekli. No, já budu muset čurat. *(Pomáhám pacientce na pojízdný klozet).*

Tak já Vás tady nechám v soukromí a jdu zjistit, zda zdravotní sestra ví o té injekci.

Tak to jste moc hodná.

(Po aplikaci injekce rozhovor dále pokračuje).

A tak se Vás taky, paní Mirko, chci zeptat, zda chodíte s tím chodítkem, koukám, že ho tady máte.

Tak takhle s tímhle tím ne, protože já jsem s ním nikdy nechodila, ale s támhle tím druhým chodítkem, tak s tím jsem chodila i v B. Byla jsem si víc jistá, že jsem opřená, no, a dneska jsem byla taky s tímhle tím chodítkem.

A máte mít dneska návštěvu? Čekáte návštěvu?

No, já nevím. Ona ségra překvapí. No a včera a předevčírem se mi stalo, že než jsem došla na záchod, tak jsem se počurala, tak jsem si nechala dát na noc radši plínu.

Chcete teď přikrýt?

No, to jo. Já mám asi blbej krevní oběh a mě občas zebou nohy. A občas si беру i teplý ponožky. No, ale teď je ještě nepotřebuju.

Tak to jsem na tom stejně, jakmile začínají podzimní dny, tak už musím mít do postele ponožky.

No, a v tom baráku jsem měla ponožky. No a mohla bych Vás ještě poprosit, jak je tam ten stoleček, tak tam jsou vlhčený ubrousky.

Tak tady jsou a nápoj máte, abyste se mohla napít.

No, a ještě ty použitý, chtěla bych Vás poprosit, tak ty do koše.

Určitě. A teď mi povězte, co Vás teď nejvíce trápí z těch tělesných příznaků?

Tak ta bolest toho ramene a trošku toho kříže.

A dá se to zvládat s těma náplastma?

Dá. Těma náplastma a nechávám si dávat slabší injekce. Takový ty střední. Byl takový tejden, kdy jsem si nechávala dávat silný injekce, no a byla jsem taková přiblblá, takže pak jsem si řekla ne, jenom slabší injekce.

Takže když si to zopakujeme, máte bolest ramene, bolest kříže a je tam ještě něco? Jíte dobře?

Tedy tady jím dobře.

A chuť k jídlu je?

Tedy už jo, protože dávají mi tady jogurty, dávají mi sýry. Tam byly samý takový pomazánky. No, já jsem tam měla jednou pomazánku, no, vona byla něčím ředěná, jako já nevím, majolkou, aby to jako nastavovali, no, já to chápu, protože, strava je drahá. To mi prostě nesesdlo. No, prostě obracel se mi žaludek a měla jsem ho v krku. Tak jsem musela pak poprosit o injekce nebo o prášky, aby mi to dávali na zklidnění žaludku. No, tady je nemám, akorát ty střední na bolest.

Ano, takže máte injekce na bolest a pak říkáte, že není žádné nechutenství.

Ne. No, podívejte se mi do lednice. Mám tam jogurt nějaký jako bezlepkovej nebo něco.

Jo. Myslíte, že máte intoleranci na lepek?

Nemám, ale spravilo mi to tu chuť. Tak jsem říkala Evě, hele, když mi zase budete chtít něco koupit, tak mi zase kupte ten jogurt. Vopravdu ty jogurty spravějí tu chuť.

No, koukám Vy tady máte na stolku tu Activii.

No, ta byla dneska k snídani.

Snídaně, ale máme odpoledne, aby se Vám to tady, paní Mirko, nezkazilo. Nechcete to dát do té lednice?

No, já to sním, než bude večere.

A kdy máte vlastně večeri?

V pět. To je studená večere.

Co ta Vaše pohyblivost, ta se zhoršila?

No, je mizerná ta pohyblivost, no.

To se zhoršila asi od toho pádu?

Totíž takhle, přišli na to, že mám artrózu 3. stupně v pravém koleně. Dali mi jednu injekci na ortopedii v K.

A pomohlo to?

Tak jako částečně jo.

A jak jste ještě doma spadla, jak jste říkala, že u toho byla ta návštěva, to je asi jak dlouho? Rok?

Ne, to bylo fofrem. To bylo letos v červenci.

Letos se Vám to stalo?

Jo. A šlo to fofrem.

A to jste před tím normálně chodila?

No, chodila jsem před tím už normálně o berlích, protože jak mi zjistili tu artrózu 3. stupně, tak už jsem je dostala, když se podíváte do skříně, tak jsou tam ty berle.

A s těma jste chodila.

S berlema jsem chodila. No a pak byl ten pád.

Takže teď jste schopna se s pomocí personálu přesednout na ten pojízdný klozet. Co koupání, pomáhají Vám sestřičky?

Jo, takhle, ráno mě vykoupou tady jednou za týden. To mě naložej na tadyhle ten vozejk. Dovezou mě támhle k tý sprše, já si tam normálně stoupnu, chytnu se a voni mě tam vomejou.

Takže Vás nikam nevozí na tu koupelnu?

Ne. Koupají jednou tejdně a jinak mě odvezou tajhle k umyvadlu, já se opláchnu a oni mi umejou záda a já se zepředu umeju.

No, vidím, že tady máte kyslík, takže Vás trápí dušnost?

No, ale jako jednou za čas.

Jo, nepoužíváte to často?

Ne, v B. mi kyslík vůbec nedávali. Kdysi v P. na plicním mi ta paní doktorka řekla, že mám počínající astma.

A máte na to nějaké léky nebo máte inhalátory?

No, prášky jsem měla. Ale já teď nevím, jestli mi na to dávají nebo nedávají.

Takže dýchá se Vám dobře, kašel žádný není?

Ne.

Takže nejvíce Vás trápí ta bolest v rameni a pak v tom kříži a kdyby se zlepšila ta pohyblivost. Tak si tady v klidu poležíte, spíte si a počkáte si na tu návštěvu?

Jo, spím si a podívám se třeba, co je v televizi.

Ano. A co Vaše paměť?

No, občas si nepamatuju.

Můžete si číst, paní Mirko?

Mě to nebaví. Ale ráda si pustím *Snídani s Novou* a pak se podívám, co kde dávají.

A máte tu hodně programů?

No, je tady hodně programů, ale za nic nestojej. Je tam třeba i rozhlas, ale to si nepouštím. Jo a pak ty americký krváky, tak to říkám strčte si to někam.

A díváte se teda na nějaké romantické filmy?

Jo. To jo.

Jak se tady cítíte, co se týče sociálních vazeb? Mají čas si s Vámi sestřičky popovídat nebo se tu cítíte osamocená?

No, tak někdy jo, ale jo. Sestřičky přiběhnou.

Takže vyloženě nějaký pocity osamění nemáte?

Ne.

A Vy máte dva syny, jste říkala, no a co vnoučata byli tady za Vámi?

Byla tady. Tryskomyš.

Kolik je té Tryskomyši?

Dva a půl roku, no, takhle v únoru jí budou tři roky.

Ta je ještě malá.

Tak už v B. byla za mnou a byla tam jak doma.

Byla tady za Vámi?

Jo, byla tady jednou. No, já jsem přijela ve čtvrtek. Ten minulej čtvrtek.

Aha. No a teď, kdybyste se zamyslela, jestli je třeba něco, čeho se Vám teď nedostává, co byste potřebovala, a ono to není. Nebo co jste měla, a už to není. Přemýšlela jste o tom takhle někdy?

No, ta pohyblivost, ta mi chybí, protože rehabilitačky mi říkají: „Zpomalte, pomalu.“

Ted' vím, po kom je ta Tryskomyš.

No, to už jsem ji v B. vynadala. To jsem jí říkala:“ Zklidni se nebo dostaneš na prdel.“ Tak se na mě tak podívala a stejně si dělala, co chce. No, to říkal Jára, to je můj syn, on je po druhý ženatej, a stál s ní u bazénu, jenom se otočil a už byla v tom bazénu.

No, chcete upravit ten polštář? Leží se Vám dobře?

No, občas já říkám, že je to taková blbá matrac, jo.

No, oni Vám dali tu antidekubitární matraci a ona se postupně nafukuje.

No, to je vono. No, museli mi ji jako ztlumit. Měla jsem to jako navíc, tak to dali na 50. No, dyť já vážím padesát, takže už to v noci jako moc necítím.

A je třeba nějaká věc o čem byste měla strach s někým hovořit?

Na nic jsem nepřišla, co potřebuju, tak si řeknu.

A čeho se Vám tu nejvíce nedostává, přeci jenom nejste tu doma.

(Pauza). No, já nevím.

Zvykla jste si tady? Jde to tady?

Jde. No, hlavně je tady čisto, je tady příjemný prostředí, jsou tady příjemné holky i mužský.

A jezdí s Vámi na zahradu?

No, zatím ne. Já jsem zatím nechtěla. Říkám si, až bude trošku líp. Tady jsem si nechala tepláky a mikinu a ponožky.

No, zítra má být snad líp. A máte ráda ty horka?

Tak do dvaceti pěti. No, právě jak byly ty horka, to říkala i Eva, žádnou chuť k jídlu jsem neměla.

Kdo Vás teď v té nemoci nejvíce podporuje?

No, dá se říct rodina. Ségra ta mě občas sprdne jak Franc kozu.

Tak to je hezký. A využila jste tady toho pana kaplana?

Ne. Já jako nejsem věřící. Já jsem křtěná katolička, ale jako dítě jsem chodila na husitský náboženství.

Tak jste v husitské církvi?

Spíš husitská, ale nechodila jsem od té doby, co ta druhá babička zemřela, akorát v první třídě, když jsme měli povinný náboženství. To jsem měla jedničku.

A co ta frekvence návštěv? Vyhovuje Vám, jak často za Vámi chodí?

Jo. Taky kluci jsou oba v práci, ségra taky bydlí v K.

Takže to berete, jak oni můžou.

Jo, jasně.

A co Vaše potřeby, respektuje je ošetrovatelský personál?

Jo.

A co spánek?

Budete se divit, ale v poslední době tady spím dobře.

Jo, tak to jste se tady dobře aklimatizovala, takže říkáte raději být sama než se s někým hádat.

No, říkám, já měla dobrou spolubydlící v tom B., taky paní Evu. No, to byla sranda, my jsme si řekli, že si budeme tykat, tak já říkám: „Já jsem Mirka, ale sestru mám Evu.“ No, ona zase říká: „No, já mám zase sestru Mirku.“ (*Smích*). Tak to bylo nádherný. Tím pádem jsme si už padly do oka.

A já se Vás zeptám, měla jste tu možnost hovořit s lékařkou o té své nemoci? Přála jste si to vůbec?

No, já teď nevím, jestli jsem si to přála. Já jsem jako o tom víc nemluvila.

Jo, takže doktor za Vámi nepřišel?

Jo, ale přijdou, jestli mám nějaký ty bolesti. To jako jo.

A ještě je něco zajímavá ohledně toho Vašeho zdravotního stavu?

No, tak je hlavně zajímavá bolesti.

A jak Vám tady vysvětlili, co je to za zařízení?

Mě už to říkali kdysi dávno, když mi maminka onemocněla. Ségra mi dala za úkol, ať zjistím nějaký domov důchodců, protože jsme ji jako doma nezvládali, a tak přes moji kadeřnici jsem zjistila, že je to tady. Když jsem sem došla, tak mi jako řekli: „Bohužel, tohle je tady pro onkologické pacienty.“ Tady, mi to řekli.

A víte, jak se to tady jmenuje?

(Paní Mirka komolí název hospice) Já si to pletu se ... (Smích obě).

Takže Vy víte, že jsou tady pacienti s onkologickým onemocněním.

Jo, vím.

A bavíte se tu vůbec s nějakými pacienty?

No, já nechodím. Tak jako ne. No a až budu trošičku víc pohyblivá, tak mi říkala rehabilitační sestra, že mě vezme ven, že tam sedějí a kouřejí tam.

No a teď taky sbíráte ty síly a možná taky čekáte na lepší počasí. No a Vy jste říkala, že knihy Vás moc nebaví, takže nic nečtete.

No, já čtu ty romantický a drby o hercích.

No, takový ten Blesk nebo Rytmus života?

No, moje sousedka to kupovala sobě, přečetla to a dala to mě. No a taky už je Alča po smrti.

A o ten Váš byt, stará se o něj někdo?

No. Pražáci.

A máte tam nějaké zvíře?

Ne, já jsem nechtěla, i když jsem byla ještě v pořádku, protože já říkám, to je starost a zodpovědnost. A tam žádný veterinář není, a když by se pejskovi nebo kočičce něco stalo, tak co? Kdo mě poveze do K. na veterinu? Tak to říkám, ne. Oni sice ti Pražáci mají pejska, že s ním přijedou, no s pošukem, ale on je roztomilej.

A to by byla léčba psem, my tomu říkáme canisterapie. Chcete, aby s pejskem přijeli?

Jo, to jo. To oni vědí, to oni se tady ptali, že i pes může i do postele.

No, ten je léčivej. A já si pamatuju, že tady měli i kočky.

Jo, ty tady jsou. To říkaly sestřičky i paní doktorka, že můžou do postele.

A já se Vás zeptám, je u Vás ještě potřeba, aby Vás lékař plně informoval o tom Vašem zdravotním stavu?

Ne, to stačí.

Tak to je dobře, že to tak cítíte, protože někteří pacienti chtějí vědět, jak to bude postupovat dál.

Hele, na to špatný mám času dost.

A pak tu mám další otázku, jestli jste se tu již zabydlela, zda Vám tu nic nechybí?

Ano, to jo. Nechybí mi tady nic, opravdu ne. Akorát, co ukazují v televizi třeba jídlo, tak si říkám, jéé, to bych si dala.

Tak to je dobře.

No, třeba za pět minut mě to přejde, jo.

A teď Vy jste se mi tady, paní Mirko, přiznala, že víte o té onkologické diagnóze, tak jestli jste přemýšlela, jak rozdělíte finance.

No, já jsem řekla klukům: „Tam jsou prstýnky zlatý, náramky, vy se rozdělíte na půlku.“ Barák jsme dali tomu mladšímu. Byt jsme dali tomu staršímu. On to prosal, dostal z toho pomalu hovno, protože jsme ho potom dali vnukovi. Takže on mu to prodal.

Byt prodal?

Byt prodal. Oni, táta se synem se moc nesnesli. No, on ten starší Míla nám udělal jako dost velký seky, ale teď už se to srovnalo.

A to je ten policajt?

Ne, ten mladší je policajt.

Jo, tak abych se v nich orientovala.

Ten mladší je Jaroslav a starší je Miloslav.

Takže říkáte, bylo tam nějaké zlobení.

No, bylo zlobení, ale už se jako srovnal, tak teď už vopravdu vycházíme.

Tak to je dobře, takže oba dva synové Vás navštěvují.

Jo. Oba.

Takže jste si zajistila závěť.

Nedělala jsem závěť, ale řekla jsem: „Srovnejte se, jste bráchové a nechej támhle v nebi slyšet, že se hádáte. Vstanu z mrtvech a vám oběma rozbiju hubu.“

Vy jste tak úžasná! Takže to máte takhle srovnaný. Máte z toho dobrý pocit, že jste to tak zajistila?

Mám.

A na toho mladšího jste dům převedla, když jste tam ještě bydlela?

Jo. Ještě žil manžel. Tak jsme tam bydleli.

A o Vašem manželovi jsme ještě nemluvily.

No, je to rok a půl, co zemřel.

Tak to mě mrzí. Takže jste pak v tom domě byla sama?

Ale potom, ke konci tam Pražáci jako jezdili, ten Jára, ten policajt ten má barák, zahradu. Pražáci nemají nic, takže ...

No, já bych řekla paní Mirko, že byste se měla teď napít.

No, právě se chystám.

Protože hezky mi tu vyprávíte, ale aby to nebylo na Váš úkor.

No, takže Pražáci si tam jezdějí obstarávat zahrádku, mrkev, celer.

Takže všechno to tam jede, jako kdybyste tam byla Vy?

Jo, furt to jede. Cukety si tam dali, Já jsem řekla: „Hele, panstvo...“ No, počkejte, od té doby, co mi objevili tu artrózu, už jsem nemohla. Já byla zvyklá dopoledne na zahrádce, odpoledne na zahrádce. Tak jsem říkala: „Hele, panstvo, já nemůžu, sere mě to, ale nedá se nic dělat. Musíte jezdit aspoň každých 14 dní a obstarávat to.“

No, to jste byla ještě tolerantní, ona ta zahrada chce větší péči.

No, tak jako já jsem jim to zalila, ale okopat to už museli už sami. No a naštěstí vedle, jak ta Ala zemřela, tak se tam její bratr Mírek nastěhoval, takže to zaleje. Tak to obstarává. A má klíče od baráku, takže to Mírek taky zajistí.

Jo. A třeba napadá Vás ještě něco, že tam je nějaký rodinný problém, který byste chtěla řešit.

Já jsem si všechno vyřídila na rovinu. Já jsem jim řekla: „Helejte, mládeži, neserte mě, tady je barák a budete se o to starat.“ A říkám: „Mílo, ty se domluv s bráchou a starejte se!“ Já říkám: „Doklady jsou tady, tam je to, tamhle zas tohle.“

Tak mě napadá, že jste jim řekla, tady mám doklady, tady mám rodný list, tady mám peníze na pohřeb. To už jste jim taky tohle řekla?

Ne, já jsem na rovinu řekla: „Hele, mládeži, pohřeb žádný do hrobu, spálit a nechat nás rozptýlit.“ Říkám: „Támhle je tátova urna.“ To víte, protože já nemám odvalu tu tátovu urnu dát do hrobu, tak rozptýlit na rozptylovou loučku. Ještě jim to budu muset dodatečně říct. Taky jsem říkala, že až Eva jako jednou zemře, protože jsou tam naše rodiče a prarodiče, tak se domluvte s Michalem, to je Evy syn, s ním se domluvte, ten hrob prodejte, polovinu dejte Michalovi, protože jsme s Evou nechaly upravit hrob, tak polovinu jim dejte a je to.

Takže vidím, že to máte úplně vše do detailu naplánovaný

No, kdysi jsme o tom mluvili.

Takže rodinu máte takhle zorganizovanou. A je tady ještě přeci jenom něco jiného, co by Vás trápilo a chtěla byste to řešit?

(Pauza).

Vidím, že Vás to přeci jenom rozrušilo, o tý loučce, přeci jenom člověk přemýšlí, jak to bude dál, že jo, co se stane. *(Přikývnutí.)*

No, já Vás obdivuji, jak to máte do detailů všechno promyšlený.

No, musím. No, já věřím, že to tak bude.

A v Bohu ne?

Ne.

Vy jste tak nebyla vychovaná.

Poslechnu si je, ne že bych bojovala proti nim.

Takže žádný stoprocentní ateista nejste?

To v žádném případě. Každý věří tomu, čemu věří. Někdo věří v Bohu, někdy věří v Satana, proto si ukazují na čelo, když vidím, jak přivezli toho guru Járu, tak se mi obrací kudla v kapse.

Je tady někdo, paní Mirko, s kým byste se chtěla setkat?

(Pauza)

Třeba někdo z mládí, kdo žije, někdo, s kým byste si chtěla ještě něco říct, odpustit mu?

My jsme si tak nějak... my jsme si říkali všechno...

No, třeba nějaká Vaše kamarádka.

No, takhle, já pocházím z toho O. My jsme měli srazy s těma spolužákama vždycky v O.

No Vy máte střední ekonomickou?

No.

A kdy jste měli naposledy ten sraz?

No, to jsou dva roky. My jsme byly dvě třídy áčko a béčko.

A to máte ekonomku v K.?

No, v K. Posledně se nás sešlo asi třicet.

To je pěkný.

No, scházíme se v O. Je to teď restaurace U Vypíchlýho oka. No, já jsem jako říkala, co tomu dal za jméno. No, ale zvedli tu hospodu.

A je tam třeba někdo, s kým byste se ještě ráda chtěla vidět?

No, my jsem se potkávali po cestě, když jsem šla na nákup.

A máte teď Vy potřebu, aby Vám někdo něco odpustil?

Nejsem si vědoma.

A je tady nějaký člověk, kterému Vy jste neodpustila?

Ne.

No, tak já si říkám, jak jsem Vás tady poslouchala, tak je pro Vás důležitá ta rodina, ale Vy jste celý život pracovala. Jak jste to skloubila? Měla jste dva malé syny.

No, musela jsem. Ten mladší chodil asi půl roku do jeslí, ten starší ne.

No a jak to bylo s mateřskou? Jeden rok?

Ne, půl roku. Pak jsem zapojila kamarádku, tak mi jako pomohla, že jsem toho mladšího, toho Járu, dostala do jeslí.

A to jste pořád dělala to účetnictví?

Pořád účetnictví.

Tak to musí dělat jen precizní a velice pečlivý člověk, to nemůže dělat každý.

No, to ne.

Já tady mám ještě otázku. Jak jste si v životě poradila, když Vám bylo hrozně těžko, jak jste si poradila, co jste udělala?

Holt, někdy je dobře, někdy je špatně. Tak, jak to běží.

Není nebo nebyla tam u Vás taková fáze, že jste si říkala, proč zrovna já jsem musela dostat takovou nemoc?

Ne. Tohle neproběhlo. Řekla jsem si stalo se, stalo.

Vy teď budete čerpat z toho života to pěkný a budete čekat na toho pravoučka?

Jo. Určitě.

A kde tedy berete tu sílu, že jste optimistická, umíte zabojet, máte smysl pro humor? Kdo Vás to naučil, paní Mirko?

No, asi rodiče.

Byli na Vás přísní?

No, bylo mi šestnáct a dostala jsem přes držku. Od tatky.

A tatínek byl na Vás takhle hodně přísný?

Ne, ale občas jo.

A co jste udělala?

Co jsem udělala? Byla jsem držkatá. Bylo mi těch 15 nebo 16. Letěla jsem do ložnice. Pusu jsem dala do polštáře. Ono ho rozčílilo, že já jsem si dovolila na tu mamku. A to už byl vážně nemocnej.

Tak si myslíte, že takový ten optimismus a schopnost zabojet máte po nich?

No, určitě, protože taky lehkej život neměli.

No, my jsme to zamluvily. Říkala jste, že jste měla nemocného tatínka. Maminka o něj přišla brzo?

No, přišla.

Takže Vy jste asi čerpala taky ten přístup od maminky.

No, tatškovi bylo 54, když zemřel. Mamka byla o čtyři nebo pět let mladší. No, to mi bylo právě 16. Chodila jsem prvním rokem do ekonomky. No a já jsem šla na základku v září do první třídy. V listopadu mi bylo šest let.

Tak to jsou takové zajímavé věci, co říkáte, jak jste se k tomu všemu postavila, to je fakt obdivuhodné.

No, musím, vždyť mám jedenáct vnoučat.

Je, tak to jste mi ani neřekla. Jak je to možný?

No, ten starší byl 2x ženatej. Tak to se sčítá a pak s přítelkyní si ještě pořídil dítě.

Takže od toho staršího, kolik máte vnoučat?

Od toho staršího pět.

A ten mladší?

Ten mladší Jára má s první manželkou dvě děti, pak vyženil dvě děti, samozřejmě se musí brát jako vnoučata, a teď si spolu s tou Stáňou pořídili Tryskomyš.

Tak to jste početná rodina.

No, takhle, ono je to zamotaný. No, Jára má z prvního manželství dvě holky. Pak má ještě s P. To mají K. Čili má tři a teď si pořídili dítě. se S. To jsem brala, ale když tenkrát ta přítelkyně Mílova přišla, že budou mít spolu dítě, tak jsem myslela, že ji mezi těma dveřma vrazím pár facek. Já jsem se na ní podívala a říkám: „To si ty neuvědomuješ, že má tady čtyři parchaty? Ty si s ním pořídíš další? Uvědomuješ si, co děláte?“ Na to mi odpověděla: „Já přeci nebudu dělat.“ Tak, to jsem se otočila a z toho pokojíčku jsem odešla. Protože ještě tenkrát neměl takový peníze. On dělal tenkrát takový průsery, že si půjčil, takže jsem věděla, že to odnese me, že budeme za něj platit dluhy.

Vy jste říkala, že zlobil, ale že teď je to lepší.

No, takhle, našel si holku poslední tu J. s kterou je doteďka. No a já jsem mu řekla: „Konečně jsi si našel solidní ženskou.“ No, ona se na mně otočila, ona mi říká: „Miri, víš, já jsem se taky nadělala průserů dost a tohle to samý mi říkají naši, že jsem si konečně našla pořádného chlapa.“ Já říkám: „Tak se držte nebo dostanete na držku oba. Koukejte držet, ať je pořádek.“ No a taky jo.

Takže teď už s tou rodinou nemáte takový starosti.

Ne.

No, tak já jsem Vám chtěla poděkovat za rozhovor.

No a já jsem ráda, že mi to s vámi uteklo.

No, nepřetížila jsem Vás?

Ne, vůbec ne. Klidně zase přijďte.

Moc děkuju. A Opatrujte se. A ať Vám ten životní optimismus vydrží.

Na shledanou.

Příloha 7 Přepis rozhovoru s paní Anežkou (95 let)

Doba trvání rozhovoru celkem: 51 minut (22.9.2023)

Dg. karcinom žaludku.

Dobrý den, já jsem tu za Vámi paní K. jako dobrovolník a zároveň studuji Psychologii a píší diplomovou práci o potřebách nemocných v tomto zařízení. Tak se Vás chci zeptat, zda máte chuť si povídat. Ten rozhovor by byl nahrávaný, pokud byste souhlasila.

A víte, že jo. (*Úsměv*)

Tak Vám moc děkuji za souhlas. A mohu se zeptat, jak jste tady dlouho?

Třetí týden, možná, že čtvrtý. No tři určitě.

No, vypadáte velice pěkně, čiperně jako celý život?

No, celej život. jsem tu dlouho. (*Úsměv*).

A kolik je Vám p. K. let?

No, bude mi pátýho ledna devadesát šest.

Tak to je neuvěřitelné, vypadáte moc dobře.

Vono se Vám to zdá, ale dneska odpoledne mi nebylo dobře.

A je Vám teď dobře na ten náš rozhovor?

Jo, teď je mi dobře, ale ráno se mi motala hlava, ono asi taky ten déšť, každou půlhodinu jsem šla čurat.

A teď nepotřebujete na záchod, mohla bych Vám pomoci?

Ne. Usadilo se mi to. Já jsem si lehla, usnula. No, ztuhla jsem. Chtěla jsem jít ven, ale viděla jsem, že prší. No, já tady mám kámošku, která chodí, a já chodím s tímhle (*ukazuje na chodítko*), tak jsme věčně na dvoře.

Aha. Ona mi říkala sestřička L., že chodíte taky do atrie s paní D.

Ano s p. D. No, ona je tady u mě každou chvíli.

Tak to je fajn. No, já jsem si pro Vás připravila takové otázky, takže říkáte, už se teď daří líp, že už je Vám dobře?

No, zatím, ale to víte, v těchto letech nevíte.

Jak jste se sem vlastně do tohoto zařízení dostala?

Zatočila se mi hlava, padla jsem. To už nebudou dávat dohromady. Ta kost, to je to naražený. Záda modrý.

A Vy jste, paní K. bydlela sama ve Vašich letech?

Ano. 3x tejdně mi nosili oběd ze S. A v pondělí mi chodila vyluxovat paní a přinést minerálky, jinak drobný nákup jsem si dělala sama, protože mám kolem sebe jeden krám vedle druhého.

A měla jste nějaké návštěvy?

U mě?

Ano.

No, málo.

Ale Vy jste se o sebe uměla postarat, slyším.

No.

Dneska dopoledne se Vám točila ta hlava, protože přšelo. Máte nízký tlak?

No, to mi srovnali, jak jsem se dostala do té nemocnice. No a já jsem zvracela, takový jako něco černý. No, voni mě našli, já jsem se doplazila na chodbu a tam bydlejí dva mládenci spolu. Ti šli v sobotu ráno, jinak nikdo ráno nechodí. Říkám: „Musím se dolů doplazít do toho patra pode mnou.“ To jsem věděla, že ty lidi jsou doma. Já jsem se dostala ke schodům a oni šli dolů, hned se mě ujmulí a zavolali sanitu.

Takže pak jste šla do nemocnice po tom pádu.

No, to bylo hned. Oni zavolali a naložili mě ti mládenci. Řekla jsem jim, kde mám legitimaci.

To jste byla schopná po tom pádu všechno zařídit?

To jsem byla hned zase jako když mi nic nebylo, ale nemohla jsem se zvednout. Nemohla jsem chodit. No, oni hned jak zavolali sanitku, tak přišli s tou židlí a na tu mě posadili, košilku ze mě strhli, ta byla pozvracená.

A to už jste zvracela to černý, jak jste říkala.

Jo, to černý a v nemocnici říkali, že to bude vřed žaludeční. No a nezjistilo se nic.

A to jste zvracela jednou to černý nebo se to opakovalo?

No, já trpěla na zácpu. Což tady na to беру ty kapky. No, já je mám doma taky.

Takže Vy jste spadla, a přitom jste zvracela něco černého.

No, v nemocnici už ne. Tam mě celou tu sobotu vozili z jednoho na druhý vyšetření. Dostala jsem tam krev, tomu jsem se divila.

Protože jste ztratila tu krev, tím zvracením.

Aha, to jsem nevěděla proč.

A měla jste krev ve stolici?

Ne. To ne.

A jak to tedy, paní K., uzavřeli, když jste říkala, že žaludeční vřed to nebyl.

No, prostě v nemocnici jsem mohla být jen tři týdny nebo čtyři. Nevím, a pak jsem měla štěstí, že vnuk měl dovolenou. Byl tady, takže zařídil, že mě vzali. Říkali: „Vás přendáme na LDNku.“ A tam pan primář říkal: „Maminka je zdravá jako řípa, ta tu ještě bude dlouho. Hned ji něco sežeňte. No, taky může být u nás, ale nebude o ní postaráno jako v hospicu.“

A Vy, paní K., víte, že jste v hospici?

No, já to vím.

A jak Vám to vysvětlili, že jste v hospici?

No, vnuk mi řekl: „Babi, stěhuješ se do hospicu.“ Přišel tam na ten pokoj a říkal: „V takovém vzduchu tady jste a ležící všechny.“ Nelíbilo se mu to. A tak to honil a měl objednaných sedm až osm zařízení po P. On by byl nejradši, kdyby mě dostal do Č.

Ano, to je hospic.

No, já nevím, jak se to jmenuje. No, on říkal: „Tam není naděje, tam je to obsazený z toho venkova.“ No, oni to taky nechtěli, ta P., víte.

Jo, takže vnuk bydlí v P. nebo Vy tam máte byt?

No, já tam bydlím. Von bydlí u O. No, taky tu mám nemocnou dceru a ta bydlí v P. No, jednou za čas sem přijede.

Paní K., když Vás tedy vzali do hospicu, tak Vám to museli vysvětlit.

No, já jsem řekla, že už se do toho bytu nechci vrátit, protože jsem věděla, že dcera mě nezvládne, že je víc nemocná než já, že už musím někam jít.

A jak to uzavřeli, když to nebyl žaludeční vřed, co Vám řekli?

Že nevědí, co to je a že je to uzavřený, tak, že nevědí, co to je. A je to teda stáří, a to je všechno opotřebovaný. Na to už musíte myslet. Třeba ty močové cesty, celou dobu jsem měla ten pytlík na moč.

Takže máte cévku?

Ne, já nemám nic.

Ale chodíte si na ten gramofon.

Jo, tohle mám na noc. To mi paní doktorka řekla: „Sem chod'te čurat v noci.“

A to je fajn, že nemáte cévku.

No, tady chodí nějaká paní doktorka na cvičení a říká: „Vy se bojíte, já se toho bojím, že to někde utrhnu nebo nechám. To je nepříjemný.“ A ona říká: „Já Vám to zařídím.“ Tak šla na doktorku tady a vona: „Tak to vyndáme na zkoušku.“ A vyndali to.

Vy čuráte sama.

No.

Takže žádné vývody nemáte. Tak to je moc dobře. A jak Vám chutná?

Bohužel mi hodně chutná.

A já myslím, že si to můžete dovolit.

No, dyť já měla pomalu přes sedmdesát kilo.

Kolik vážíte?

No, to je vono. Teď jsem se zmírnila. To nemůžu ty porce, co mi dávají. To teda nesním, jsem tu spokojená, voni jsou tu sestřičky milí všechny.

Tak to je další dobrá zpráva, takže nějaké další zdravotní potíže nemáte?

Zatím nemám. Až dneska.

A co spánek?

No, spánek je někdy spím a někdy ne. No, mám dost takový starosti. Furt si myslím na tu dceru.

A ta dcera je nemocná, jste říkala.

No, je po operaci.

Kolik je Vaší dceři?

No, přes sedmdesát, a to chodí sama k doktorům, teď byla na krvi, přijela a sem si mi sedla. Já myslela, že je po ní. Tak to je pro ni unavující. No, ona sama uprosila sestru, že mi vypere ponožky, aby to dcera nemusela, takže jsou tady takový, jako hodný.

Takže jak dlouho spíte?

No, tak určitě těch šest hodin spím. No, pan doktor řekl, že se to bude prostě léčit práškama, co to udělá.

Co to je za prášky?

To já nevím, já to beru tady furt. To je zkouška, jak dlouho vydržím.

Máte bolesti v oblasti toho žaludku?

Bolesti toho žaludku mě přešly úplně, akorát mě bolí to naražení, ale jinak bolesti žádný nemám. No a ten vozík mi jako dělá dobře.

To ráda slyším. Tak chodíte na chodítku. Chodíte do toho atria. A co je teď pro Vás nejdůležitější při tom Vašem pobytu tady?

No, že tady musím bejt.

Je to dobře nebo špatně, paní K.?

No, já myslím, že je to dobře, protože tam by mi nikdo neposloužil. Vedle sousedi jsou pryč, další byt má Američan, pak tam se předělává byt. No a tu posluhu tam nemám.

Přichází zdravotní sestra nese studenou večeři.

Tak už máte večeři, paní K. To už je pět. Tak se pojd'te najíst.

Ne, já nemám vůbec hlad. Sním ten jeden chleba.

No, tak vidím, že tam máte tři půlky chleba s pomazánkou.

No, dám si jeden, ale později.

A kolik toho sníte za den?

Jídlo je 3x denně.

A co jste měla k obědu?

No, co jsme to měli? No, vidíte, to mám takový výpadky paměti.

To nevadí.

No, už vím, já jsem měla brambory a zeleninu a takový hnusný maso, to libový, já bych tak radši bůček.

No, Vy jste úžasná! (Smích obě).

Třeba i karbanátek, ale i když jsou tam vločky, mě to nevadí, ale musíme holt jíst co je. Říkám: „Mám na něco chuť mezi obědem.“ Ted' jsem něco snědla před chvílí, ty sušenky.

A opravdu nemáte hlad, já bych počkala na chodbě, až se najíte. Já bych za Vámi pak ještě přišla.

No, já tady už dlouho nebudu. No, já počítám, že tady dlouho nebudu, ale vnuk mi říká: „Jé, babi, tobě to pálí, tak proč bys tady nebyla.“ No, já už tady čtu třetí knížku.

No, vidím. Tak to jsem se Vás chtěla právě zeptat, že ta krátkodobá paměť někdy zlobí, ale velice rychle jste si vzpomněla.

No, ono mi to naskočí třeba druhý den.

A co čtete?

Ted' jsem četla, no, když mi to podáte.

Ano, ted' to vidím, Náš dědek Josef.

No, to jsem přečetla rychle, to jsem znala ten kraj. Je to zfilmovaný. No a ted' už mám vybranýho Hašlera. No, je to stará knížka, jestli to nebude moc drobný.

Máte brýle na blízko, ale do dálky vidíte pěkně?

No.

A taky dobře slyšíte.

No, Vás slyším dobře, ale ten telefon ne. O to se mi tady starají sestřičky, to vnuk koupil. S dcerou přijeli. Televize je tady. No, babičce tam dej Noe, ona chodila do kostela. No, já bych to nenaladila. No, von mi tam dal tu Noe, že tam jsou třeba překrásný koncerty.

Takže čtete knihy, díváte se na televizi, voláte si s někým?

No, právě tý kamarádce z práce, co si voláme, je 95. No, ta od toho Jindřichova Hradce.

Mohla by za Vámi zajet?

No, dřív jsem ji navštěvovala. Vona má dvě dcery a ty jí navštěvují, vaří ji.

Takže vy máte sedmdesátiletou dceru a taky vnuka, takže taky máte návštěvy.

No, za dlouho, ale to mi nevadí.

No, on je vnuk jistě ve fofru.

No, vnuk má tři děti a psa. U tchána bydlí v podnájmu. No, on je v O. Ale byl tady tři týdny, co von všechno zařídil. No, v tý LDN mi teda nechutnalo.

Tady vaří dobře?

No, tady toho nedávají tolik. Tam jsem dostala mísu. No a já jim říkala: „Pane doktore, poloviční porce.“ A on mi říká: „Paní my tady nejsme na dětském, to sníte.“

No nebo se to vyhodí.

No, třeba v poledne přinesli banán. No a já ani p. D. ho nemáme rády. No a oni to přinesli.

A není Vám už zima, paní K.? Nechcete přes záda hodit tu deku?

Tak jo.

A kde jste pracovala, paní K.?

No, všechno možný, za války jsem byla nasazená, to jsem chodila do H. No, pak zavřeli sestřenici manžela. No a tatínek pak řekl: „Půjdeš sloužit.“ S koňma jsem to neuměla. My měli jenom voly, no, s těma jsem uměla vorat pole.

Takže říkáte, že jste byla za války nasazená, kolik Vám, paní K., bylo?

No, čtrnáct. Ještě jsem měla chodit nějaký měsíc do tý pokračovací školy. Po válce jsem se dostala do Prahy. Přijela jsem tam k tetě, v první řadě jsem se dostala, no, na Václaváku měli ceduli, že zaučejí dělat saláty a chlebičky. Tak jsem se tam zaučila, ten šéf S. mě říkal: „Tohle může dělat i jiná ženská.“ Tak jsem šla prodávat kafe nahoru. Pak jsem dělala ještě na Václaváku v jednom krámě, pak jsem se dostala na pětku.

Tam na tý pětce jste pracovala jako co?

No, napřed jsem prodávala, pak jsem dělala v tom domě, no, jaký to byl dům, no tam jsem nosila obědy. No a pak jsem se dostala do Pragovky na Plzeňskou a vodsud jsem šla z toho hotelu potom do důchodu.

No, když to tak poslouchám, tak to jste třeba na jednom místě zůstala 10 až 15 let, když to tak poslouchám.

No i 16 let.

No, já smekám, ta Vaše generace má obrovskou výdrž. No, víte, já se ve svém zaměstnání setkávám s mladými lidmi a oni ve dvaceti letech neví, co se s sebou. Je to taková zvláštní doba.

No, ale my jsme museli!

Ano, rozumím, myslím si, že mladá generace má teď hodně voleb. Vy jste doopravdy museli.

No, abych tátovi řekla: „Já tam nepůjdu.“ To neexistovalo.

Ano, to byla jistě jiná doba.

No, určitě. A my se už do tohohle nehodíme. No, já, když jsem sem přišla, tak jsem byla nejstarší, teď tu máme babičku, a tak už nejsem.

Já mám ještě pro Vás, paní K., další otázku. Kdo Vás nejvíce podpoří při tom Vašem pobytu tady?

No, mám tady přítelkyni paní D. a sestřičky, ty jsou taky podporující.

No, to je výborný.

No a ten vnuk, ale je v O. No, ten sem nemůže. On má hodně práce.

Takže říkáte, že ty návštěvy nejsou pravidelné.

No, já je ani ne to. Ani jsem je neměla v tom bytě, spíš jsem šla za tou kamarádkou. Jinak my jsme se stýkaly s tou kamarádkou denně. Jinak my jsem jezdily na ty důchodový zájezdy. Vždycky jsme aspoň jednou za rok někam vyrazily. No a ona mi říkala: „Vidíš tyhle už dostali tři poukazy a my máme jenom jeden.“

Máte na co vzpomínat. A jaký vztah ve Vašem životě je pro Vás nejdůležitější?

Rodina, víra taky. Já jsem, my jsme byli založení hodně věřící, a to mi bylo 80 (*ukazuje na sošku Panny Marie*).

Tak to je krásná panenka Marie, takže ta se na Vás tady dívá a máte v ní podporu.

No, modlím se 3x za den.

Vy jste katolička, že?

Jsem v římsko-katolické církvi, ale jako nejsem fanatik. Byla jsem 2x na mši. Včera jsem nebyla, přišla ta sestřička, co dělá pedikúru. Já jsem byla objednaná a paní taky. No, ta to měla za půl roku, to já jsem je měla kratší.

No Vy o sebe p. K, pečujete, a to je dobře.

V LDN jsem se taky nechala ostříhat. Čekala jsem a ženský říkaly: „To jsme zvědaví, kdo přijde.“ Tam chodil mládenec na čtyři hodiny, někde pracoval a pak šel do tý LDN. On dycky přišel říkal: „Anežko, tak co, budete chtít ostříhat?“ A já říkám: „No určitě.“ A ženský: „Dyť tam nic nemáte, máte to krátký.“

Ale tohle je takový suprový, krátké na léto a můžete to snadno učesat.

No, jo, ale tak jsem se přihlásila a říkám mu, že tady mám tři stovky. A on mi zařídil svoji kamarádku, taky mladá holka a on říká: „Tý paní to nebudeš počítat, ona má jenom dvě stovky.“

Tak jste na to vyžrála. No, já bych se ještě vrátila k tomu, že Vy víte, že jste v hospici a řekli Vám, že v tý LDN nemůžete zůstat?

No, prostě pan primář řekl: „My ji tady nemůžeme držet, vona vypadá dobře, všechno se tak spravilo a tam má větší posluhu a všechno je tam lepší.“ Tak je naočkoval a Viktor (*vnuk*) věděl, že by sem musel znovu jet mě přestěhovat, že máma by to nezvládla. No a všechno to teda zvládnul.

No, my jsme to, paní K., zamluvily, Vy jste mi říkala, že teď máte ty starosti.

No, kolem tý rodiny. Mám strach, aby tam byly zdraví tři dětí.

Máte tři děti.?

Ne, já mám jedno, ale vnuk má tři.

A ta dcera je nemocná, jste říkala.

No. Tak si tam u toho zeťáka postavil, no, jak se tomu říká, vypadá to jako stan a v tom bydlejí. Nahoře to mají pronajmutý a tam je v létě horko. Tak jsou, no, dyť já jim říkám“ „Vy žijete jako Cikáni.“

Aha. No a já jsem se Vás chtěla zeptat, zda tady s doktorem máte domluveno, jestli chcete být plně informována o Vašem zdravotním stavu.

No, dcera sem volá s paní doktorkou.

Přichází sestra. Jde se zeptat, jak se paní K. daří.

No, mě se daří dobře. Já se těším, až se tu budou péct ty buřty.

Tak to mi neříkala paní sociální.

No 2x za rok. Vždycky před prázdninami a po prázdninách....

No, máte hezký vlasy (*paní Anežka hovoří se zdravotní sestrou*). No, já říkám, kde je ta paní s těma proučkama.

A já jsem se Vás chtěla zeptat, cítíte se tady jako doma?

No, já mám tady sprchovej kout, tak se ráno osprchuji v sedm hodin.

Co byste si teď nejvíce přála?

No, abych zavřela oči v klidu a už bych tu nechtěla být dlouho.

Aha, ale zdáte se mi čiperná a hlavně optimistická.

No, to jsem, ale už si připadáte obtížená tady, doma taky. To už, no, ta práce vám úplně odešla. No, já v důchodu jsem si upletla svetry, ponožky klukům a pak vám to spadne a už neděláte nic a už nejste k ničemu.

Kdy jste šla do důchodu?

Do důchodu jsem šla, jak jsem měla, bylo mi 56 roků a pak jsem šla na čtyři hodiny dělat do cukrárny uklízečku. Myla jsem nádobí, když už byly ty myčky, tak jsem potom odcházela.

A teď pro Vás mám takovou vážnou otázku, jestli jste někdy bilancovala svůj život?

No, to bilancuju, když nemůžu spát tady v noci.

Co se Vám honí hlavou?

No, co se mi honí hlavou, kam jsem chodila do školy, přes ty lesy, to všechno jako.

Jako například?

No, svatbu, to my měli tichou.

Kdy Vám muž umřel? Nebo ho máte ještě?

Ne, manžel umřel, no, jen jeden rok bral důchod. No, von byl, von byl o dva roky straší.

Tak na něj vzpomínáte?

No, to vzpomínám, až doteď jsem chodila na hřbitov.

A kde ho máte? Na O.?

No na ...Blízko od vchodu.

Tak teď ten hrob obhospodařuje ta nemocná dcera?

No, spíš to bude držet ten vnuk.

A Vy jste mi teď před chvílí říkala, že chcete zavřít oči a aby to bylo v klidu. Takže jste své rodině řekla, jak si představujete že ten pohřeb bude vypadat, to vše máte promyšlený?

Jo, holce jsem to dala napsaný, vona to zahodila. No, prostě já jsem řekla: „Nechci žádný pohřeb, jenom v tichosti spálit.“

No, ale někdo by se s Vámi chtěl rozloučit, paní K.

No, ať už je, jak chce. Oni se se mnou vidějí.

A je tady ještě někdo, s kým byste se chtěla vidět? Přemýšlela jste o někom?

Nepřemýšlela.

A co ta víra? Vy jste byla tady na mši a modlíte se.

No, 2x jsem byla, to je půlhodina, já už bych tu hodinu v kostele teď nevydržela. Tady si ji poslechnu každou neděli. No, ta mše v rádiu je v deset. No, to jsem volala tý kamarádce a říkám jí: „Teď to není v neděli v půl jedenáctý. Je to v deset hodin.“

Byla jste tady s panem duchovním?

No, byla. No, je dobře, mladej ještě. No, pro mě je jako mladej.

A pohovořila jste si s ním o Vaší víře?

No. Dyť jsem na pokoji jenom já, je tu hodně ležících.

Tak už vidím, že je tady paní D., tak já Vás nechám, ať si spolu povídáte. Vy jste spolu tak hezky navázané, tak snad to pro Vás nebylo, paní K., nepříjemné, snad jsem nešla do příliš těžkých věcí.

Ne, my máme rády návštěvy.

Tak to pro Vás nebylo nic těžkého?

Ne, určitě ne. No, co můžete dávat za otázky než lidský.

No, to máte pravdu. A teď je již nejvyšší čas na Váš chlebík a pak si vezměte léky. Přeji Vám dobrou chuť. Moc Vám děkuji za rozhovor a za společnost. Moc se mi tu s Vámi líbilo.

Vy se také mějte moc hezky.

Na shledanou.

Příloha 8 Přepis rozhovoru s paní Věrou (74 let)

Doba trvání rozhovoru celkem: 1 hodina 28 minut (15.3.2024)

Dg. karcinom jícnu.

Dobrý den, já jsem tu za Vámi, paní K., jako dobrovolník a zároveň studuji Psychologii a píšu diplomovou práci o potřebách nemocných v tomto zařízení. Tak se Vás chci zeptat, zdali máte chuť si o tom povídat. Ten rozhovor by byl nahrávaný, pokud byste souhlasila.

Ano, ráda si s Vámi popovídám a nemám s tím problém.

Vidím, že tu máte spoustu fotografií. Vidím, že jste na jedné z nich pravděpodobně se svým manželem.

No, já jsem vdova, mně zemřel manžel.

A tady vidím na té fotce, že jste s nějakým pejskem.

No, to je Čenda, Čendík.

A ten sem chodí za pacienty?

Ne. To je pes mojí paní doktorky, já jsem byla v nemocnici, já jsem byla ve V.

No, vidíte, tak tam to dobře znám. A to chodíte asi na internu?

Chodím k p. doktorovi M. na sono.

Takže na internu?

No, já jsem měla před 11 lety mozkovou mrtvici, A mám ochrnutou pravou ruku, ale snažím se.

No a já se Vás chci právě zeptat, jak Vám ta nemoc začala?

Jako tahle. No, to začlo tak, že jako já jsem chodila s doprovodem nakupovat. No a teďko, když manžel zemřel, že jo, byli jsme spolu 53 let. No a jako to byl zlatej člověk. No a když říkáte, že studujete psychologii, tak manžel trpěl maniodepresivní psychózou. No a pokud bral prášky, tak to bylo dobře. A pak se ze zlatýho člověka stane člověk, kterýho se bojíte.

No, zpátky k Vám. Vy jste říkala, že jste jezdila s doprovodem na nákup.

No, mě vozili na nákup a všechno bylo dobrý, ale mě se motala hlava. To víte, po mozkový mrtvici. No, já jsem po ní prostě nemluvila, špatně jsem pohybovala rukou.

No, kdybyste mě na to neupozornila, že máte něco s pravou rukou, tak bych si toho ani nevšimla. To jste úžasně rozcvičila.

No, učila jsem se na počítači, protože jsem si řekla, že nemůžu takhle žít. Ruku nemám funkční, tak všechno píšu na počítači. Koupila jsem si Krok za krokem, jako knížku, jako samouk, abych byla ve spojení se světem.

No, tím jste si rozcvičila tu jemnou motoriku.

No, já jsem si řekla:“ Musíš něco dělat, protože když nebudeš nic dělat, tak ta ruka bude mrtvá.“

No a Vás ty děti odvážely na ty nákupy. A jak se to stalo?

No, to bylo už tři měsíce nazpátek.

Co se stalo?

Co se stalo? No, mám hrozně hodnou sousedku, která za mnou chodila, jestli něco nepotřebuji. No a jednou přišla a našla mě na zemi.

Takže tam byl nějaký pád.

No, ležela jsem prej na zemi, já si to nepamatuju.

Ztratila jste vědomí.

No, určitě, protože jsem se probrala až v tý nemocnici, kde mi řekli, jestli vím, kde jsem.

To jste ale nevěděla, kde jste?

Věděla, uvědomila jsem si to.

Kde jste.

No, pak bylo moc vyšetření, všechno i magnetická rezonance.

A tam se hodně pozná. A co Vám tam našli?

No, že moje diagnóza je rakovina žaludku a ...No, vidíte to, já mám výpadky.

To vůbec nevadí, já bych si taky hned nevzpomněla.

Mám rakovinu žaludku, a to by nebylo tak strašný, ale mám rakovinu... No, vidíte, teď si nemůžu vzpomenout.

Lymfatických uzlin, jater, slinivky? Co by tam ještě mohlo být?

Ještě dál.

Jícen?

No, a to je jako špatný. To mate jako, žiju a uvědomuji si, jak asi dlouho budu žít.

A to se Vás hned zeptám, polykáte dobře?

Špatně. To už mi dělá potíže, teda najím se samozřejmě.

Co můžete jíst, co tady máte dobrého?

Všechno. Chlebičky mi snacha koupila. (*Smích*).

No, to si užijete, když tady máte přinesené dobroty.

No, zaplat' Pánbůh, mohu všechno.

Takže to může být i tuhá strava nebo polotuhá?

No, syn mi kupuje takový závitky od Číňanů. Já to mám ráda. Předevčirem tady byl syn, no a kupuje mi mořské řasy.

Jak vypadají takové mořské řasy?

No, prostě mořský řasy. No, jak to vypadá? Jako uvařený špenát. *(Smích obě).*

No, takže Vy máte ráda takovéto věci jako špenát?

No, já na krevetách žiju.

Tak to je dobře, že máte ráda plody moře, ono je to měkčí.

No, ale jako to jsem měla vždycky ráda.

Tak to není tou nemocí. A čím Vás ještě omezuje ta choroba? Máte problémy s polykáním? Je tu ještě něco??

No, ještě, že špatně chodím

To bylo ale po té mrtvici?

No, to bylo teďka.

Takže jak jste spadla, tak jste si něco zlomila?

Nezlomila, já jsem chodila normálně jenom s doprovodem, abych měla jistotu. Třeba dcera šla se mnou na nákup, abych měla jistotu, že se jí chytnu, protože se mi motá hlava.

Máte tedy nízký tlak?

Kolísavej.

A tady musíte být taky opatrná. Nejprve dát nohy dolů a chvíli počkat, hned nevyskakovat.

No, já chodím, protože se snažím chodit. Jako s chodítkem chodím. Jsou tu pacienti, tak si s nimi povídám.

Tak tu máte společenský život? To je další moje otázka.

Jo. Tak třeba paní A. Ta je o deset let nejmíň starší než já, ale kam se na ni hrabu, s paní M. s tou taky sedávám.

Takže Vy jste si tady vytvořila společenství, abyste nebyla sama.

No, já mám ráda lidi.

Takže říkáte, je tam ta horší pohyblivost, pak zhoršené polykání. A jak spíte?

No, ne jako doma. Budím se.

Tak Vás třeba vzbudí, že musíte jít třeba na malou?

Čurat. Jinak, chodím teda a na noc si vezmu plenu.

Určitě, jistota je jistota.

Já nechci jako...

Jasně, ale prádla je jistě dost.

No, já vím, že jo, ale chci si dojít sama na záchod. Já jako naštěstí v noci nechodím moc čurat.

Taky záleží, jestli na noc pijete.

Jo taky. Na tom záleží.

A zácpu nemáte?

Ne. Teďka, jako každý den se ptají, péče je tady výborná. Jako vám řeknu, nemůžu si stěžovat. To je hospic.

Vy víte, v jakým jste zařízení?

Já vím. Víím, co je to hospic. No, prostě, až mi dohoří plamínek, tak půjdu. S tím se musíte smířit.

Jak to vypadá to smíření? Vy jste se to vlastně před třemi měsíci dozvěděla?

No. Dělalí mi sondu do žaludku.

Takže jste měla gastroskopii?

No 2x, ale můžu Vám říct, že horší vyšetření jsem nezažila. No, já jsem nezvracela. No, prostě 2x.

Oni brali vzorek žaludku?

No.

Tak to jste pro mne statečná žena, absolvovat 2x tak nepříjemné vyšetření, jako je gastroskopie.

No, to je nutnost. To je nutnost. Já nechci umřít, já se chci ještě dožít. Mám vnoučata, těm půjdu na svatbu, že jo.

Jo a kdypak to plánujete?

Ale to jenom táák jako. Ale jo, včera za mnou byl prostřední vnuk. Dcera má tři kluky. Jednomu klukovi je 34, Pavlíkovi, ten se oženil a vyvdal jednu holčičku.

Takže Vy máte dvě děti.

Jo, syna padesát mu bylo předečím a dceru čtyřicet osm. Syn má dvě holčičky a dcera má tři kluky.

Takže to máme pět vnoučat a teď ty pravnoučata?

No, to je ta vnučka Magdička, no a ještě Dominiku. To má ten Pavlík, ten se oženil. *(P. Věra ukazuje fotku).*

To je krásná holčička.

Mají chovnou stanici fretkek- tchoříků. To jsou tchořící, ty smrdějí, potvory, kousavý jsou to.

A přišla za Vámi nějaká potvůrka kousavá? Vzali nějakou potvůrku, aby se za Vámi podívala? Chtěla byste to?

Kousavou ne.

Magdička tady za Vámi taky byla?

No.

Takže, jak slyším, Vy máte rozvětvenou rodinu a oni se Vás snaží hodně navštěvovat.

No, jsou na mě hodný, každou chvilku někdo přijde.

Takže, teď Vás neruším? Nemáte mít návštěvu?

Ne. Jana odešla.

Tak sociální potřeby máte zajištěné.

No, první, co se mě ptali, bylo, že jestli mám rodinu. No, šli za paní primářkou. Je to hodná paní primářka, pustili mě na výlet.

Kde jste byla?

Syn měl padesátiny.

Tak jste byla na oslavě narozenin?

No, on nás vzal do čínský hospody. Tady někde odsud.

A Vy jste tady jak dlouho, paní Věro?

No, tři měsíce.

Ano.

A na Vánoce mě taky paní primářka pustila na jeden den. To pro mě přijel zeť s dcerou. Byla jsem u nich na chvíli, pak mě odvezli sem. No, oni jsou radši, když jsem pod kontrolou.

Tak jste byla pryč přes noc?

Ne, na večeri. No, pak mě dovezli do V. nemocnice. To jsem byla ještě ve V. nemocnici.

Na interně, předpokládám?

No, interna to byla.

A já se Vás teď zeptám, co nějaké úzkosti a strachy?

No, víte, já nebrečím, protože si říkám, že když budu brečet, nic nezměním. Musím se smířit s tím, co je, a děkovat za každý den, co sem tu.

No, ale zatím je ta kvalita života u Vás, paní Věro, dobrá?

Ale jo. Já říkám, já se zajímám o všechno. Ráno si pustím počítač. Zjistím, co je ve světě. No, jako pak si přečtu ty maily, protože mi denně chodí až deset mailů.

Tak jste stále v kontaktu se světem.

Jo. Teďka mi právě přijde spolužák. Já jsem před 13 lety zařizovala sraz z 9. třídy. No, přes počítač a pomohl mi jeden spolužák. Tak jsme je sehnali, a tehdy, no, kolik nás tam bylo? Dvacet, celkem dvacet tři lidí. No, ale jako pak každý rok chodíme na srazy do hospody, různě. No a spolužák mi včera volal, já jsem mu to nechtěla říct.

Že jste v hospici?

No, říkám bavili jsme se o jiných věcech, protože on má strašně prima paní.

Takže on neví, že jste tady?

Ale ví, protože já jsem mu to nakonec řekla. No, tak se přijdou s Jarmilkou podívat.

To je spolužačka?

Jarmilka je jeho manželka.

Takže za Vámi chodí rodina a teď za Vámi přijdou i spolužáci.

Spolužáci, kamarádi.

S kým byste se chtěla ještě setkat?

No, nejvíce se setkávám s kmotrou mojí dcery. To je spolužačka z devítky.

A je třeba teď někdo nedostupný a Vy byste ho chtěla vidět?

No, nevím, pro mě jsou dostupný všichni. No, chodí dycky sestřičky a říkají: „Zase tu máte kamarády.“

Takže říkáte, že takový ten pocit osamělosti tady ještě nenastal?

Taky. To má každéj. S touhle diagnózou musíte mít úzkostný pocity.

Rozumím. A tu úzkost zaháníte jak?

Jo, jako úzkost mívám večer. Jako tak jako pustím si počítač.

Třeba s někým promluvíte?

Přes Messenger.

Vy jste tak moderní, to je úžasný, takže se spojujete...

Taky přes Skype. No, jako když se nebudu s nikým stýkat, no, tak by ta úzkost byla větší.

No a nějaký strach, obavy?

Já si ho nechci připustit. Jako, já vám říkám, když budu takhle sedět, koukat a brečet, tak tím nic nezískám.

Takže to vidíte jako kontraproduktivní, že byste si tím vlastně ublížila. Takže říkáte, že si užíváte každého dne.

No, tak jako...A vážím si života. Já jako jsem byla zvyklá žít mezi hodně lidma.

Tak to jsem se zapoměla zeptat. Kde jste pracovala?

No, to Vám chci říct. 45 let jsem dělala v jeslích.

Tak to musíte mít moc ráda děti.

No mám, dyť mám svoje. Jako, nejdřív jsem tam dělala kuchařku. To jsem vařila pro 120 lidí. No a pak Evropská unie a vařit se nebude. Tak to zavřeli. Musela jsem si udělat kurz a byla jsem jako, já říkám, teta pro všechno, pěstounku jsem dělala. To je utírání zadků dětem, že to tak říkám.

A byla jste pořád v těch jeslích.

No. 45 let.

Takže pořád jedno pracoviště?

Tak. Já jsme nic jinýho neměla.

Teda to je obdivuhodný. Všechna čest.

No, kamarádky za mnou chodily.

Nechcete se napít nebo se jinak posadit? Řekněte si. A ta práce Vás musela neuvěřitelně bavit, když jste tak dlouho vydržela na jednom místě.

No, nedovedu si představit, že bych dělala něco jinýho.

Tak to jste byla člověk na svém místě.

No, já jsem chtěla mít víc dětí, když jsem se vdávala, ale bohužel to pak nešlo.

Ale dvě děti máte.

Dvě děti mám a jsem za ně ráda.

A jsou slušně vychovaný, jak Vás poslouchám

No, tak to jo. Dcera je rozvedená. Syn je rozvedený.

A kdo teda má tu Magdičku?

Magdičku má ten syn. To je synova vnučka. A ta Jana, jak jsem Vám říkala, byla za mnou teďka. To je snacha. Ona mě má ráda. Kytičku mi donesla a chlebíčky mi donesla. A když může, tak za mnou přijde, přestože bydlí až v L.

No, tak to muselo být zajímavé v těch jeslích.

No, to víte ženský kolektiv

Tak to teda bylo někdy náročné, že?

No, to Vám chci říct, ale my jsme tam byli většinou dlouho všichni. Když přišel někdo, kdo se nám nelíbil, tak jsme mu to dali najevo. Protože já nesnáším, když by byl někdo zlej na děti. I takoví se tam našli. No a kdyby přede mnou někdo uhodil dítě... No, mým dětem jsem dala, ne že bych je mlátila. No, jako třeba náš syn, ten dělal gymnázium, on byl takovej samá holka, takový do větru. Ale jako jsem si ho uměla podat.

Jo. Nastavila jste určitá rodičovská pravidla.

Já jsem stanovila to, že když se nebude učit, a bude mít špatný vysvědčení, takže se půjde učit třeba na černý řemeslo. Vzhledem k tomu, že von je levej, jak šavle (*smích obě*), tak pak dodělal to gymnázium.

No, dnes někdy chybí ty rodičovský mantinely.

No, já jsem byla pyšná na to, protože jsem mu řekla: „Jardo, ještě, že jsem tě takhle postrašila.“ A on říkal: „Mami, udělala jsi dobře.“ Tak jako byl dobrej.

Ted', když již víte tu Vaši diagnózu, už jste si naplánovala nějaký finanční vyrovnání v té rodině? I o tom jste přemýšlela.?

O tom jsem přemýšlela, ale zatím jsem se k tomu nedostala. Já vím, že nejsem bohatý člověk. No a manžel byl elektromechanik, to je taky nic moc.

No, tak Vy jste říkala, že jste bydleli v tom bytě na P.

Tak ten mi patří.

Takže říkáte, že závět' jste nesepsala, protože Vy víte, že i kdyby se s Vámi něco stalo, tak je to půl na půl.

O tom neuvažuju, že bych je vydělila.

Ne, to já se neptám, že byste chtěla někoho vydědit, ale že třeba někteří pacienti, když jsem s nimi mluvila, mi říkali, že mají závět' sepsanou.

No, já jsem dceři i synovi dala peníze na pohřeb.

A pohřeb máte taky nějak naplánovaný? Máte jistě společný hrob.

Určitě. Tam mám moje rodiče a manžela, tady v P. na H. No a tam leží můj manžel, moje maminka a tatínek. To je rodinný hrob, ten zařídila moje maminka bez mého vědomí. A to taky, když jsem se to dozvěděla, tak jsem začala nadávat.

No a teď se to hodí.

Bohužel se to hodí, no.

No, já myslím, že jste měla pragmatickou maminku.

No, moje maminka a babička to byli lidi, který měli základní vzdělání. Maminka sice měla rodinnou školu, to byla dřív rodinka. Babička byla obyčejná babička, která měla přehled. Já jsem byla vychována ve víře. To byla slovenská babička. No a já jsem u ní bydlela a chodila jsem u ní do první a druhý třídy. Takže my jsme bydleli na Slovensku.

A to se Vás chci tedy zeptat, jestli jste věřící?

No takhle. Nejsem fanatik. Ale teďka třeba je tady pan kaplan.

Dnes tady je. Nechce s ním mluvit?

Ne. Já jsem řekla A., že až příště. No, byly jsme s paní A. na mši.

No, já jsem s tou paní také mluvila.

No. A. ona má přehled. Ona je sečtělá a je fajn.

Takže říkáte, že jste věřící, že jste katolička?

Já jsem věřící, ale nejsem fanatik.

A s panem kaplanem?

No, s tím mluvím každéj tejden. Přijde vždycky a vypráví mi. On má šest nebo osm vnoučat.

No, tak to už je starší pán.

No, on bude o dva roky starší než já.

Tak to jste stejná generace, tak to je taky důležitý. Tak mluvíte o všem možném, nejenom o víře?

I o vaření jsme spolu mluvili. On si vždycky ke mně sedne a povídáme si.

Takže nějaká rozepře s Bohem nebo duchovní tíseň?

Ne. Já jsem chodila na náboženství, když jsem byla malá, v té době to bylo tak, že když chodíte na náboženství, nesmíte jít do Pionýru.

Tak to jste přišla o hodně. (Smích obě).

No, tak jsme nikdy nebyli pionýři, svazáci, protože já politiku...No, já mám přehled.

Sledujete politiku? Dokážete se třeba rozčítit?

Ne. Prostě at' si dělají, co chtějí.

Jasně. Vy si žijete svůj život. Máte opravdu dobrý přístup, protože se někteří lidé z toho zbytečně rozčilují.

No, já vím, co se děje, ale to nezměním, že bych fandila Babišovi nebo...

Jo. Prostě jste takový pozorovatel. Tak to je dobře, že máte přehled. Já Vás obdivuji, že jste na Skypu a na Messengeru.

Víte, co jako, když já se stěžím podepíši.

Takže pan kaplan za Vámi chodí. A na mši jste byla jednou? Jak ono to tady dlouho trvá?

Půl hodiny.

Oni Vás tam odvezou?

Ne, tam dojdu, to je přízemí.

Jo. Viděla jsem tu kapli. Kolik se vás tam sejde?

No, já jsem tam byla jednou. Kolik nás tam bylo? Patnáct? A samí mladí lidi, oni chodí na mši i lidi z okolí. To není jen pro místní.

Aha, tak to jste mi rozšířila obzor, tak to já nevím.

Ale mladí lidi. No, já si tam chvíli připadala jako starý blbec. (Smích obě)

A co Vám tady dávají za léky? Máte třeba nějaké náplasti?

No, to mám.

Tu fentanylovou?

No, to jo.

To je dobře, to je proti bolesti.

Jinak píchají něco 2x denně pod kůži. A to mám proto, protože mi tečou sliny. No, to slinění, jako, a proto tu mám papírový ubrousky na očích.

A nechcete se napít?

Ne.

Řekla byste mi?

Ne, mám minerálku a čaj. Nechci se napít.

Na záchod se Vám nechce?

Ne. Jste hodná.

Tak říkáte, že o svých lécích máte přehled. A s tou náplastí si vystačíte?

To sestřička mi ji dává ráno.

A kdy dávají novou? Tak za tři dny?

No, za tři dny. Prej je to proti bolesti.

Takže Vás nic nebolí. Zácpu nemáte. A největší problém je to polykání a lepší by mohla být ta pohyblivost?

No, právě mi vadí, jak polykám, ale ne pokaždý. To mám nárazově, taky podle toho, co jím, že jo.

Ale říkáte, že ještě zvládnete tu tuhou stravu?

No, to jo.

Takže, již jste to také říkala, s kým se chcete sejít, tak se s ním sejdete.

No, mobil nemám ráda. No, jsem na počítači. Mám tady mobil, ten pro blbý.

Čtete dobře? Dokážete se soustředit?

Jako knížky. No, já moc nečtu. No, já to dělám tak, že si najdu, na co mám chuť, třeba večer si říkám včelky. Tak si najdu encyklopedii a přečtu si o včelkách. No, život včelí je hodně zajímavéj.

No, já myslela, že studujete ty fretky.

No, já mám ráda zvířátka. No, já jsem chovala Mirečka.

Jo, to vím, mají tady novýho Mirečka, že jo?

To je morče. V postýlce jsem měla včera psa paní primárky, ale neříkejte to. Paní primárka má pudla. To je její pes. No a když jsem byla ve V. nemocnici, tak tam chodily děvčata se psem. No a první, co toho psa zajímalo, byla moje postel. Já jsem tam ležela v posteli. No a když jsem řekla Čendo, tak jsem ho měla v posteli a volíval mi celou pusou.

Tak to je dobře. Já myslím, že zvířata jsou velice dobří společníci.

No, já jsem měla dvanáct let německých ovčáka.

A máte ho ještě?

Ne. On byl přejetej. To bylo hrozný. No, to mi bylo třináct let.

Aha, tak to já myslela, že jste ho měla s manželem. A bez Vašeho pána jste jak dlouho?

No, tři roky to bude 12. dubna.

To Vám umřel v nemocnici nebo jste se o něj starala?

Ne, nestarala. Von měl mozkovou mrtvici a taky se motal, jako já se taky motám. A kromě tý maniodeprese nebo bipolární poruchy, von kouřil a šel si zakouřit. No, já jsem kouřila taky, ale jak jsem měla mozkovou mrtvici, tak jsem si jako říkala, oni mi zachraňují život a já budu kouřit? Den ze dne jsem přestala kouřit. A mě to nevadilo, protože já jsem nešlukovala. No, manžel kouřil, šlukoval, šel si zakouřit před barák, no a tam upadnul a mě přišli říct, že manžel leží u popelnice, tak jsem letěla dolů a našla jsem manžela ještě se sousedem. Položili jsme ho na schody. No a jako říkám: “Co tě bolí, bolí tě něco?” A poslední slova, které mi řekl: “Hlava mě bolí.” Asi se praštil do hlavy. No a pak jsme zavolali rychlou, no a museli přijet hasiči, protože on vážil dost. No a odvezli ho do V. nemocnice. No, každý den jsem tam za ním chodila.

Takže tam asi bylo krácení do mozku.

No, krvácení do mozku měl. No a už se z toho nedostal. Přitom jsem tam chodila a mluvila jsem na něj. Někdy se mi zdálo, že reaguje jako.

No, říká se, že je důležité na takovéto pacienty mluvit.

Je to důležitý, taky pan doktor mi to říkal, abych na něj mluvila, že jako abych mu vyprávěla, zpívala jsem mu. No, a tak za tři neděle zemřel.

Tak to byla pro Vás velká ztráta, byli jste spolu 53 let, jak jste říkala. Tak to byla pro Vás taková první velká ztráta před těmi třemi lety?

No, vemte si, že jsme spolu chodili od šestnácti let. No, taky neříkám, taky jsem se pohádali. Hlavně kvůli dětem.

Každý z vás měl jiný názor na výchovu?

Třeba, já nevím, poslala jsem děti se smetím, jo, a speciálně Jarda: „Mami až za chvíli“. A já: „Půjdeš teď.“ No a teď dělá ředitele hotelu v Č.K. No a von zná řeči, já jsem na to moc dbala. I dcera se učila německy. A syn umí německy, francouzsky, anglicky.

No, teda. Takže pracuje stále v hotelnictví?

Ted'ka ne. Protože jeho manželka, druhá manželka, tý se nelíbilo v K. Už se jako rozvedli. Tak si syn pořídil byt v R. No a jako snacha se tam přestěhovala s Natálkou. Měli spolu holčičku, Natálku.

Rozumím. Nechcete si dát přestávku? Nejste unavená?

Ne, vůbec ne. Mě se s vámi hezky povídá. Takže se taky rozvedla a syn bydlel půl roku u nás, pak si teda sehnal bydlení, takže nedopadl moc dobře.

Takže pro Vás další taková krize.

No a pro něho taky.

Myslím, že je čas, abyste se napila. K pití máte minerálku? Máte taky k dispozici Nutridrinky?

No, já radši džus. Mohla byste mi z lednice podat ten červenej.

Tenhle?

Jo, třeba. Já ho neotevřu.

A já Vám to otevřu a jsem konečně ráda, že Vám mohu s něčím pomoci.

Děkuji. No, to je pro mě, to mi sem nosí syn.

V tom máte nějaké ovoce?

No, to já nevím, co to je, Ale chutná mi to.

A já se Vás teda zeptám, umíte se pochválit, co jste všechno udělala dobře v tom životě?

V životě?

No, s čím jste spokojená?

No, já sem na sebe pyšná, že vůbec chodím.

Ted' je to pro Vás priorita číslo jedna?

Jo, pro mě je to priorita, protože chodím s chodítkem. Na záchod si dojdu sama.

A v noci, jak to máte? Voláte sestřičku?

Ne, já v noci skoro nechodím.

To jste říkala, že na noc moc nepijete. Takže prioritou číslo jedna je, aby Vám vydržela ta chůze s tím chodítkem.

No, to je pro mě důležitý.

A bolest. Abyste neměla.

No, to je pro mě nejdůležitější.

A ted' už taková otázka na tělo.

Povídejte, já to vydržím.

Co byste v životě udělala jinak, kdybyste měla kouzelnou hůlku?

No, víte, já jsem prožila hodnotnej život, dá se říct. Jako kdo je spolu 53 let.

To je dnes veliká výjimka.

Já to vidím. Moje děti jsou rozvedený.

Jsou tady nějaký věci, které byste chtěla změnit?

Změnit nebo si přála?

Tak kdybyste měla tu kouzelnou hůlku, tak by to šlo. Tak tedy přála.

No, chtěla bych znovu dva roky žít u babičky na Slovensku.

Tam se Vám líbilo na Slovensku. Takže vrátit se do dětství, být s tou babičkou. Ta Vás hodně ovlivnila?

Jo, ovlivnila, protože tam jsem se naučila to, co bych se nenaučila nikdy v P., protože vona měla hospodářství, kravičku, kozičku, já jsem to pásala, husu na krmení.

Jo, takže do ní umíte cpát ty šišky?

Jo, šišky.

Takže takový návrat do dětství, být s tou slovenskou babičkou, to je to přání. A teď, jaké je Vaše momentální přání, které byste si ještě přála?

Když by se mi vrátil Jarda, manžel.

Mluvíte s ním někdy?

Mluví s ním. Já se za to nestydím.

A sedí tady někdy s Vámi?

No, vemte si tu fotku. To bylo na svatbě dcery.

Tak já se na Vašeho pána podívám, ano? No, vypadá takovej hodnej a klidnej.

No, von byl hodnej. Já říkám, že za nemoc nemohl. To víte, jak to chodí, no. Právě to byl taky důvod, že jsem se nesnažila o další dítě.

No, jak říkám, vypadá tu takovej spokojený. Kdo může říct 53 let spolu. Tak já Vám ho tady takhle vystavím. Vidíte teď dobře na tu fotku?

Jo. Určitě.

Takže si s ním, paní Věro, povídáte?

Mluví. Třeba mu říkám: „Jaroušku, já jdu spát.“

A vidíte ho někdy nebo se Vám o něm zdá?

Už se mi o něm zdálo. I tady.

A říkal Vám něco?

Říkal. A dceři hlavně říkal. Dcera, když zemřel, tak mi volala a říkala mi: „Mami, táta za mnou byl.“ No a já říkám: „Co ti říkal? Říkal ti něco?“ Vona bydlí na L. Vona říká: „Mami, já jsem ho viděla.“ A já jí říkám: „Říkal ti něco?“ A ona říká: „Mával mi.“ Jí zamával. No, mě se o něm zdály takový hezký věci. Třeba jako jsem něco dělala v počítači, a já jsem měla pocit, že tam se mnou je. No tehdy můj počítač nešel, a to byl jeho počítač.

Takže máte s ním takové velké souznění. Takže říkáte, že by to byly dvě přání. S tou babičkou byste chtěla znovu být ty dva roky a pak byste chtěla s tím manželem ještě něco prožít, pak jste se zmínila, že máte potřebu vidět ještě tu svatbu těch vnoučat.

Jo.

A to bude kdy?

No, to není plánovaný, ale Pěťovi je 21. To je vnuk, nejmladší je Honzík (*paní Věra ho ukazuje na fotografii*).

A on teď s někým chodí a Vy očekáváte, že bude svatba?

Ale nechodí, von je do větru (*smích obě*). Ale každou holku, s kterou chodil, mi přišel ukázat, protože von jako nás měl hodně rád, jo. Von se jako nedobře snáší s tím otčímem, protože měl pocit, že mu krade maminku, ale teďka už si na sebe zvykli. Ale třeba na Vánoce, řekne: „Babi, já přijedu, můžu bejt u tebe?“

Takže jde vlastně o tři přání, kdybyste mohla být s babičkou, být s manželem a čekáte, že bude brzo svatba.

No, to není jistý. To jako není.

Já se Vás zeptám, může to být opět otázka na tělo, co byste v životě úplně změnila, čeho litujete?

Čeho lituju? Jo, lituju, že jsem se neučila líp a že mám jenom základní vzdělání.

Že byste třeba mohla být učitelka na mateřské škole?

No, takhle. Já jsem se vyučila společně s manželem.

Aha, tak tam jste se seznámili?

No, von se učil elektromechanikem a já jsem se učila frézarkou.

To je pak veliký rozdíl pracovat celý život v jeslích.

No, já jsem se vyučila frézarkou. No, já jsem nevěděla, já jsem dělala zkoušky a chtěla jsem dělat sochařinu. No, nedostala jsem se tam.

A Vy, paní Věro, jste měla umělecké sklony?

No, nakonec jsem chodila do školy jako do učňáku, tam byla učňovská škola za rohem. No a já jsem na H. náměstí navštěvovala tu uměleckou průmyslovou školu. Měla jsem tam plno známých, a tak jako jsem si myslěla, že to vyjde.

Takže říkáte, kdyby to šlo, více byste se učila. A chtěla byste dělat tu uměleckou školu?

No. Určitě.

No, já jsem si myslěla, že jste chtěla být paní učitelkou v té mateřské škole.

No, v těch jeslích, tam jsme všichni byly tety.

Tak mi, paní Věro, řekněte, vy jste tam měli děti od kolika měsíců?

No, my jsme tam měli čtyřměsíční miminka. No, představte si takovou matku samoživitelku.

A kolik jste tam měla dětí na starosti?

No, jak kdy. Já jsem byla na těch kojencích. To byly tři oddělení: kojenci, malý batolata a velký batolata. Já jsem byla nejvíc u těch kojenců. Hodně tam bylo cizinců.

A taky jste tam měla romské děti?

Jednu holčičku jsem tam zažila. Byli tam Američani, Vietnamci, samozřejmě.

A je tady ještě něco jiného, co Vás mrzí v životě? To jsou otázky, co? Ale nechci Vám nic podsouvat.

Ne, já jenom přemýšlím, no, určitě.

Je tady třeba někdo, kdo Vám ublížil a Vy byste mu chtěla odpustit?

Bude to znít blbě, no, samozřejmě, slovně taky. Ženský, hádali jsme se.

A obráceně, že jste někoho urazila?

Určitě jsem někoho urazila, ale teďka si asi nevzpomenu. Já jsem vycházela s lidma dobře.

No, je tady ještě nějaká priorita, na kterou jste si nevzpomenula?

Že bych byla doma? (*Smích p. Věry*)

A to jsem se Vás chtěla zeptat, jak to tady hodnotíte, to prostředí?

Dobře. Můžu vám říct, že se mi tu nestalo, že by tu byla protivná sestřička. Je tu dobrý kolektiv. No a ta sestřička, co mi donesla to jídlo, tak mi říká: „Zase nic nechcete.“ No, a já říkám: „Sestřičko, já mám všechno.“ Voni se starají.

Ještě byste mi mohla dát, paní Věro, recept na tu Vaši spokojenost. Slyším, že jste tady spokojená a vyrovnaná?

No, vyrovnaná... A jak to myslíte, v jakým smyslu?

No, na mě působíte jako člověk, který má vše srovnaný.

No, to jo, snažím se to mít srovnaný vzhledem k mojí diagnóze. Musím to mít srovnaný.

Takže teď žádné obavy nemáte?

No, mám obavy. Dcera byla nastydlá, tak to jo.

Takže máte strach o své děti?

No, o děti i o vnoučata. No a dcera byla na štítný žláze na kontrole, a to byl pro mě velký strach.

Vy máte ty děti padesátníky, to začínají většinou ty nemoci.

No právě. Je to tak.

My to zamluvily, takže další Vaše přání je, že byste chtěla být doma. A kdo Vám teď Váš byt zajišťuje?

To mám sousedku hodnou. No, vona je přes chodbu. Mám tam Bobinu.

A kdopak je Bobina, paní Věro?

No, to jako Alenka, to je ta sousedka, to je zlatý člověk. Jí je 258 let, ale kontrolovala mě, když jsem byla sama doma.

A kdo je Bobina? *(smích obě).*

No, Bobina je kočka *(smích paní Věry).*

A máte fotku? Já jsem velká milovnice koček.

No, to je sousedky Bobina. A Alenka se prostě přišla každý den zeptat, jak mi je. Alenka mě našla v tom bezvědomí. Alenka má osm let kočičku, a to je Bobina *(smích obě).*

A Bobina tam teď místo Vás bydlí? *(smích obě).*

No, nebydlí. Bobina bydlí doma u Alenky. No a já, když jsem byla doma, tak přišly obě holky, dycky říkám: „Boby, pojď do postele.“ Samozřejmě, mě to jako nevadí, ona je čistá. No a my jsme měli 17 let kočku. I křečky. No, Alenka přišla vždycky ráno, no a já říkám: „Bobi, dneska nebude čumákovka?“ A ona přišla, skočila mi do postele a takhle mi dala čumák *(paní Věra ukazuje na obličej).*

No, právě, toho jsem si hned všimla, když jsem se podívala na Váš stůl, že tu máte kočičí kalendář.

No, to mi ho Petra koupila.

A co ta paní Alenka, mohla by sem přivést Bobinu?

No, asi ne. Vona dělá v akvaristice a vona hodně pracuje a bude mít čtvrté vnouče, a ještě dceři pomáhá.

Tak přítelkyně i Bobina Vám taky chybí.

No, jí říkám Bobi, znám ji od kotěte. Před tím měla Gátu.

Tak to jsem nikdy neslyšela, Bobina jo, ale Gáta. A to byla kočka s rodokmenem?

Ne, mourovatá. Já jsem měla kočku sedmnáct let, ale já měla kočku, kterou jsem si koupila v zoologické zahradě za 25 korun. To mi bylo 17 nebo 18. No, chtěli ji dát sežrat hadům. Koťátko!

A jak jste se tam ocitla?

No, byly jsme s holkama v zoologické zahradě. No a ten dozorce říkal: „Chceš ji?“ No a já jsem se úplně do ní zamilovala. No a Míca byla moje. 17 let. A my jsme nejdřív bydleli s mýma rodičema asi tři roky, když byly ještě děti malé, no a Míca bydlela s náma. No, vona byla polodivoká a jako dětem neublížila, i s nima spala. A měla ráda mého tatínka, vždycky na něm seděla a moje maminka říká: „Rudo, dej jí pryč, tahá ti tepláky.“ Znáte to?

Ano.

Ruda, můj tatínek, byl taky strašně hodnej a chodil jí nakupovat kuřecí maso. No a ona pak nic jinýho nežrala.

Takže máte krásný vztah ke zvířatům.

No, kdo nemá rád zvířata, nemá rád lidi. To je pravda. Když vidím takový lidi, tak si je nepřipouštím k tělu. U nás byli vždycky kamarádi. My jsme měli haldu kamarádů. Jezdili jsme do kempu čtyřicet let.

Víte, co mě u Vás, paní Věro, fascinuje? Ten dlouholetý vztah a celý život stejná práce. A jezdili jste s pánem do stejného kempu.

No, podívejte na tu fotku, tady jsou všichni moji kamarádi.

No, na tu fotku jsem se již dívala. Máte je tam seřazené jako školní třídu.

To je polovina kamarádů. No a z té fotky je mi moc smutno. Tam je šest lidí, kteří už nežijí.

Ano, takže v průběhu života bohužel ty ztráty přicházely, že ano?

No, to je spojený se životem, smrt, no.

A Vy jste mi říkala, že jste věřící, ale ne fanatik, že Vy třeba věříte, že máme nějaký druhý život? Jak se to dá zpracovat?

No, s tím Vás nebudu zatěžovat.

To mě právě nezatěžujte. Já, jak jsem Vám říkala, studuji psychologii a mám psát diplomovou práci i o těch spirituálních potřebách.

No, takhle, já jako nejsem fanatik, do kostela nechodím. Nemodlím se každý den. A když je vám nejhůř, tak každé jako volá Boha. A já věřím jedné věci, že se s Jardou, to je můj manžel, setkám. Tomu věřím na 100 %.

Takže se setkáte.

Určitě. Určitě.

Takže Vás to nerozlítostňuje, ale Vás to naplňuje.

No, já prostě... no, já nevím, jak bych vám to řekla, věřím tomu, že něco musí bejt nad náma.

Nějaká síla?

To nemusí bejt Pán Bůh.

A Vy jste to řekla tak upřímně, že většina lidí, když už je jim hodně špatně, že pak volá Boha. Nejvíc ateisté se říká.

Ateisti. Ano. To se říká, že nevěřící nejvíc volají: „Pane Bože, pomoz mi.“

Čeho se teď nejvíce bojíte?

Abych neumírala v bolestech.

Což tady zajistí.

Ale to nejde zajistit. To prostě nejde.

Jste si jistá, že...

To jsem si jistá, kdyby dělali cokoliv, to nejde.

Ale jsou na to opiáty. Potom se přidávají dávky. Třeba Morfin.

No, morfium to taky znám jako vím, že jako...No, víte, co si přeju, třeba můžu říct:“ Pane Bože, ať neumírám v bolestech.“

No, abyste třeba neztratila svoji důstojnost, abyste třeba nekřičela bolestí, toho se bojíte?

Ne.

Tak jsme v zařízení, v jakém jsme.

No, tak toho ne. Ale jako důstojnost? Důstojnost ztrácím tím, že jsem se dostala do takové situace. No a za to nikdo nemůže jako.

A ta situace je ta, že jste teď v hospicu?

No, že jsem prostě, že jsem v hospicu. No, ale jako...říkám čeho se bojím. No, já chci, abych umřela rychle, protože když vidím, jak se tu lidi trápějí, to už není život. Víte, ten člověk umírá v bolestech, trpí.

No, ta kvalita života je už nulová. Tak oni lidi říkají, že chtějí usnout a umřít ve spánku.

To se málokomu podaří. Málokomu! To je pár vyvolených.

No a člověk si to přeje a vůbec to tak nemusí být, aby byl v té malé skupině. No, a chcete, aby Vás někdo doprovázel, když už bude ta nejhorší hodinka? Rodina, aby tady s Vámi byla?

No, kdo by to jako nechtěl.

No, někdo chce umírat bez rodiny, sám.

Ne, to ne.

No, to jsou už dosti těžké otázky.

Ne, ne, povídejte.

Třeba, že by Vás tu držela sestřička za ruku? Kdo by to byl?

No, já spíš, aby u mě někdo byl.

Tak a máte nějakou prioritní osobu, nebo to může být třeba ta sympatická sestřička L.?

No, tak moje děti, no.

No, oni tu mají hostinské pokoje.

No, teď tady byla paní s pánem, von umřel asi před čtyřmi dny a paní byla s ním do poslední chvíle.

A co tomu říkáte, takovému projektu?

No, já bych to nechtěla. No, já bych nikomu nechtěla přidělovat starosti, jo. Jako samozřejmě, byla bych ráda, kdyby někdo u mě byl, ale já si spíš myslím, že naši děti jako ne.

Takže si spíš myslíte na ty děti, aby se spíš přišly jen rozloučit, a ne aby tady třeba seděly deset hodin nebo tři dny, to byste nechtěla?

To ne. Já bych nechtěla, kdyby v tom se mnou chtěly bejt.

Tak to uvidíte, teď je Vám relativně dobře. No, třeba byste ještě potřebovala něco říct k tomu personálu?

No, L. (*zdravotní sestra*), ta je hodná. Já jsem spokojená.

Tak jo, paní Věro, je tady něco, na co jsem se třeba nezeptala, a Vy jste mi to chtěla říct? To jsou otázky, co? No, já jen připomínám, že o tom budu psát diplomovou práci.

Tak jako jo. Tu práci napíšete určitě dobře, protože jste chytrý děvče.

No, já jsem nejstarší studentkou na tý psychologii.

No a co? No, já jsem si, ještě před mrtvicí, chtěla dělat tu Univerzitu 3. věku.

Tak to jste šikulka! A co jste chtěla dělat?

No, já jsem to nemohla dělat, protože já nemám maturitu. Já mám tři výuční listy. Já jsem se vyučila frézařkou, nástrojařkou a ve 27 letech jsem se vyučila kuchařkou.

Tak takhle to je! Tak, paní Věro, co myslíte, to byl moc pěkný rozhovor.

No, mě se s Vámi taky bavilo dobře.

No, dejte mi klidně zpětnou vazbu, zda to nebyly moc těžké otázky.

Já Vám přeju, abyste dostudovala.

Moc Vám děkuji. Jen Vám znovu připomínám, že všechno bude anonymizovaný.

No, jak to cejtím, tak Vám to řeknu.

No, ona mi sestřička L. říkala, že jste upřímný člověk.

No, já se nerada přetvařuju.

Tak, paní Věro, až dorazím příště, mohu Vás přijít pozdravit?

No, určitě. (*p. Věra mi podává ruku*).

Teda Vy máte stisk.

Musím a cvičím tu ruku. No, ještě pojd'te, já Vám něco ukážu, za mnou chodí ta rehabilitační.

Tak se ještě ukažte.

(*Paní Věra ukazuje cviky na lůžku, cvičí velmi svižně zdvihání dolních končetin.*). No, rehabilitační mi říkala, že to nezvládnou ani někteří zdraví lidé.

No, teda Vy máte fyzičku.

No, já jsem cvičila.

To je vidět. Ten čas s Vámi tak rychle utekl.

Tak vás doprovodím, ať vidíte, jak chodím s chodítkem. Tak si ho vezmu a jdu.

Tak Vám děkuji moc za rozhovor a doprovod.

Není zač.

Tak děkuji ještě jednou moc. Mějte se.

Vy taky.

